

Conceptnotulen Statenvergadering van 6/7 juli 2017 Deelverslag 6 juli 2017

INHOUDSOPGAVE
Notulen 6 juli 2017

	Presentielijst	Pagina 4
1	Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda	Pagina 6
2	Spreekrecht externen	Pagina 7
3	Vragenuur	Pagina 18
4	Notulen	Pagina 19
5	Hamerstukken	Pagina 19
5.1	Actualisering regelingen en verordeningen Provinciale Staten	Pagina 19
6	Behandelstukken	Pagina 19
6.1	Verzoek referendum herindeling Landgraaf-Heerlen	Pagina 19
6.2	Herindeling Landgraaf-Heerlen	Pagina 39
7	Schorsing	Pagina 86

Presentielijst van de leden van Provinciale Staten van Limburg voor de vergadering van 6 juli 2017

Voorzitter

Bovens, drs. Th.J.F.M.

Statengriffier

Braam, mevrouw drs. J.J.

Leden

Partij

Aanwezig

Akker, LLM MA J.P. van den	VVD
Berghorst, mevrouw mr. A.	PvdA
Bosch, M.T.	PVV
Brugman-Rustenburg, mevrouw C.	GroenLinks
Bus, drs. E.H.J.	SP
Claessens-Schepers, mevrouw Y.M.	SP
Dierks, W.A.E.	PVV
Dols-Knegtering, mevrouw drs. J.	CDA
Dommelen, mevrouw mr. W.A. van	D66
Evers, mevrouw B.E.P.	SP
Fijnje, D.A.	PVV
Frische, drs. G.H.C.	CDA
Heldens, F. Th. M.	CDA
Hermans, L.J.	PVV
Hermans, mevrouw M.M.J.T.	CDA
Heuvelings, J.M.E.	VVD
Houben, mevrouw T.A.H.	PvdA
Housmans, R.W.P.E.	PVV
Kirkels, A.W.P.	VVD
Koppe, E.J.	VVD
Kuntzelaers, J.J.M.	PvdA
Linden, H.M.V. van der,	50PLUS
Loo, N.F.S. van der,	PVV
Nijskens, H.L.M.	VVD
Nillesen-van Lammeren, mevrouw H.	CDA
Pfoster, D.D.W.	PVV
Plusquin, mevrouw P.S.M.L.	Partij voor de Dieren
Quaedflieg, H.J.M.	SP
Rey, J.F.B. van	Volkspartij Limburg
Rossel, A.	GroenLinks
Ruiters, M.P.P.	CDA

Schaminée, B.J.A.	SP
Schilders, C.	SP
Soest, K.J.P. van,	PVV
Tegels, ir. R.J.J.	CDA
Titulaer, ir. M.J.J.	CDA
Vaessen, L.A.P.	D66
Ven, J. van de,	D66
Verhoijssen, ing. M.L.M.	CDA
Visser, drs. P.M.G.	SP
Wageningen, ir. J. van,	D66
Werrij-Wetzels, LLM mevrouw M.	CDA

Afwezig

Dijk, drs. P.H. van,	PvdA
Franssen, R.J.H.	LOKAAL-LIMBURG
Geraats, J.M.L.	CDA
Simons, mr. B.A.	PVV
Voncken, M.M.W.	SP

Het college van Gedeputeerde Staten

Bovens, drs. Th.J.F.M.	
Geurts, ing. E.	PvdA
Koopmans, G.P.J.	CDA
Mackus, H.J.H.,	CDA
Prevoo, D.M.M.T.	SP
Rijnsbergen, mevrouw M. van,	SP
Teunissen, H.	D66

Afwezig

Beurskens, drs. A.M.G.	VVD
------------------------	-----

Notulist

DemiSec

PROVINCIALE STATEN VAN LIMBURG VERGADERING VAN 6 juli 2017

1. Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter: Dames en heren, ik open deze vergadering en ik verzoek iedereen om te gaan staan. Aan het begin van deze vergadering, waarin wij samenkomen om de belangen van de provincie Limburg en haar inwoners te dienen, spreken wij de hoop uit dat onze arbeid vrucht zal dragen. Mogen wij kracht en inspiratie putten uit onze geloofs- en levensovertuiging met juiste waardering voor elkaars mening. Dat is onze bede aan God of aan elkaar. U kunt plaatsnemen.

Dames en heren, van harte welkom bij deze 1^e dag van de 2-daagse vergadering van Provinciale Staten, een aantal belangrijke agendapunten, waaronder de voorstellen rond de herindeling, maar ook de Voorjaarsnota die morgen aan de orde zal zijn. Voor vanavond zijn afmeldingen ontvangen van de heer Voncken van de SP en de heer Franssen van LOKAAL-LIMBURG en ik denk dat de heer Koppe later zal komen, dat zal ook het geval zijn. Van Gedeputeerde Statenzijde is gedeputeerde Beurskens vanavond verhinderd en ik feliciteer de heer Geraats van het CDA want die is vandaag jarig en nou zie ik hem niet zitten, dat zal dan wel betekenen dat hij nog in de wandelgangen aan het vieren is. Ik heet ook allen welkom op de publieke tribune en zowel hier in de zaal als de mensen die via de stream beneden in de feestzaal ook kijken en luisteren naar deze vergadering en dat betekent dat ik begrip vraag voor het iets strakker leiden van deze vergadering omdat het voor de mensen die met name op afstand kijken heel goed is dat het gestructureerd op de een of andere wijze verloopt. Dus ik zal proberen u door de vergadering te leiden, maar ook zodanig te doen dat iedereen ook begrijpt, ook de mensen thuis en hier beneden, waar wij op dat moment in de agenda mee bezig zijn.

Wat de spreektijden betreft van vandaag, heeft het Presidium op 23 juni besloten dat over agendapunt 6.2 incidenteel de maximale spreektijd van Statenleden van 5 naar 7 minuten is verruimd. Bij het indienen van moties en/of amendementen die betrekking hebben op de agendapunten 6.1 en 6.2, wordt u verzocht om deze amendementen al in 1^e termijn in te dienen, zodat er in 2^e termijn op kan worden gereageerd. De stemmingen over alle agendapunten, 6.1 en 6.2, van hedenavond vinden morgen plaats, meteen na heropening van de Statenvergadering om 10.00 uur. Dat geldt voortaan voor alle Statenvergaderingen die reeds op donderdagavond starten. Dus dat is vanaf nu gebruikelijk voor al die vergaderingen.

Het kan zijn dat er hoofdelijke stemming voor vandaag of morgen wordt aangevraagd bij een agendapunt en dan wordt altijd door loting bepaald bij welk Statenlid de stemming dan zal starten en daartoe doe ik een greep in deze mooie bokaal en dan worden er thuis meestal weddenschappen afgesloten welk nummer daar uitkomt, maar dat is illegaal zou ik zeggen want de enige uitslag is numero 27 en dat betekent dat het Statenlid onder dat nummer kan beginnen en dat is...

Griffier Braam: De heer Nijskens.

De voorzitter: De heer Nijskens kan dan met de stemming starten. Ik verzoek iedereen de boodschappen die naar elkaar toe worden uitgesproken kernachtig te formuleren en eventuele toezeggingen van Gedeputeerde Statenzijde of van gremia uit Provinciale Staten ook kernachtig en duidelijk te formuleren zodat helder is dat er sprake is van een toezegging.

Ik begin met de vaststelling van de agenda. Er ligt een gewijzigde conceptagenda voor het deel van de Statenvergadering van vandaag voor en nog steeds een ongewijzigde agenda voor het deel van de Statenvergadering van morgen 7 juli. Provinciale Staten wordt gevraagd om de gewijzigde agenda voor het deel van de Statenvergadering van vanavond en de ongewijzigde agenda voor de vergadering van morgen vast te stellen. Dat kan, aldus besloten? Aldus besloten.

Wij verwachten een eindtijd voor deze vergadering vanavond rond 22.00 uur, maar nogmaals dat is alleen als alles ook gestructureerd verder verloopt. De Statenvergadering is tevens rechtstreeks te volgen via de webcast op onze Provinciale website, www.limburg.nl en ik zeg dat nu tegen de mensen die al thuis kijken, die hebben hem al gevonden en de mensen die thuis niet kijken, hebben hem dus ook niet gevonden, dus dat is een eigenlijk een wat zinloze mededeling maar goed. O, dat is al voor morgen, oké, dat is voor morgen.

2. Spreekrecht externen

De voorzitter: Ik ga met u naar agendapunt 2, dat is het spreekrecht voor externen en dat is voor agendapunt 6.2, hebben zich voor vandaag liefst 10 sprekers gemeld. Te weten de heer Rob Hamers op persoonlijke titel, de heer Wilbach wethouder gemeente Landgraaf namens het college, de heer Hof, mevrouw Palmen daar hebben we geen aanduiding bij op persoonlijke titel, Liam Reumkens op persoonlijke titel, Richard Lavallo op persoonlijke titel, Harry Erkens op persoonlijke titel, Fred Alleleijn op persoonlijke titel, Robin Reichrath op persoonlijke titel, René Hensgens op persoonlijke titel en Roger Ernst op persoonlijke titel. De verzoeken zijn getoetst en voldoen aan de criteria zoals gesteld in artikel 18 van het Reglement van Orde van Provinciale Staten 2016.

We gaan het als volgt doen. Ik nodig steeds een spreker uit om naar voren te komen. Spreker 1 neemt dan plaats achter het spreekgestoelte om de Staten toe te spreken en ik nodig meteen al de numero's 2 en 3 uit om ook naar voren te komen en al achter het spreekgestoelte te gaan zitten, zodat het wisselen vrij snel kan verlopen. Ik leid u daar wel doorheen, maakt u zich niet ongerust en dat betekent, dat de stoelen die daarvoor zijn klaargezet, dat betekent nogmaals dat het wisselen van de sprekers ook spoedig verloopt. Iedere spreker krijgt maximaal 5 minuten het woord om de Staten toe te spreken. Daarna krijgen de Statenleden de gelegenheid om verhelderende vragen te stellen aan de sprekers en het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om een discussie te starten met de sprekers, het gaat puur om het stellen van eventuele verhelderende vragen.

Tevens wil ik iedereen oproepen om respectvol om te gaan met ieders mening en ieders inbreng en dat betekent ook, dat zeg ik nu naar de tribune hierboven, dat het niet is toegestaan om te applaudisseren of te juichen of boegeroep toe te passen. Dat doen wij hier niet.

Dat gezegd hebbende, ik denk dat dat helder is, starten wij met het inspreken en ik nodig graag de spreker, eerst de heer Rob Hamers, uit om naar voren te komen, maar ook al de heer Wilbach en dan is voor mij nog altijd een verrassing, de heer of mevrouw Palmen die naar voren gaan komen, maar dat blijkt dan wel vanzelf als ze naar voren komen. Ja, volgens mij zijn het tot nu toe nog heren. Ja, dan was het toch de heer Palmen en nogmaals, de heer Hamers heeft als eerste het woord voor 5 minuten, daarna de heer Wilbach, daarna de heer Palmen. U kunt plaatsnemen achter de heer Hamers. Ik kijk even of alles helder is, volgens mij is alles helder en geef ik graag het woord aan de heer Hamers.

De heer Hamers: Geachte voorzitter, Statenleden, overige aanwezigen, mensen uit Landgraaf. De Provincie acht het tot stand komen van de nieuwe gemeente zowel van groot belang voor de toekomst

van de inwoners van Heerlen en Landgraaf als ook voor de gehele regio Parkstad. Op de website van de Provincie lees ik dan ook: de nieuwe gemeente, met als werknaam Landgraaf-Heerlen, zou een krachtige bijdrage moeten leveren aan de aanpak van de sociaal-economische opgaven waar de beide gemeenten, maar ook de regio al vele jaren mee kampen, maar het is echt de vraag of schaalvergroting het middel is om sociaal-economische problemen op te lossen.

Uit diverse onderzoeken die uitgevoerd werden door gerenommeerde wetenschappers blijkt dat fusies van grote instellingen meer problemen opleveren dan ze voordelen genereren. Ik verwijs daarbij naar de website van Binnenlands Bestuur, naar het onderzoek van de organisatie Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO). De bronnen heb ik ook doorgegeven aan het secretariaat, dus die kunt u ook opvragen. Daarbij is een aantal punten van belang. De conclusies van dat en vervolgonderzoeken is dat gemeentelijke herindeling levert op geen enkele manier besparingen op. Dat is 1 van de 1^e punten. Een vervolgpunt... Nog even een kleine toelichting. Het onderzoek is gedaan door Maarten Allers, hoogleraar Economie van decentrale overheden en directeur van het COELO. Hij deed onderzoek naar het effect van herindelingen en fusies op gemeentefinanciën en van grote organisaties in de zorgsector.

Een 2^e punt dat daaruit naar voren kwam is dat efficiencywinst ook niet behaald werd. Wat werd er dan wel gehaald? Praktisch niets. De gedachte dat herindeling tot betere voorzieningen zou leiden en dat daarmee een fusiegemeente aantrekkelijker wordt om in te wonen, bleek niet met feiten te kunnen worden gestaafd. Misschien zult u zeggen: ja, dat is niet zo'n goed onderzoek, misschien een verwarde man die pseudo-onderzoek deed. Dan zou men misschien bij het ministerie moeten navragen wie minister was toen hij zijn opleidingen volgde en later benoemd werd bij het genoemde instituut. Professor Allers werd opgeleid toen Wim Deetman staatssecretaris en minister was van Onderwijs en Wetenschappen. Hij werd onderzoeker bij het COELO onder ministerschap van Heerlenaar en PvdA-man Jo Ritzen en later Heerlenaar Loek Hermans van de VVD. Het enige verweer door voorstanders is dan een retorische vraag dat niet duidelijk is dat dit soort onderzoek dan ook voor de fusie van Heerlen en Landgraaf zou gelden. Eigenlijk pure aannames dat het er niet voor zou gelden en dat het andersom prima zou werken als we gemeenten bij elkaar zetten en aan schaalvergroting doen.

De SP-bestuurders van Landgraaf en van Heerlen onderstreepten dit nog eens in de krant afgelopen week, in een opiniebijdrage: Heerlen en Landgraaf, tijd voor Operatie Inhaalslag. Daarom vermoedt men sociale achterstand in de toekomst en men meent slechts dat fuseren een oplossing kan bieden. Het citaat uit genoemd stuk: "Het risico op sterven van zuigelingen is het hoogst in buurten in Rotterdam én... in sommige van onze buurten." Dat betekent eigenlijk dat het in het grote Rotterdam dus ook niet beter gaat dan hier.

Los van recent onderzoek naar fusies, blijkt ook in zijn algemeenheid dat grote gemeenten veel problemen kennen. Het mogen aanschuiven in Den Haag als grotere gemeente compenseert nauwelijks de grotestadsproblematiek. Te veel mensen die gemeenschappelijke infrastructuur tegelijk willen gebruiken, meer criminaliteit, woningnood, eenzaamheid en nauwelijks nog de sociale verbanden van kleine dorpen met een vertrouwde infrastructuur van vereniging, kerken, waarvan de dichtheid qua verenigingen veel groter is dan in de grote steden. Zo schijnt het dat het kleine plaatsje Bocholtz 101 verenigingen telt die actief zijn. Al met al dus wensdenken om gemeenten te moeten fuseren om allerlei sociaal-economische en culturele problemen aan te pakken.

Daarbij heeft het genoemde instituut COELO ook nog onderzocht dat grote gemeenten meer geld kosten. In grote gemeenten werken per 1000 inwoners veel meer ambtenaren dan in kleine

gemeenten. Een voorbeeld. Problemen met jeugd, waarbij je je dan echt kunt afvragen wat de zin is om problemen van Landgraaf op te lossen door ons bij Heerlen te voegen. De criminaliteit in Landgraaf is 56 misdrijven per 1000 inwoners. In Heerlen bedraagt dat getal 90. Hoe kan men dan de situatie verbeteren in Landgraaf? Ook qua volksgezondheid, chronische aandoeningen. Heerlen scoort veel hoger dan alle andere Parkstadgemeenten. Veiligheid. Heerlen heeft een lager gevoel van veiligheid. Kunnen we dan niets doen voor Heerlen? Ik denk het wel. Ik zou voorstellen om Heerlen gewoon op te splitsen. Welten bij Voerendaal, Heerlerbaan bij Kerkrade, Hoensbroek weer apart, Heerlerheide bij Brunssum en het stadscentrum wordt weer een dorpje als vanouds onder de naam Coriovallum en ze leefden lang en gelukkig. Dank u wel.

De voorzitter: Ik wilde net zeggen: en u bent aan het eind van de tijd. Blijft u heel even staan, ik kijk even of er een vraag uit de Staten is voor u. Die is er niet, dan mag u wisselen met de heer Wilbach. Dan kan die al achter het spreekgestoelte staan. We doen het gewoon 3 per 3. Mijnheer Wilbach, aan u is het woord, ook voor u 5 minuten.

De heer Wilbach: Dank u voorzitter. U kent onze opvatting, het proces dat heeft geleid tot dit voorstel is doordrenkt van willekeur en onzorgvuldigheid en is doordrenkt van het willens en wetens negeren en het opzij schuiven van regels en procedures. Dames en heren, een rechter zegt niet zomaar dat gemeente Landgraaf is beroofd van eigen zeggenschap. Een rechter doet ook niet zomaar een appel op u, Statenleden, om vanuit uw controlerende taak in te grijpen en deze fout recht te zetten. Op de uitspraak van de rechter, die concludeerde dat geen open overleg heeft plaatsgevonden, reageerde de gedeputeerde met de stelling dat hij het Landgraafs college wel 4 keer had uitgenodigd voor open overleg. Volgens hem weigert Landgraaf dat open overleg zelf. Dames en heren, dit is niet de waarheid. Ja, de gedeputeerde heeft ons uitgenodigd voor overleg en iedere keer hebben wij geantwoord: ja graag, wij willen open overleg komen voeren, maar zonder het mes op tafel. Wij willen niet praten als het eindstation al vaststaat, een gedwongen fusie tussen Heerlen en Landgraaf. Beste gedeputeerde, hebben wij gezegd, trek het voorstel terug en wij zitten morgen bij u aan tafel. Dat is echter niet gebeurd.

Geachte Statenleden. Vanavond wordt van u gevraagd om een politiek besluit te nemen en u realiseert zich ongetwijfeld dat iedereen meekijkt. Binnenlands Bestuur, toch een gerenommeerd blad voor bestuurlijk Nederland, ze waren gisteren niet bepaald mals over de handelwijze van Gedeputeerde Staten. Dit deugt niet, viel er te lezen. De Limburgse kranten die vanochtend kopten: een niet te negeren vonnis. Geen mening uit Landgraaf, maar een samenvatting van de onafhankelijke journalisten zelf. En dan nog hoogleraar Elzinga, die nota bene laat optekenen dat vanwege dit dossier het college van Gedeputeerde Staten een kopje kleiner gemaakt moet worden. Dames en heren, met het kopje kleiner maken van Gedeputeerde Staten ben ik het niet eens, bovendien gaan wij daar niet over, maar als wij er wel over zouden gaan zou ik het er nog niet mee eens zijn. Dit college van Gedeputeerde Staten doet namelijk ook veel goede dingen voor Limburg, maar ook voor Landgraaf en ook voor Parkstad en voor gedeputeerde Koopmans in het bijzonder heb ik een warm plekje in mijn hart. Ik heb persoonlijk met hem mogen samenwerken en ik bewonder zijn daadkracht, maar ik sta hier vandaag om u te melden dat het college van Gedeputeerde Staten en deze gedeputeerde in dit dossier de plank finaal hebben misgeslagen. Onze gemeente is willens en wetens beroofd van zeggenschap.

Geachte Statenleden, u bent vanavond aan zet, u zit hier om die fout recht te zetten. Een politiek besluit nemen, dat mag toch niet betekenen dat willens en wetens de regels aan de laars gelapt worden? Ik roep u dan ook op, in het belang van Landgraaf en in het belang van de regio Parkstad,

zelfs in het belang van Limburg, maar vooral en in het bijzonder in het belang van het vertrouwen van de burgers in de Limburgse politiek: steun niet dit voorstel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Wilbach, ruim binnen de tijd. Zijn er vragen aan de heer Wilbach uit de Staten op dit moment? Zo niet, dan wordt de bijdrage van de heer Wilbach, overigens net zoals de bijdrage van de vorige spreker, betrokken bij de beraadslagingen. Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Palmen die op persoonlijke titel ook tot ons zal spreken en ik geef hem daar graag de gelegenheid voor de komende 5 minuten. Mijnheer Palmen.

De heer Palmen: Geachte aanwezigen. Het is de taak van de Provincie Limburg om haar burgers te vertegenwoordigen bij de regering. Daar er zoveel gemeenten achterstanden bezitten, heeft ze dat blijkbaar niet gedaan. Een maand geleden heb ik de heer Koopmans gezegd dat hij naar de regering moest gaan om hier de achterstanden op te lossen. Achterstanden zijn nog groter geworden door het overdragen van taken zonder het bijbehorend geld of heeft de heer Koopmans dit vastgehouden om de herindeling af te dwingen? Hij zei dat als we fuseerden, we ook meer geld zouden krijgen. Daarom mijn vraag: wordt er wat achtergehouden? Als de fusie zou komen, voorspel ik u onmiddellijk dat er grote personele tekorten zullen ontstaan door verkeerde berekeningen. Zoals de heer Koopmans al zei: groter is niet per definitie beter, sterker. Bij kleiner hoeft ik geen deelraden en is er overzicht. Bij grote bedrijven gaat het slecht bij veel te lange lijnen. De heer Koopmans zei ook dat Heerlen historie waardeert. Dit moet ik helaas terugwijzen, dat is fout. Lange Jan en Lange Lies: gesloopt. De mijnberg van de ON4 is als monument ongewenst, als ze het tot geld kunnen maken, doen ze dat. In Heerlen wordt elke keer een nieuw winkelcentrum gebouwd. Hierdoor ontstaat veel marketingkannibalisme, het ene winkelcentrum vreet het andere op. Heerlen zit in de maag met de CBS-gebouwen en toch willen ze een nieuw stadskantoor bouwen. Waarom kunnen ze de ambtenaren niet huisvesten in leegstaande kantoren? Zou de fusie doorgaan, wordt dit nog maar alleen erger. Nee, hier schenk ik geen vertrouwen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Palmen. Ik kijk even of er vragen uit de Staten voor u zijn. Die zijn er op dit moment niet. Dan wordt ook de bijdrage van de heer Palmen betrokken bij de beraadslagingen. Dan geef ik graag het woord aan Liam Reumkens om ook voor 5 minuten ons toe te spreken.

De heer Reumkens: Geachte voorzitter, geachte Statenleden. Een fusie tussen Landgraaf en Heerlen is onvermijdelijk. Uw Staten hebben de zienswijze van de gemeente Landgraaf mogen ontvangen. Het mooiste aan die zienswijze vind ik persoonlijk de afbeelding die daar bovenop staat, de tekenaar heeft namelijk onbewust iets heel duidelijk gemaakt, als hij Landgraaf net zo grijs als Heerlen had gemaakt, dan had u het verschil niet meer kunnen zien tussen beide gemeenten. Het toeval wil dat door deze vergrijzing Brunssum bijvoorbeeld al plotsklaps bij Heerlen gevoegd is op de afbeelding en dat is waarom we hier vandaag zitten. Deze regio is vergroeid tot op de baksteen. Het is toch absurd dat er 100'en huishoudens, zo niet 1000'en mensen op een steenworp afstand van elkaar wonen, maar toch aan verschillende regelingen onderworpen zijn? En dat is het probleem in deze regio, dit is een stad die bestuurd wordt door verschillende gemeenten.

Dat brengt mij op nog wat belangrijkers. Deze regio heeft een achterstand, vergrijzing, braindrain, het afbrokkelen van voorzieningen, men lacht wel eens als ik het zeg omdat ik zo jong ben, maar het Landgraaf van mijn jeugd bestaat niet meer, speeltuinen, zwembad, verenigingen, verenigingsgebouwen, scholen, er is al heel wat verdwenen of gefuseerd omdat de gemeente het niet meer kon ondersteunen omdat ze financieel daar de kracht niet meer voor had of daar de moeite niet voor wilde nemen.

En vandaag de dag snoeit Landgraaf ook aan het Sociaal Domein omdat ze ook dat niet meer gebolwerkt krijgt. Het ambtenarenkorps kan niet meer slanker, de gemeente functioneert, maar dat doet ze op een noodaggregaat. Daar komt bovenop dat de politiek van bovenaf de afgelopen jaren de centrumgemeenten meer taken heeft toebedeeld met haar decentralisatiebeleid en dat daarnaast veel kernvoorzieningen in de gemeente Heerlen liggen. Landgravenaren willen weer inspraak in zaken waar ze de inspraak in de loop der jaren verloren zijn.

Vorige week hoorde ik Statenleden zeggen dat zij zich zorgen maken over de duurzaamheid van deze fusie. Beste Statenleden, niks doen is geen optie voor deze regio, het is hier make or break en als u vandaag niet tot fusie besluit en Landgraaf zelfstandig en sterk blijft, dan zitten we hier misschien over 5 à 10 à 15 jaar omdat de regio Landgraaf-Heerlen alleen nog maar 1 kant kan opgroeien, het groeit dan recht in Heerlen, tenzij u mogelijk een stuk van Duitsland wilt kopen, dat is nog altijd mogelijk. Stel, het gaat niet goed met de gemeente Landgraaf, dan zitten we hier net zo goed over 5 à 10 à 15 jaar, maar dan omdat het met de burgers slecht is gegaan, alles daadwerkelijk verloren is en omdat de gemeente dan echt gedwongen moet herindelen.

Ik heb het niet in mijn stuk staan, maar ik wil het toch gezegd hebben, ik wil graag even terugkomen ook op de uitspraak van rechter. Deze is namelijk in Landgraaf niet geheel neutraal gebracht en ik wil daar toch vanuit mijn achtergrond als rechtenstudent op reageren. Daar staat in rechtsoverweging 23-24 dat de burger genoeg geraadpleegd is in Landgraaf. Een referendum zou niet nodig zijn of in ieder geval, het mag er wel komen, maar het is niet verplicht en Landgravenaren die voor zijn, worden bejegend in Landgraaf. Er zijn zelfs mensen die tegenwoordig zeggen dat ze zich niet meer op hun plek voelen in hun gemeente. Ze moeten oprotten naar Heerlen omdat ze het graag beter voor hebben met hun gemeente, met hun kinderen, met de toekomst van die regio. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Reumkens. Ik kijk even of er vragen zijn voor deze inspreker. Dat is niet het geval. Dan betrekken we ook de bijdrage van de heer Reumkens bij de beraadslagingen. Hartelijk dank. Gaan wij naar inspreker numero 5, de heer Lavallo. Die staat al klaar, dus we kunnen ook meteen beginnen lijkt mij.

De heer Lavallo: Dank u wel voorzitter. Geachte aanwezigen, als inwoner van Landgraaf en dus direct belanghebbende, wil ik aangeven dat ik mij als burger van Landgraaf behoorlijk buitenspel voel staan sinds de start van al deze commotiefusie. Ik was al hogelijk verbaasd dat de vorige coalitie in de gemeente op herindeling aanstuurde. Ik voelde mij, en nog steeds, als kiezer van Landgraaf bedrogen. Dit omdat bij de laatst gehouden, vorige, gemeenteraadsverkiezingen dit nadrukkelijk geen onderwerp is geweest van de verkiezingen. Bij verkiezingen geeft de burger haar stem en daarmee de opdracht en mandaat af aan de gekozen leden om de gemeente Landgraaf te besturen in de komende 4 jaar. Ik als burger heb duidelijk toen geen mandaat afgegeven om de gemeente Landgraaf op te heffen. Ik ben derhalve van mening dat de vorige coalitie buiten het door haar kiezers afgegeven mandaat heeft gehandeld, zeker voor zoiets fundamenteels als het opheffen van je eigen gemeente dien je toch ook al je burgers te betrekken. Nu dat geen onderwerp is geweest bij de vorige verkiezingen zou het in onze democratie maar op 1 manier moeten worden opgelost en dat is het ophalen van een mandaat, het houden van een referendum onder alle inwoners van Landgraaf. Dit na een zorgvuldige campagne van de voor- en tegenstanders, zodat de inwoners ook de gelegenheid hebben hun eigen afweging te maken en daarop een mandaat af te geven middels stemming. Zo werkt een democratie.

Die stap is nu nadrukkelijk overgeslagen en de burger van Landgraaf is naar mijn mening al vanaf begin van het proces daarbij buitenspel gezet. De vorige coalitie probeerde nog met, in mijn ogen een schijnvertoning, een Commissie van zogenaamde wijze mannen en van een enquête dit er doorheen te duwen. Een enquête die heel selectief was uitgevoerd en waar de kernvraag 'wilt u een fusie met Heerlen' nadrukkelijk niet gesteld was, zodat de uitkomst voor velerlei uitleg vatbaar was en is en daarmee zeker geen mandaat geeft voor een door de burgers van Landgraaf gedragen herindeling.

Het hele gebeuren lijkt nu ontaard in een politiek principieel steekspel waarbij de mening van de burger steeds meer op de achtergrond lijkt te worden weggedrukt. Het gaat in de voortkabbellende discussie al lang niet meer over het op een rij zetten van goed onderbouwde feiten en argumenten op grond waarvan ik en alle andere burgers dan een eigen en bewuste keuze kunnen maken. Met name voorstanders op de diverse internetfora zetten tegenstanders vaker weg als bekrompen nitwits en tegenstanders moeten maar begrijpen dat het allemaal beter is. Hoe groter, hoe beter zonder dat verder heel concreet te onderbouwen, behalve dan met onderbuikgevoelens en bepaalde uitgesproken verwachtingen, waarvan lang niet is aangetoond dat die ook bewaarheid zullen worden, ook al zijn de voorstanders daar heilig van overtuigd. Wat mij ook heel erg bevreemdt als inwoner van Landgraaf is dat, toen richting Provincie al doorschermde dat onder andere Kerkrade en Brunssum geen zin hadden om mee te doen en zelfstandig wilden blijven, dit wel geaccepteerd werd en bij Landgraaf nu goedschiks of kwaadschiks dit hoe dan ook dan ook erdoor gedrukt zal en moet worden. Men schernt dan met het gegeven dat de vorige coalitie zelf met Heerlen contact heeft gezocht, maar zoals ik al eerder aangaf, heeft de vorige coalitie daarbij buiten haar in de verkiezingen afgegeven mandaat gehandeld. Het lijkt nu heel erg op het veiligstellen van de eigen politiekpartijbelangen. Veel van de partijen in Landgraaf zitten toevallig ook met hun partij in Heerlen in de raad en nu maakt het op mij sterk de indruk dat het politiek partijbelang voor de vrije keus van de burgers van Landgraaf gezet wordt. Dat is een democratie onwaardig, dat gebeurt in een dictatoriaal bestel, maar past hier niet in een democratie als Nederland.

Waar mij het dus als burger om gaat dat de veruit het merendeel van de inwoners niet de gelegenheid heeft gehad om hun stem ook echt te laten horen na afweging van echte inhoudelijke argumenten. Ik roep de Provincie dan ook op haar onzalige plan te staken dit proces eventueel er nu doorheen te duwen. Wij leven zoals gezegd in een democratische staat en dan ligt de macht en de zeggenschap over een mogelijke opheffing maar op 1 plek en dat is bij de burgers van Landgraaf. Dit dan via een nog dit jaar te houden referendum. Die stap is nu overgeslagen en dat past niet in een democratische samenleving waar wij deel van uitmaken. Dus ik ben sowieso voorstander van een referendum en dan indien mogelijk alleen onder de bewoners van Landgraaf en dan niet over de hele Provincie. Immers Landgravenaren zijn verantwoordelijk voor en bepalen hun eigen toekomst in hun eigen gemeente. Bij gemeenteraadsverkiezingen hebben immers ook alleen de bewoners van een betreffende gemeente stemrecht en daarmee zeggenschap betreffende hun gemeente. En trek je het landelijk door, ga je als Nederland bij landelijke verkiezingen ook bijvoorbeeld Duitsland niet laten meestemmen over de koers van Nederland. Anders waren wij denk ik ook allang een onderdeel van Duitsland geweest. Dat is de enige wijze, anders is er denk ik hoe dan ook geen draagvlak onder de bevolking van Landgraaf en heb je hoe dan ook altijd een valse start, welke kant dit ook moge uitgaan en dat moet je niet willen zeker als de Provincie denkt hiermee de fundering te leggen voor een toekomstige gemeente Groot Parkstad. Op een rotte fundering kun je niet verder bouwen. Ik dank u voor de aandacht.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Lavallo. Ook binnen de tijd, hartelijk dank daarvoor. Zijn er nog vragen bij de Statenleden voor deze inspreker? Die zijn er niet. Dan betrekken we de bijdrage van u bij de beraadslagingen en geef ik de heer Erkens het woord, die is al gearriveerd, om ons ook toe te spreken voor de volgende 5 minuten. Het woord is aan de heer Erkens.

De heer Erkens: Voorzitter, leden van Provinciale Staten. Graag wil ik gebruikmaken van het inspreekrecht. Laat ik vooropstellen dat ik hier liever niet had gestaan en ik ook lang getwijfeld heb om deze stap vandaag te zetten. Na 24 jaar Landgraafse politiek, waarin 4 raadsperiodes en 2 wethouderperiodes, wilde ik na mijn afscheid in 2014 vooral niet 1 van de beste stuurlieders aan wal zijn. Als geïnteresseerde burger van onze gemeente heb ik de politiek gevolgd en ook het proces rondom regionale samenwerking. Zeker omdat ik ook in den beginne, tijdens de bespreking met Brunssum zelf mee aan tafel heb mogen zitten. Het is met name het optreden van de Provincie, dat mij vandaag toch tot de stap van inspreken heeft gebracht. Het klopt dat de gemeente Landgraaf tot 2 keer toe onderzocht heeft of er mogelijkheden zijn om te komen tot versterking van haar positie en tot 2 keer toe is in Landgraaf de uitkomst geweest dat dit nog steeds onderzocht dient te worden, maar dat de beide onderzochte oplossingen niet de gewenste waren.

Overigens: het niet doorgaan van de samenwerking met Brunssum heeft niet in het Landgraafse gelegen, doch in het bestuurlijke gedeelte van de gemeente Brunssum. Dat recht om samenwerking te onderzoeken heeft de gemeenteraad van Landgraaf. Daar twijfelt niemand aan en dat ontkent niemand, maar dan komt daar ineens Gedeputeerde Koopmans, die zegt: nu heb je het tot 2 keer toe zelf onderzocht en nu zul je hoe dan ook fuseren. Eigen schuld, dikke bult. Diezelfde gedeputeerde, die 2 jaar geleden nog namens het college van Gedeputeerde Staten in een overleg met de colleges van Limburg heeft verteld dat, en ik citeer uit een artikel dat toentertijd in de media heeft gestaan: "Het Provinciebestuur niks ziet in herindeling van bovenaf". En dan wordt hij ook nog gevolgd door het college van Gedeputeerde Staten in dit dossier. Is deze gedeputeerde, en daarmee tevens het college van Gedeputeerde Staten, besluiteloos, zwak of boos dat men zijn zin niet krijgt? Gaat Landgraaf gestraft worden voor haar proactieve en toekomstgerichte instelling? Alleen omdat Landgraaf hardop uitsprekt dat men verder kijkt dan haar neus lang is? En de gemeenten, die dat niet doen? Kerkrade? Brunssum, Voerendaal, zij worden gevraagd, zeggen 'neen' en dan is het goed. Op die manier belooft dit voorstel van de Provincie, in dit dossier dus, achteroverleunen en zwijgen. Als je geschoren dreigt te worden, moet je vooral stil blijven zitten.

Dat ook bij de Provincie Limburg toekomstgericht beleid wordt uitgestippeld, vind ik een prima zaak. Alleen jammer, dat zij zich met dit voorstel zelf in de voet schiet. Welke gemeente gaat nu nog hardop uitspreken dat ze nadenkt over samenwerking of fusie? Er zal geen gemeenteraad of college zijn, die dat nog gaat onderzoeken want voor ze het goed en wel in de gaten hebben, komt de Provincie weer met de Wet algemene regels herindeling (arhi) aanzwaaien. Nee hoor, daar zal geen gemeente in Limburg haar vingers nog aan branden.

Heb ik nu een pleidooi gehouden tegen herindeling? Nee, dat heb ik niet, ik heb enkel geprobeerd duidelijk te maken dat het mijns inziens niet in deze verhouding, niet op deze schaal, niet in dit tempo en vooral niet met deze insteek dient te gebeuren. Het deed mij dan ook genoeg gisteren en vandaag via de media te mogen vernemen dat ook de rechter, ook al houdt hij het proces niet tegen omdat hij vindt dat het niet aan de rechtbank is, een waarschuwende vinger opsteekt richting Provincie met betrekking tot een aantal van de punten die ik net genoemd heb. Ik heb wel de hoop dat deze visie van de rechtbank in de besluitvorming wordt meegenomen.

Ik doe een dringend beroep op het politieke geweten van de leden van Provinciale Staten om dit voorstel vanavond niet te steunen en in dit dossier de wens tot herindeling van onderop te laten komen. Zo is het verwoord in diverse verkiezingsprogramma's en voor het vertrouwen in ons openbaar bestuur zou het een goede zaak zijn als zich aan deze verkiezingsbelofte wordt gehouden. Bovendien waakt u dan over consistent beleid binnen dit huis. Ik dank u voor uw tijd en aandacht.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Erkens en ook aan u weer de vraag om even te blijven staan om te kijken of er vragen voor u zijn. Die zijn er niet. Dan betrekken we de bijdrage van de heer Erkens bij de beraadslagingen en dank ik u voor de bijdrage. Het woord is aan de heer Alleleijn die ons toespreekt, ook op persoonlijke titel, voor de komende 5 minuten.

De heer Alleleijn: Goedenavond mijnheer de voorzitter en de leden van Provinciale Staten. Mijn naam is Fred Alleleijn, 60 jaar en ik ben woonachtig in Nieuwenhagen, gemeente Landgraaf. Waar wil ik het over hebben? Vertrouwen. Deze week een heel artikel in De Limburger met als titel Vertrouwen. 1 item viel mij hierin meteen op. Wij Limburgers zijn degenen die het minste vertrouwen in de medemens hebben. Als je dan het gekonkel en gedraai van het Landgraafs college en raad ziet dan weet je dat dit artikel de spijker op zijn kop heeft geslagen. Bij het massale gedraai om de hete brij heen in woord en geschrift van de tegenstanders van herindeling, zien de bewoners van Landgraaf door de bomen het bos niet meer. Wanneer je verschillende mensen spreekt en hen vraagt: 'waarom tegen herindeling?' komen ze met frasen zoals: ja, als we dadelijk bij Heerlen zijn moeten we parkeergeld gaan betalen bij Op de Kamp of: dan schieten onze Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)-lasten gigantisch omhoog. Alles veronderstellingen die ver beneden de waarheid zijn, maar die door aanhoudende beweringen van de tegenstanders van herindeling erin gestampt zijn en die bij de mensen blijven hangen, vooral ouderen, welke voornamelijk benaderd zijn. Mijn vertrouwen in het college, de raad en het Burgercomité Zelfstandig Landgraaf is danig geschaad.

Waarom ben ik dan voor deze fusie? Ik ben al meer dan 30 jaar ondernemer en als eenmanszaak begonnen. Alle problemen van het klein zijn als bedrijf doorlopen, zoals eigen geld over jaren in de firma stoppen en hulp aan familie en vrienden vragen bij investeringen. Op het moment dat het bedrijf groter ging worden, werden er ineens deuren geopend van banken en beleggingsgroepen. Op het moment dat er tussen 50 en 100 medewerkers in het bedrijf waren, hield de bankdirecteur, wanneer hij een afspraak met mij had, zelfs de deur voor mij open. Allemaal zaken die mij zeggen dat hoe groter je die vuist kan maken, hoe meer je voor elkaar krijgt. Laat dat nu net de strekking zijn voor deze bijeenkomst, waar ik als voorstander van een fusie de argumenten welke door de Provincie naar voren worden gebracht alleen maar voor 100% kan ondersteunen. Samen kunnen we een grotere vuist maken naar het kabinet en de centrale overheid.

Als voorbeeld kijk ik naar de gemeente Eindhoven, toevallig vandaag weer in het nieuws, als 1 van de steden in Nederland die de grootste economische groei doormaakt, een stad met 225.000 inwoners en ik weet dat we dat met Landgraaf-Heerlen niet halen, daar komen we op 125.000, maar de hoop is toch ook om de andere gemeenten daarbij te kunnen betrekken en zo een goed en ontwikkeld Parkstad te krijgen, waarin we ook 225.000 inwoners hebben en waarschijnlijk hetzelfde kunnen bereiken als in Eindhoven. Zij groeien en floreren al meerdere jaren door zorgvuldig beleid en het kunnen aantrekken van grote hightech industrieën en andere dienstverlening. Ook wij in deze regio hebben unieke selling points. We zijn niet voor niets de regio geworden welke een wereldwijde prijs heeft gewonnen op het gebied van recreatie. Alleen zijn wij Limburgers misschien iets te gemakzuchtig en leunen achterover. Door een beter beleid en hogere deskundigheid zullen er nog veel meer kansen geschapen kunnen worden. Laat u niet bang maken door al het doemdenken van de tegenstanders van de fusie. Zij slaan u om de oren met ongefundeerde bedragen, welke altijd door voorstanders weerlegd kunnen worden.

Mijn conclusie: ga fuseren en tracht daarna samen met ons andere gemeenten over de streep te trekken om zo een grote machtige regio te creëren. Vertrouwen, we hebben het er in het begin al over gehad, ik heb vertrouwen in u dat u de juiste beslissing neemt. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Alleleijn. De vraag is even of ook aan u vragen zijn uit deze Staten. Die zijn er niet. Dan dank ik u hartelijk voor de bijdrage en wordt ook deze bijdrage betrokken bij de beraadslagingen. Het woord is aan de heer Reichrath, die ook op persoonlijke titel zal spreken.

De heer Reichrath: Ja voorzitter, mijn naam is Robin Reichrath, 25 jaar jong, toch al ruim 7 jaar raadslid in Landgraaf en momenteel afstuderend als jurist op het onderwerp Wet arhi. En laat ik dan die wet er meteen bij pakken. Artikel 8, lid 3 Wet arhi: burgemeester en wethouders leggen het herindelingsontwerp binnen 2 weken na ontvangst gedurende 8 weken ter inzage op de gemeentesecretarie. Landgraaf deed dat niet.

Voorzitter, en dan een citaat, vandaag in De Limburger: elk zichzelf respecterend politicus moet de wet volgen. Was getekend: wethouder Janssen uit Landgraaf. Waarvan akte, mijnheer Janssen. Voorzitter, het simpele voorbeeld legt nogmaals het gebrek aan geloofwaardigheid van het Landgraafs college pijnlijk bloot. Eerder deden de oppositiefracties van Landgraaf dat al in hun reactie op de Landgraafse zienswijze. De jubelstemming waarmee het vonnis door het college van Landgraaf ontvangen is, is vanuit de strategie ú te beïnvloeden, te verklaren, maar heeft weinig te maken met de daadwerkelijke feiten. De Limburger kopt vandaag dat het vonnis niet te negeren is en dat hoeft ook niet en ik reageer daarom graag kort op een aantal punten uit dat vonnis.

Want voorzitter, is het vreemd dat een rechter stil staat bij het feit dat er geen open overleg heeft plaatsgevonden? Nee, natuurlijk niet. En met zijn overwegingen zegt de rechter niet meer, dan dat u daar zorgvuldig naar moet kijken. De wet zegt in artikel 8 volstrekt helder aan welke eisen en voorwaarden het open overleg moet voldoen: Gedeputeerde Staten moet B&W, ik citeer, in de gelegenheid stellen overleg te voeren en tot 4-maal toe werd het Landgraafs college uitgenodigd en tot 4-maal toe werd de uitnodiging van de hand gewezen. Ook werd daarbij nadrukkelijk verklaard dat er helemaal geen overleg gevoerd zou gaan worden over een mogelijke herindeling door Landgraaf en dus ook niet als uw college van Gedeputeerde Staten daar meer tijd voor had ingeruimd. Dus hoezo haast? Had meer tijd dan tot een andere opstelling van Landgraaf geleid? Nee, ook dat niet omdat obstructie door het college van Landgraaf tot strategie verheven is. Kunt u Gedeputeerde Staten aanrekenen dat het open overleg niet heeft plaatsgevonden zoals Gedeputeerde Staten dat graag gezien had? Nee, ook dat natuurlijk niet. Dat gevolg komt enkel en alleen voor rekening van het college van Landgraaf zelf.

De overweging van de rechter dat Gedeputeerde Staten al de te nemen stappen in het proces had aangekondigd, terwijl er in Landgraaf geen voltallig college zou zitten, kunt u voor kennisgeving aannemen. Er is namelijk altijd een college van B&W en ook dat is logisch want anders zou dat betekenen, dat als wethouder Franssen van de gemeente Gulpen-Wittem een paar weken met vakantie is, de Provincie in die weken haar plannen voor die gemeente Gulpen-Wittem in de ijskast moet zetten. Immers, net als de gemeente Gulpen-Wittem, beschikken heel veel gemeenten in Nederland over slechts 3 collegeleden en bij afwezigheid van 1 lid blijven er, net als in Landgraaf in de bewuste periode, nog 2 collegeleden over. En voorzitter, nog los daarvan, óók het voltallige college van Landgraaf heeft alle gelegenheid gekregen in gesprek te gaan over de voorgenomen herindeling, maar Landgraaf heeft dat tot 3 keer toe in voltallig college geweigerd.

En pak de wet er dan eens bij beste Statenleden en toets simpelweg of de voorschriften zijn gevolgd. U kunt niet anders dan tot de conclusie komen dat Gedeputeerde Staten, voor zover dat binnen zijn eigen mogelijkheden lag, aan deze voorschriften heeft voldaan en als u vindt dat Gedeputeerde Staten wél de wet met voeten heeft getreden, zoals Landgraaf beweert, daag ik u uit om die opvatting

door middel van een vraag aan mij zo direct voor te leggen, zodat ik de kans krijg om die opvatting ook te weerleggen want de bewering dat de wet met voeten is getreden, is simpelweg niet waar.

Ten slotte nog dit. De inwoners van Landgraaf en het gemeentepersoneel dragen de gevolgen van het bewind van de huidige coalitie van Landgraaf. Zij betalen momenteel de prijs voor een volhardend, eigenwijs en weigerachtig college van burgemeester en wethouders. Het is in het belang van de inwoners en het gemeentepersoneel dat ik het Provinciebestuur vraag om, bij een positief besluit morgen, aan Landgraaf nogmaals een handreiking te doen. Als het college van Landgraaf dan nog altijd blijft weigeren om op een constructieve wijze aan tafel te gaan om te praten over de nieuwe organisatie van de nieuwe gemeente die mogelijk gaat ontstaan en de invulling van bijvoorbeeld een investeringsagenda, dan vraag ik u om in het uiterste geval gebruik te maken van de meest verregaande instrumenten die nodig zijn om de belangen van het personeel en de inwoners veilig te stellen. Als het niet kan zoals het moet, dan moet het maar zoals het kan en ik wens u daarbij heel veel wijsheid toe. Dank u wel.

De voorzitter: Net nog binnen 3 seconden dat dat kan. Ik kijk even of er vragen zijn uit deze zaal. Die zijn er niet. Dan dank ik u hartelijk voor de bijdrage en geef ik het woord aan de heer Hensgens.

De heer Hensgens: Zeer geachte voorzitter en leden van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en overige aanwezigen. Ik spreek hier als bezorgd burger van Landgraaf, die moet toezien hoe zijn fijne, welvarende woongemeente opgeslokt dreigt te worden door de grote armlastige buurman. Er is nog 1 instantie die dit onheil kan voorkomen en dat bent u, Provinciale Staten. U bent controleur van het beleid van Gedeputeerde Staten en de aangewezen instantie om erop te letten dat de zeggenschapsrechten van een gemeente beschermd worden. In onze rechtsstaat mag worden verondersteld dat dit orgaan zijn verantwoordelijkheid voor de goede naleving van de procedurevoorschriften zal waarmaken. Genoeg sprekers hebben al betoogd dat er fouten zijn gemaakt in de procedure betreffende tijdpad, open overleg en opgelegde fusie en dat ga ik niet nog eens herhalen.

Het blad Binnenlands Bestuur schreef gisteren: rechter geeft Limburg tik op vingers en startte het artikel als volgt: "De dreigende fusie van Heerlen met Landgraaf is niet via de rechter te stoppen. Volgens de rechtbank in Maastricht betreft het een kwestie waarover de politiek gaat. Maar dit wil de rechter er wel over kwijt: deugen doet het herindelingsproces niet." En de rechter heeft dat ook toegelicht in zijn vonnis: "Gedeputeerde Staten heeft al op 17 januari 2017, 1 dag na de beslissing van de raad om het herindelingsontwerp niet vast te stellen, aangekondigd binnen een week te zullen besluiten tot overleg over, kort gezegd, de door de raad afgewezen herindeling. Dat besluit is vervolgens genomen, in de wetenschap dat de gemeente geen volwaardig college meer had, terwijl het college de door de wet aangewezen overlegpartner is. De uitkomsten van het overleg met andere overlegpartners heeft Gedeputeerde Staten al op 9 februari aan Provinciale Staten gepresenteerd en de andere, voor het overleg uitgenodigde gemeenten zijn de dag erna al van het overleg uitgezonderd, alsof zij er alleen maar voor de vorm waren.

Nog voor een nieuw college was gevormd, heeft Gedeputeerde Staten de vaststelling van het herindelingsontwerp aangekondigd. De haast die Gedeputeerde Staten aan de dag heeft gelegd, laat zich in elk geval niet verklaren door de bereidheid om met de gemeente een overleg te voeren dat ruimte bood voor een andere uitkomst dan Gedeputeerde Staten vooraf voor ogen stond. Aan de gemeente kan worden toegegeven dat de gang van zaken de indruk wekt dat de Provincie de gemeente zonder het voorgeschreven overleg heeft gepasseerd en in wezen zonder overleg het herindelingsontwerp heeft vastgesteld dat de raad van de gemeente niet wilde vaststellen." Einde citaat van de rechter. Ik heb met opzet deze 2 citaten genoemd omdat zij komen uit een onafhankelijk

blad en van een onafhankelijke rechter. Niet door ingehuurde adviseurs en experts van voorstanders van deze fusie. Onafhankelijk.

Tot slot nog een opmerking over het spelen met cijfers. In de herindelingskrant, de laatste versie van juni, we hebben er 6 gehad in Landgraaf, mede betaald door de Provincie, deze is de laatste, staat dat er 910 zienswijzen zijn ingediend, waarvan 55% voor is. Dat is correct als men Landgraaf en Heerlen optelt. Kijkt men alleen naar Landgraaf, dan is dat aantal nog maar 35%, maar dat wordt niet vermeld. Zo wordt de illusie van een meerderheid geschapen, die er in Landgraaf helemaal niet is. Uit de zienswijzen bleek bovendien dat de voorstanders van de fusie eigenlijk liever een Parkstadfusie zien dan een fusie Heerlen-Landgraaf. Uit een onderzoek in januari van Dagblad De Limburger bleek uit een mini-enquête dat 51% voor de fusie was, maar als men alleen naar Landgraaf keek, dan was dat 18%. Ik hoop dat u een wijs besluit zult nemen en niet met het herindelingsadvies instemt. Doet u dat toch, dan moet dit advies een eventuele toets in het parlement kunnen doorstaan. Dank u voor uw aandacht.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Hensgens. Ik kijk even of er vragen zijn uit de Staten. Die zijn er niet. Dan dank ik u voor uw bijdrage en wordt de bijdrage van u ook betrokken bij de beraadslagingen. Kom ik bij de heer Ernst. Ook voor u 5 minuten, dank u wel.

De heer Ernst: Dank u voorzitter. Geachte bezoekers, voorzitter, Statenleden. Vorige week had ik het privilege om tot u te mogen spreken uit naam van 1800 leden van het Burgercomité. Vandaag zou dit in naam van een kleine 2000 leden geweest zijn, maar vandaag spreek ik op persoonlijke titel. Woonachtig in Landgraaf, opgegroeid en geschoold in Heerlen, gestudeerd aan de RWTH Aken, gewerkt hebbende in Raeren België, Born, Harderwijk, Heerlen en ja, zelfs in Landgraaf heb ik ervaring opgedaan op het gebied van bedrijfsvoering, organisatie en personeelsmanagement. Dat is de bril waardoor ik gekeken heb naar het herindelingsadvies en de fusie.

Vorige week, zittend op de publieke tribune, hoorde ik hoe de grote initiator en architect van deze fusie beweert dat we de momenteel boventallige ambtenaren, die er volgens hem niet zijn, niet hoeven te ontslaan, maar prima in kunnen zetten voor extra werk ten gevolge van de fusie. Men heeft dus een overschot, of niet, in Heerlen, creëert een puinhoop middels fusie en gebruikt de boventallige mensen, waarvan net nog beweerd werd dat ze er niet zijn, om deze puinhoop op te ruimen. Dat noem ik nog eens een plan. En als de boel opgeruimd is? Mogen ze dan alsnog vertrekken? Maar bijna stuitend wordt het als een gekozen volksvertegenwoordiger even later, met tranen in zijn ogen van verdriet om de toekomst van de Landgraafse jeugd, beweert dat de levensverwachting in Landgraaf 3 jaar lager is dan het gemiddelde in Nederland, terwijl het hoogste verschil, kijkend naar de doelgroep geboren tussen 2011 en 2014, 0,9 jaar is. Maar hoe men met een fusie die kwetsbare toekomst van de jeugd veilig gaat stellen heeft hij ons helaas niet meer kunnen vertellen. Iets later die avond luister ik met verbazing naar de statistische logica van de heer Kuntzelaers van de PvdA: zienswijzen meer voor dan tegen. Hoorzitting Heerlen: alleen voorstanders. Hoorzitting Landgraaf: meer voor dan tegen. Conclusie: de meerderheid is voor, punt. Daarbij voor het gemak voorbijgaand aan het feit dat bijna alle zienswijzen uit Heerlen inderdaad voor waren, maar die in Landgraaf in meerderheid tegen. Tevens ook voorbijgaand aan 9 insprekers tegen en 5 voor tijdens de Commissievergadering, waarbij ook nog in aanmerking genomen dient te worden dat 3 voorstanders al in Heerlen gesproken hadden, dat 1 mijnheer redelijk neutraal was, maar het liefst een grotere fusie zag en dat voor een mevrouw van een buurtvereniging deze fusie maar een deeloplossing voor haar problemen bleek omdat Kerkrade, verantwoordelijk voor het aanleggen van een deel van het fietspad, er niet bij zit

Voorzitter, een en ander brengt mij op het punt waar ik de cruciale vragen van dit proces wil benoemen. Is nu echt voldoende duidelijk geworden welke burgers in welke gemeente voor of tegen een fusie zijn? Op basis van enkele jaren statistiek op school zeg ik: nee. Gaan we er bestuurlijk echt op vooruit als we meer ambtenaren zich bezig laten houden met problemen groter dan die waar ze nu aan werken en waar ze, in de ogen van de voorstanders, dus toch al niet geschikt voor zijn? Nee. Is er zonder enige twijfel aangetoond dat deze stap, a, noodzakelijk, b, voldoende groot en c, in de juiste richting is? Ook hier is het antwoord steeds: nee.

Gisteren verscheen het bericht in de pers dat Landgraaf een overschot heeft van € 3 miljoen op zorg. Daar waar bijna alle gemeenten vastlopen, presteert Landgraaf toch weer netjes denk ik dan. De coalitie die dit fusieproces in gang heeft gezet, hoofdzakelijk vanwege financiële tekorten, berekende een tekort van € 3 miljoen per jaar en zij vergiste zich dus € 6 miljoen. Welke kunde moeten wij als burger nu aan hen toekennen en wat is de waarde van hun redenering die tot fusie doet besluiten?

De fusievoorstanders redeneren ook dat er meer economische groei moet komen, meer mensen, meer bedrijven, meer woningen, maar waar gaan wij dit alles situeren? Op de grens tussen Heerlen en Landgraaf? Daar waar de laatste jaren groene vlakken verschenen zijn, waar mensen nu even rust vinden in flora en fauna of misschien in onze zorgvuldig aangelegde natuur- en bosgebieden, waar langzaam het leven terugkeert, waar we eindelijk weer eens een ree of een haas zien rennen of zwermen ganzen neer zien strijken? Rijkdom ten koste van natuur en welzijn? Dank u, liever niet.

Voorzitter, gisteren constateerde de rechter mijns inziens dat er een aantal zaken niet in haak is in de procedure, maar ook dat het niet zijn taak was om Gedeputeerde Staten te controleren en te corrigeren. Dat is de taak van Provinciale Staten, van u. Vandaag, vandaag gaat het niet alleen over een fusie die 125.000 mensen direct, en nog eens net zoveel indirect, raakt en ja, ook die indirecten maken, zoals blijkt uit de zienswijzen van de buurgemeenten, zich zorgen. Zorgen die omzicht en afstand veroorzaken en dus samenwerken in de toekomst moeilijker maken. Vandaag draait het vooral ook om vertrouwen, vertrouwen dat men iets kan onderzoeken zonder dat de uitkomst bindend is, vertrouwen dat de burger weer moet krijgen in de politiek, vertrouwen dat de burger moet kunnen hebben in een controlerend orgaan, maar ook vertrouwen van en in de regio dat we nodig hebben om in de toekomst de handschoenen gezamenlijk op te pakken.

De voorzitter: Nu ga ik u vragen langzaam af te ronden.

De heer Ernst: Ja, komt eraan. Voorzitter, leden van Provinciale Staten, ik vraag u, omwille van het vertrouwen, omwille van de regio en zijn toekomst: stop dit gedrocht, stop de bouw van deze enclave in wording. Kies voor de regio en zijn toekomst, zeg ja tegen een referendum en nee tegen dit herindelingsadvies. Ik dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Net 40 seconden over tijd, maar daar kijken we doorheen. Blijf even staan, ik kijk even of er vragen zijn van de zaal. Die zijn er niet. Dan dank ik u hartelijk voor de bijdrage en ook wordt uw bijdrage betrokken bij de beraadslagingen en dan constateer ik dat, met alle complimenten ook aan de sprekers, dat keurig binnen de tijd en ook met alle respect naar elkaar de bijdragen zijn geleverd en alle bijdragen worden betrokken bij de beraadslagingen van agendapunt 6.1 en 6.2. Dat was het einde van agendapunt 2, Spreekrecht externen. Aldus besloten.

3. Vragenuur

De voorzitter: Kom ik bij Agendapunt 3, het vragenuur. Dat is vandaag niet van toepassing.

4. Notulen

De voorzitter: Dan kom ik bij agendapunt 4, de notulen. Die zijn er vandaag niet. Dus ook dat is....

5. Hamerstukken

De voorzitter: Kom ik bij agendapunt 5, de hamerstukken. Voor een uitgebreide toelichting, behandelvoorstel en de te betrekken documenten bij het navolgende hamerstuk, verwijs ik u naar de vastgestelde agenda en de informatie zoals die is weergegeven op de website van de Provincie Limburg.

5.1 Actualisering regelingen en verordeningen Provinciale Staten

De voorzitter: Aan de orde is agendapunt 5.1, de actualisering regelingen en verordeningen Provinciale Staten.

De regelingen en verordeningen van Provinciale Staten worden periodiek geactualiseerd aan de hand van gewijzigde werkwijzen en inzichten. Zojuist heeft het Presidium besloten om in de Verordening Rechtspositie gedeputeerden, Staten- en Commissieleden Provincie Limburg 2017 nog 2 woorden te schrappen in artikel 5, 1^e lid. Het betreft de woorden 'om niet'. Deze waren daar onterecht opgenomen.

Voorgesteld besluit is dat ik constateer dat het Statenvoorstel P-17-004 van het Presidium inzake de Actualisering regelingen en verordeningen Provinciale Staten 2017 vers 2 met algemene stemmen wordt aanvaard. Dat is het geval, aldus besloten.

6. Behandelstukken

De voorzitter: Dames en heren, kom ik bij agendapunt 6, de behandelstukken. Ook hier weer voor uitgebreide toelichting, behandelvoorstel en te betrekken documenten bij de navolgende behandelstukken, verwijs ik naar de vastgestelde agenda en de informatie zoals die is weergegeven op de website van de Provincie Limburg.

6.1 Verzoek referendum herindeling Landgraaf-Heerlen

De voorzitter: Ik kom met u bij agendapunt 6.1, het verzoek voor het referendum herindeling Landgraaf-Heerlen. P-17-006 heeft dat stuk als nummer gekregen.

Het Burgercomité Zelfstandig Landgraaf heeft een inleidend verzoek ingediend om een raadgevend referendum over het herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen. Het Presidium heeft dit verzoek, voorzien van 1444 ondersteuningsverklaringen, getoetst aan de criteria in de Referendumverordening Provincie Limburg 2012. Het resultaat van deze toetsing treft u aan in bijgaand Statenvoorstel van het Presidium. Indien Provinciale Staten bepalen dat het inleidend verzoek om een raadgevend referendum voldoet aan alle criteria die daaraan gesteld worden in de Referendumverordening, dan dient op grond van artikel 6, 3^e lid van diezelfde verordening de besluitvorming over het herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen aangehouden te worden.

Het voorgestelde besluit is dat aan Provinciale Staten wordt gevraagd:

1. dat het inleidende verzoek om een raadgevend referendum over het herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen voldoet aan alle criteria die daaraan gesteld worden in de Referendumverordening Provincie Limburg 2012;
2. de besluitvorming op het Statenvoorstel inzake het herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen op te schorten tot 6 weken na de dag van het referendum, tenzij:
 - a. de indiening van een definitief verzoek om een raadgevend referendum over het herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen binnen de daarvoor geldende termijn van 10 weken na publicatie van het besluit onder 1 uitblijft. De opschorting van de besluitvorming eindigt in dat geval de dag na afloop van de termijn voor het indienen van een definitief verzoek om een referendum;
 - b. Provinciale Staten besluiten dat een tijdig ingediend definitief verzoek om een raadgevend referendum over het herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen niet voldoet aan de daaraan in de Referendumverordening Provincie Limburg 2012 gestelde eisen. In dat geval eindigt de opschorting van de besluitvorming op het moment waarop Provinciale Staten vaststellen dat het verzoek niet aan de criteria voldoet.

Dat gezegd hebbende, kan ik constateren dat wij een beraadslaging in 2 termijnen kunnen doen. Er zijn 7 sprekers namens Provinciale Staten aangemeld en de eerste spreker is de heer Van der Linden van de partij 50PLUS. Aansluitend de heer Schaminée van de SP. Het woord is aan de heer Van der Linden.

De heer Van der Linden (50PLUS): Dank u wel voorzitter. Voorzitter op enig moment is in dit huis en door dit orgaan, de Provinciale Staten, het besluit genomen dat Limburgers het instrument van een referendum ter beschikking werd gesteld.

De voorzitter: Het raakt u helemaal begrijp ik, ja.

De heer Van der Linden (50PLUS): Om van het instrument gebruik te maken, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Het verzoek van het Burgercomité Landgraaf voldoet aan die voorwaarden. In de Presidiumvergadering van 9 juni is de aanvraag van het Burgercomité zorgvuldig getoetst en er kon niets anders geconcludeerd worden dan: deze aanvraag voldoet aan alle toetsingspunten. Conclusie van het Presidium: er zijn geen beletselen voor het gevraagde referendum. Dus simpel voorzitter, voor 50PLUS kan dit remedium gehouden worden en dat met alle bijkomende procedurestappen die erbij horen en opschortende werkingen wanneer die van toepassing zijn. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van der Linden. Het woord is aan de heer Schaminée van de SP-fractie.

De heer Schaminée (SP): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, aan het begin van mijn betoog wil ik u meenemen naar de toekomst, 25 oktober 2017 om precies te zijn. Een prachtige nazomerdag en de dag dat er in heel Limburg een referendum wordt gehouden over de herindeling Heerlen-Landgraaf. Voor gemeenschapshuis de Wieken in Mook, vandaag omgetoverd tot stembureau, geen lange rijen. Er staat wel een bord voor de deur, maar voorbijgangers hebben geen idee waar het over gaat. 'Zou er een voorverkiezing voor Prins Carnaval zijn?' roept 1 van hen desgevraagd. Binnen in het stembureau vragen de vrijwilligers zich af: waarom komt er toch niemand vandaag? Het is al middag en 1 van hen besluit te bellen met zijn neef, die toevallig vrijwilliger is bij een stembureau in Nederweert, gemeenschapshuis De Pinnenhof. 'Loopt het al storm bij jullie?', vraagt hij. 'Nee, bij ons is er nog niemand gekomen en het is nog wel zo'n mooie dag om te komen stemmen'. 'Bij ons ook

niet', zegt de vrijwilliger uit Mook 'en ik vraag me af wie dit zo bedacht heeft want dit is echt verspilde moeite'.

Terug naar 6 juli 2017 voorzitter. Vandaag ligt een voorstel voor voor een Provinciaal referendum, om dat te organiseren, over de herindeling Landgraaf-Heerlen en zoals ik met de inleiding wilde laten zien, vinden wij dit een belachelijk idee. Een volksraadpleging behoort gehouden te worden onder de bevolking die het betreft. We gaan ook geen referendum organiseren in heel Nederland over de Limburgse motorrijtuigenbelasting of in heel Europa over het afschaffen van het eigen risico in de Nederlandse zorg.

Een referendum moet eerlijk zijn, anders leidt het slechts tot teleurstellingen en neemt het vertrouwen in de politiek alleen maar af in plaats van toe. Dat betekent dat het tijdig in het proces georganiseerd moet worden en de uitkomst serieus genomen wordt door de politiek. Het voorstel dat nu voorligt, leidt echter niet tot een eerlijk referendum. De gemeenten waren aan zet om hun inwoners te raadplegen toen zij een eventuele fusie aan het voorbereiden waren en het stond ze vrij om daar op enig moment een referendum over te organiseren in de eigen gemeente. Dat daar niet voor gekozen is, is een lokale afweging geweest, maar dat kunnen we niet repareren met een Provinciaal referendum. De Provincie heeft immers slechts een instrument om de gehele Limburgse bevolking te raadplegen.

Daarnaast betekent het inwilligen van dit verzoek dat de arhi-procedure vertraagd wordt en mogelijk zelfs de termijn wordt overschreden. Daardoor zou misschien het voorstel zelf vervallen, waardoor het referendum meteen ook vervalt of is dat misschien juist de bedoeling? Dat lijkt me in ieder geval geen eerlijk proces want zo wordt het middel niet gebruikt om inwoners naar hun mening te vragen, maar om de besluitvorming te frustreren. En stel dat we daar procedureel toch uit zouden komen, wat gaan we dan doen met die uitslag? Wordt de opkomst wel gehaald? Waarschijnlijk niet of zijn we toch alleen maar geïnteresseerd in de uitslag van de stembureaus in Landgraaf en in Heerlen en negeren we de stemmen die misschien toch in de rest van Limburg zijn uitgebracht? Ook dat lijkt me zeker niet wenselijk.

En dan nog de kosten voorzitter. Hoewel democratie geld kost, mag dat ons nooit belemmeren om ervoor te blijven kiezen, maar € 1 miljoen tot € 2 miljoen uittrekken voor schijndemocratie, dat is gewoon geld weggooien en dat moeten we niet willen. Voorzitter, het moge duidelijk zijn, wij vinden een referendum in heel Limburg over de herindeling Landgraaf-Heerlen geen goed idee en zullen het daarom verwerpen. Tot zover in 1e termijn.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Schaminée. Sorry, blijft u heel even staan, er komt een interruptie van de heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel voorzitter. Ja voorzitter, dit argument hebben we inderdaad in de Presidiumvergadering ook gehoord. Het gaat zich feitelijk, ik wil het even af zoals we het daar ook gedaan hebben, om de centen en om het feit dat het in heel Limburg is en daarom heb ik u afgelopen vrijdag al voorgesteld om dit te amenderen, om te verzoeken aan de indieners om het referendum, de aanvraag, terug te trekken. Dan doen we geen geweld aan de procedure en aan de verordening zoals die er ligt. We hebben ook uitgesproken dat dat vooral lopende de wedstrijd niet moet gebeuren om even uw eigen woorden te gebruiken, en dat we dan een referendum zouden kunnen organiseren op lokaal niveau. Dan zijn die bezwaren toch opgelost?

De voorzitter: De heer Schaminée.

De heer Schaminée (SP): Ja, ik stel maar even de vraag zelf dan. Zouden we daarmee inderdaad, zouden we op die manier...

De voorzitter: Het was een vraaggestelde vraag.

De heer Schaminée (SP): Ja. Zouden we dat alsnog achteraan het proces op die manier kunnen organiseren zoals de heer Housmans voorstelt? En dan is het toch opgelost? Nee, dan is het niet opgelost. Ik zei net in mijn verhaal: een referendum moet je tijdig organiseren. Dat doe je aan de voorkant van een proces en niet aan de achterkant, want als je het aan de achterkant organiseert, je tuigt een heel proces op, de burgers betrek je er niet bij, of in ieder geval neem je daar niet genoeg in mee, en dan stel je ze de vraag en dan weet ik wel wat de uitkomst is. Dat moet je aan de voorkant doen, zodat je mensen ook goed informeert en dan pas het proces in gaat en daarom benoemde ik ook, dat moet je in een gemeente organiseren en niet in de Provincie, ook nog eens in de hele provincie.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, ik heb het antwoord van de heer Schaminée gehoord, dat dat vooral tijdig moet. Dus de vraag aan mijnheer Schaminée was: toen we het op 10 februari erover hadden en de PVV aangaf: waarom houden we daar geen referendum, waarom hebt u toen niet gezegd aan de voorkant van het proces waar het college net had gezegd: we gaan die arhi-procedure starten: goed idee, dit is tijdig? Waarom hebt u toen niet gezegd: laten we inderdaad die burger dat vragen? Waar was u toen?

De voorzitter: Mijnheer Schaminée.

De heer Schaminée (SP): Ja voorzitter, ik kan het wel weer herhalen, het was aan de gemeente om dat te organiseren en ik heb dat in het Presidium, u begon er net over, ook benoemd. Had de gemeente Landgraaf op het laatst, op het laatste moment dat ze nog zagen: hé, de Provincie gaat misschien wel de regie overnemen, hadden ze toen nog een oproep gedaan aan de Provincie: als jullie beginnen met het proces, begin dan in ieder geval met een referendum. Dan hadden we het er nog over kunnen hebben, maar dat is niet gebeurd, die kans is in de gemeente niet gepakt, om welke reden dan ook, en daarom staan we nu hier, maar dit kunnen we helaas op deze manier niet goedkeuren mijnheer Housmans.

De voorzitter: Dank u wel de heer Schaminée. Het woord is aan de heer Rossel van GroenLinks. Aansluitend de heer Housmans van de PVV.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Wij moeten ons vandaag uitspreken over een inleidend verzoek voor een Provinciaal referendum, een raadgevend referendum. Dat inleidende verzoek is door ruim 1400 mensen ingediend, die door het Burgercomité Zelfstandig Landgraaf zijn gemobiliseerd. Het betreft dan ook een mogelijk raadgevend referendum over het herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen dat eveneens vanavond op de agenda staat.

Voor GroenLinks is het inleidend verzoek voor een referendum er 1 die niet past binnen de kaders van onze Referendumverordening Provincie Limburg 2012. Hier zit een tweeledig karakter aan. In artikel 2, lid 1 staat dat een dusdanig raadgevend referendum gehouden kan worden voor de gehele provincie of een regio ervan. Ik denk dat iedereen het erover eens is, en dat beaamde de heer Schaminée met zijn leuke verhaal net, dat een raadgevend referendum in de gehele provincie over het herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen een heilloze exercitie is. Echter, een raadgevend referendum voor een specifieke regio levert in dit geval ook complicaties op. Dat zou dan Parkstad

Limburg moeten zijn. Hier zijn vooralsnog 8 gemeenten te vinden en 2 van die 8, te weten Nuth en Onderbanken, zitten al in een vrijwillige herindeling met Schinnen tot de nieuwe gemeente Beekdalen. Het zou dan ook niet zinvol zijn de inwoners van Nuth en Onderbanken opnieuw te betrekken. Het regiocriterium krijgt zodoende al de nodige druk, maar dit is mogelijk nog steeds arbitrair. Veel duidelijker is de uitsluitingsgrond van artikel 2, lid 2, sub d van de verordening. Het voorgenomen besluit voor het herindelingsadvies is in de beleving van GroenLinks een besluit waar Provinciale Staten geen beleidsinhoudelijke keuzes maken, het volgt immers de Wet arhi, die enkel een procedureel karakter heeft. Het herindelingsontwerp en het herindelingsadvies hebben ook geen extern rechtsgevolg. Het herindelingsadvies betreft enkel een advies aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) tot wijziging van de gemeentelijke grenzen. Het echte beleid, namelijk een wet tot het wijzigen van de gemeentelijke grenzen, maakt de wetgever. Provinciale Staten stellen dus geen beleid vast of maken ook geen keuzes van beleidsinhoudelijke aard. Om die reden kan er ook geen referendum plaatsvinden over het herindelingsadvies. GroenLinks heeft daarom ook een amendement, samen met de voltallige coalitie inmiddels, voorbereid dat het besluit om die reden wijzigt en het inleidend verzoek afwijst. Ik ben mijn partners van de coalitie dankbaar dat zij de beide amendementen op voorhand in 1 hebben samengevoegd. Tot zover in 1^e termijn.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Rossel. Het woord is aan de heer Housmans, PVV.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, in de Presidiumvergadering hebben we gelukkig in openbaarheid en niet in beslotenheid de Referendumverordening, en daarmee ook de aanvraag die gedaan is namens bijna 1500 mensen uit de regio Landgraaf, kunnen afpellen. Stap voor stap, regel voor regel, punt voor punt. 11 leden in het Presidium, een adviseur vanuit Gedeputeerde Staten zijnde de gouverneur en een voorzitter ondersteund door 2 mensen van de Griffie en wat was de conclusie? Het voldoet aan de verordening. Als u mij nu vraagt als lid van de PVV, initiatiefnemers van die verordening: voldoet dit, voldoet dit aan uw interpretatie? Dan zeg ik met de regels die er nu zijn volmondig ja. U hebt net in een interruptie gehoord: vindt u het een goed idee dat het in heel Limburg plaatsvindt? Daar kunnen we over praten, daar is ook ruimte om over te praten want er zijn mogelijkheden voor om daar iets aan te doen, namelijk om, zonder de Referendumverordening te vervangen of aan te passen, de indieners zelf te verzoeken: trek uw verzoek in en in ruil daarvoor geven Gedeputeerde Staten opdracht om een referendum in enquêtevorm te houden in de Parkstadgemeenten en natuurlijk, even de heer Rossel horende, houd je Nuth en Onderbanken daar dan uit want die zitten al in een fusie, maar je kunt dat voor die andere partijen wel doen en waarom zou je dat moeten willen doen? Wij vinden het belangrijk dat, gehoord de inspraak van heel veel sprekers, waarvoor nogmaals dank zowel voor- als tegenstanders, dat je gaat kijken wat het draagvlak onder de gewone inwoner van Parkstad is voor verschillende varianten ervan. Daar komen we straks gegarandeerd op terug in het volgende agendapunt, maar wij willen graag weten: wat is het draagvlak binnen Parkstad voor bestuurlijke samenwerking of fusie? En dan niet alleen Heerlen-Landgraaf, maar wat gebeurt er straks met het eiland Kerkrade na een fusie tussen Heerlen en Landgraaf? Wat gebeurt er met Brunssum? Is er draagvlak en kan het op vrijwillige basis? De PVV heeft altijd gezegd: fusies moeten van onderop komen en dat betekent bij ons gedragen door de bevolking en dat meet je middels het daarvoor geëigende instrument referendum.

Voorzitter, in dat kader dienen we ook een amendement en een motie in. Het amendement omhelst wat ik net beschreven heb en wat ik ook in de interruptie met de heer Schaminée heb gezegd, een verzoek aan de indieners om hun referendumaanvraag in te trekken in ruil voor de opdracht vanuit deze Staten aan Gedeputeerde Staten om lokaal een referendum te organiseren, waarbij het draagvlak onder de voltallige, niet aan herindeling onderworpen gemeenten zoals Nuth en

Onderbanken in Parkstad, aan de inwoners wordt gevraagd wat dat draagvlak is. Als ik kijk naar het amendement dat nu voorligt, en dat wordt door de coalitie-plus gedragen waar GroenLinks nu blijkbare ook deel van uitmaakt, dan denk ik dat dat het niet gaat halen. Om die reden dienen we een motie in, er al van uitgaande dat het voorstel het niet haalt, om dan vervolgens alsnog de vraag te doen om in ieder geval een raadpleging te organiseren in de gemeente Landgraaf om te kijken of er draagvlak gecreëerd kan worden van onderop, van onder de burgerij uit, vanuit de inwoners, voor bestuurlijke samenwerking dan wel fusie. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Sorry, blijft u nog heel even staan, er komt een interruptie van de heer Schaminée.

De heer Schaminée (SP): Ja voorzitter, een vraag aan de heer Housmans en het gaat dan over het 1e deel van zijn betoog. Hij zegt: het verzoek dat in het Presidium voorlag voldoet in zijn ogen wel aan de verordening en toch stelt hij vervolgens voor om de indieners te vragen het verzoek in te trekken omdat het toch ook niet zo handig is dat we dan voor heel Limburg een referendum gaan organiseren. Dus eigenlijk zegt de heer Housmans ook dat die verordening niet zo handig is: trek het verzoek maar in jongens. Het lijkt wel koehandel op het referendum. Hoe legt u dat uit?

De heer Housmans (PVV): Nou voorzitter, heel simpel. De heer Housmans heeft inmiddels het idee dat hij in een hele slechte film zit, waarin u in een Presidiumvergadering, waar u persoonlijk deel van uitmaakt met 10 van uw collega's, op voorspraak van de heer Van den Akker nota bene, 1-voor-1 die punten naloopt en er in meerderheid een conclusie getrokken wordt: het voldoet aan de verordening. Ik heb daar gehoord uw bewaren, ik heb daar gehoord de bezwaren van u, die werden gedeeld door de heer Kuntzelaers: wij vinden eigenlijk dat je dat niet Limburgbreed moet vragen. Ik heb daarover nagedacht. Ik snap dat, los van het feit dat ik vind dat het voldoet aan de verordening want die verordening, nogmaals voor alle duidelijkheid, die staat wat ons betreft als een huis en daar willen we op geen wijze geweld aan aandoen. Daar willen we ook geen wijzigingen in aanbrengen op dit moment. We moeten dus toetsen aan de verordening. Vervolgens zeggen we tegen de indieners: we begrijpen dat er bezwaren zijn bij partijen in verband met de kosten, in verband met opkomstpercentages en wat willen we nou eigenlijk weten? We willen weten het draagvlak in de Parkstadgemeenten. We willen weten hoe het leeft in Parkstad. Moet je dat dan Limburgwijd doen? Op deze manier kun je dat heel makkelijk ondervangen, kun je kosten besparen, iets waar u altijd voor bent geweest in het verleden, en je kunt op die manier heel simpel de vraag daar neerleggen waar die ten principale thuishoort want zoals u weet, is het regionaal gebonden referendum ergens in de procedure geschrapt. Ik zat toen zelf niet in de Staten, maar ik heb begrepen dat, in 1 van de discussies, dat uit de verordening is verwijderd. Had dat erin gestaan, was dat het geëigende instrument geweest.

De voorzitter: Ja, de heer Schaminée nog en dan...

De heer Schaminée (SP): Een vervolgvraag voorzitter. Ik hoor de heer Housmans toch weer zeggen: de verordening is prima, die hoeven we niet te wijzigen en toch komt hij zelf met een voorstel om... Laat ik het nog maar zeggen, toch met een soort koehandel, aan de initiatiefnemers te vragen: trek dat nou in want we vinden het eigenlijk niet zo handig dat we over de hele provincie een referendum gaan organiseren, maar dan concludeer je toch eigenlijk zelf, want die enquête die u vraagt die valt buiten de Referendumverordening, dat die verordening helemaal niet voldoet of ben ik nou gek?

De heer Housmans (PVV): Nou blijkbaar voorzitter. Nogmaals, ik ga het nog een keer proberen. Ik kom aan uw bezwaren en die van uw collega de heer Kuntzelaers, die u verwoordt hebt in die Presidiumvergadering, ik mag dat gelukkig benoemen want hij was op mijn voordracht openbaar,

tegemoet. Ik snap uw bezwaren en ik wou draagkracht creëren voor het referendum. Als we dat in heel Limburg moeten doen, doen we het in heel Limburg, maar dan maken we er ook een item van. Dan kost het veel meer, daar hebt u voornamelijk principiële bezwaren tegen geuit, daar heeft de heer Kuntzelaers principiële bezwaren tegen geuit en ik heb op dat moment gezegd: dit is de verordening, hiermee moet je het doen en hij voldoet eraan, dus je moet het organiseren. Ik heb nooit, op welke wijze dan ook, en ik zal ook nooit afbreuk doen aan het recht dat die burgers hebben sinds het vaststellen van die verordening op het houden van een referendum als ze genoeg aanvragen indienen en dat recht hebben ze en daar wil ik absoluut niet aan tornen. U doet dat, door af te wijken van het besluit dat het Presidium heeft genomen, waar u zelf onderdeel van was, wel en dat kan ik niet verantwoorden en dat kan ik niet verklaren.

De voorzitter: Voldoende? De heer...

De heer Schaminée (SP): Ja voorzitter, nog heel kort even voor de duidelijkheid. Volgens mij was ik 1 van de weinigen in het Presidium die wel, toen ook al, functionele en praktische bezwaren zag tegen het verzoek. Dat kan de heer Housmans volgens mij alleen maar beamen.

De heer Housmans (PVV): Kijk eens aan, u wordt op uw wenken bediend.

De heer Schaminée (SP): Nou ja, met een amendement dat ik zie liggen, maar daar gaan we het nou even niet over hebben, maar...

De voorzitter: Dat kan in de 2e termijn.

De heer Schaminée (SP): Ik moet dat dan toch constateren. De heer Housmans zegt wel: het voldoet allemaal, maar met zijn amendement doet hij zelf een voorstel aan de initiatiefnemers: trek het in. Dan kun je wat mij betreft niet volhouden dat je vindt dat die verordening gewoon voldoet, dat het verzoek daar netjes aan voldoet. Volgens mij kunt u dat niet volhouden, maar ik denk niet dat het in de 3^e keer lukt om hem daarvan te overtuigen.

De voorzitter: Dat was een statement begrijp ik en geen vraag.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, het blijft een herhaling van zetten.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, nog even en de heer Housmans gaat huilie huilie doen, dus we moeten hem toch nog even wat vragen stellen.

De heer Housmans (PVV): Nou sorry mijnheer Rossel, maar tot dat niveau verlaag ik mij niet.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja. Gelukkig is het Presidium geen vakcommissie en al helemaal geen Provinciale Staten en nemen wij hier uiteindelijk de beslissing wat wij doen met het inleidend verzoek, maar ik zou de heer Housmans willen vragen of hij vindt dat dat verzoek en het besluit dat we daarover zouden moeten nemen vanavond inderdaad een besluit van beleidsinhoudelijk aard is. Dat zou ik hem ten 1^e willen vragen en de 2^e vraag die ik heb gaat over zijn eigen amendement dat voorstelt om een enquête te houden. Daar staat de term referendum niet meer in, of hij dat nader kan duiden want wij snappen het verschil tussen enquête en referendum niet.

De heer Housmans (PVV): Nou voorzitter, laat ik met de laatste beginnen. Ik kan dat duiden, ik heb dat net in mijn betoog gedaan. Een enquête is een vorm van een referendum waarbij je een genuanceerde vraag kunt stellen. Het is niet ongebruikelijk om dat te doen. Een referendum op basis van een beleidsstuk of een besluit is een ja-nee-vraag. Op het moment dat je een referendum houdt in de vorm van een enquête, kun je daar meerdere vragen aan koppelen en kun je die ook genuanceerder stellen, waardoor je dus meer mogelijkheden hebt dan louter en alleen de ja-nee-vraag, maar het is feitelijk nog steeds een referendum en het blijft een referendum en het blijft raadgevend. Dus in dat opzicht verandert er niks aan, buiten dat de vraagstelling, en daarmee ook de uitkomsten, anders zijn.

Dat is 1 ding en 2, als je mij vraagt, en ik kijk even naar de vergadering waar ik bij heb gezeten, voldoet volgens mij dit aan de verordening, want dat vraagt u feitelijk, dan zeg ik: ja want op het moment dat wij hier een besluit nemen, zetten we daarmee een proces in gang en op het moment dat wij een proces in gang zetten, ondanks dat er nog een besluitmoment ligt op een hogere overheid, is dat evengoed iets waarvan wij vinden dat het referendabel moet zijn en dat je inderdaad die verordening kunt toepassen want als dat niet zo was, dan kon Gedeputeerde Staten gewoon het advies vaststellen en opsturen en dan stond Provinciale Staten ook buitenspel. Op moment dat wij hier een besluit nemen over iets zoals het opheffen van een gemeente, vind ik dat het wel degelijk eronder valt.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, misschien moet ik mijn vraag anders stellen. Zou Provinciale Staten vanavond een beleidsstuk vaststellen of een advies vaststellen?

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, in mijn optiek is een advies een vorm van een beleidsstuk, zeker in dit geval en als u van mening bent dat dat anders is, dan mag dat, maar ik denk in dit geval, omdat er een besluit genomen wordt om verder te gaan met de procedure, dat er wel degelijk sprake is van een stuk beleid.

De voorzitter: Dank u wel en even een verzoek aan alle sprekers om iets dicht bij de microfoon te blijven spreken, zodat ook de mensen beneden horen wat wij allemaal zeggen. Dus een verzoek aan iedereen om zo dicht mogelijk in de microfoon te kruipen. U ziet nu dat ik het ook aan het doen ben en ik geef graag het woord aan mevrouw Plusquin. Door de snor heen, jazeker.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Voor ons ligt het verzoek van het Burgercomité Zelfstandig Landgraaf om een raadgevend referendum te houden over het herindelingsadvies Heerlen-Landgraaf. De kloof tussen burger en politiek is groot en het vertrouwen in de politiek is laag. Het Burgercomité heeft meer dan 1400 handtekeningen opgehaald en heeft daarmee aan de voorwaarde voldaan.

Het Presidium heeft besloten dat het herindelingsadvies wel degelijk onder de term 'voorgenomen besluit' valt. Provinciale Staten heeft zelf de Referendumverordening vastgesteld en we kunnen die term zelf interpreteren. Of je nu voor- of tegenstander bent van het herindelingsadvies, de Partij voor de Dieren vindt dat een raadgevend referendum een belangrijk instrument is voor de burger om zijn stem te laten horen, zeker omdat het niet duidelijk is of er voldoende draagvlak is in de beide gemeenten nu de gemeenteraden verschillende signalen hebben afgegeven. Omdat de huidige verordening niet voorziet in een lokaal te houden Parkstadbreed referendum, steunen wij ook het amendement en de motie van de PVV om als Provincie Limburg een raadpleging in de betrokken gemeenten te organiseren.

Dat door het referendum of de raadpleging de 4-maandentermijn volgens de Wet arhi niet gehaald zou worden, daarover moeten wij ons als Staten ons niet te druk maken. Dat heeft juridisch geen gevolgen voor de geldigheid van het herindelingsadvies, ik heb daarover advies ingewonnen. Er staat in de Wet arhi geen sanctie op. Je ziet dat wel vaker in het bestuursrecht. Bij bestemmingsplannen is het bijvoorbeeld schering en inslag, er zijn maar weinig gemeenten die daarbij de wettelijke 12-wekentermijn halen. Vergelijkbaar dus met de 4-maandentermijn in de Wet arhi. Dat ze dat niet halen, heeft geen enkel gevolg voor de geldigheid van het bestemmingsplan omdat er in de wet geen sanctie op staat. Net zo is het geregeld bij de Wet arhi. Kortom, juridisch is het referendum of de raadpleging mogelijk en is het een kwestie van politieke wil. Die wil hebben wij als Partij voor de Dieren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Plusquin. Het woord is aan de heer Van den Akker van de VVD. aansluitend de heer Van Rey van de Volkspartij Limburg.

De heer Van den Akker (VVD): Ja mijnheer de voorzitter. Een wonderlijke Presidiumvergadering op 9 juni, mogelijk het 1^e Provinciaal referendum in Nederland, althans een inleidend verzoek was daartoe ingediend en daartoe hebben natuurlijk burgers van Limburg het volste recht, daar volgens onze Referendumverordening gebruik van te maken en de discussie die tijdens de Presidiumvergadering speelde, was in de 1^e plaats: is het wenselijk, zo'n referendum of schiet het zijn doel voorbij of komen de meeste mensen toch niet opdagen? Op dat moment, en eigenlijk ook op dit moment, is vooral aan Provinciale Staten om te beoordelen: voldoet zo'n referendumverzoek aan de criteria van de Referendumverordening van de Provincie Limburg, maar ook binnen de spelregels zoals wij die in ons Nederlands staatsrecht en bestuursrecht kennen? En waar het Presidium op dat moment niet openlijk over kon spreken, was een advies van de landsadvocaat dat wij enkele dagen daarvoor wel hadden gezien, maar wat enerzijds stelde: er is geen sprake van een besluit want het is een advies aan de minister en ik heb toen naderhand gezegd: dat is wel erg kort door de bocht geformuleerd. We hadden immers 2 weken van tevoren de Voorjaarsnota ontvangen, waarin Gedeputeerde Staten zelf schreven: Provinciale Staten nemen een besluit over het herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen. Dus wat is dan een besluit? Wat wij toen geleerd hebben voorzitter, is eigenlijk dat er in het Nederlands staats- en bestuursrecht onderscheid moet worden gemaakt tussen een besluit en een beslissing en dat wordt gedaan binnen de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Een besluit volgens de Awb, dat ook de rechter in het oordeel van gisteren heeft aangehaald, wil zeggen dat dat een besluit is, een schriftelijk besluit, van een bestuursorgaan inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling met een extern rechtsgevolg. Dat wil zeggen dames en heren, want het klinkt natuurlijk heel ingewikkeld, dat uiteindelijk de finale wetgever het finale besluit pas neemt. Dat is in dit geval de Eerste Kamer of beter gezegd wanneer de Herindelingswet in het Staatsblad terecht zou komen en overigens, als die in het Staatsblad terecht zou komen, staat hij open voor een referendum op landelijk niveau, conform de Wet raadgevend referendum, maar zo ver, voorzitter, zie ik het nog niet direct komen.

Het is dus heel belangrijk voorzitter, als wij hier besluiten of dit referendumverzoek aan de criteria voldoet, dat we niet alleen naar onze eigen verordening kijken, wat vinden wij een besluit en bedoelen we eigenlijk een beslissing, maar vooral: wat is de gangbare definitie van een besluit in het Nederlands staats- en bestuursrecht. Want stel dat gemeenten die belang hebben bij de herindeling zeggen: Provinciale Staten hadden dit herindelingsverzoek helemaal niet mogen opschorten. Dan is het mogelijk dat de Nederlandse rechter daarbij ook zal kijken: wat wordt onder een besluit verstaan.

Kortom voorzitter, dat brengt ons ertoe om inderdaad bij het Statenvoorstel dat naar aanleiding van de Presidiumvergadering is geformuleerd een amendement in te dienen, dat heeft de heer Rossel reeds

gedaan, en daarbij te constateren dat er geen sprake is van een besluit of een voornemen tot besluit met maatschappelijke, milieuhygiënische of ruimtelijke gevolgen voor de provincie Limburg. Simpelweg omdat er sprake is van een advies en nu kun je argumenteren: ja, de minister zal er zonder zo'n advies van Provinciale Staten überhaupt niet naar kijken, maar dat maakt van het advies nog geen besluit. Kortom de minister kan de beslissing van Provinciale Staten naar hartenlust amenderen, overnemen, naast zich neerleggen, wachten tot de Tweede Kamer er iets mee doet en in dat opzicht moeten we ook kijken in welke verhouding het advies van Provinciale Staten aan de minister ook past binnen de wet en ook de Wet arhi en daarbij zei de landsadvocaat ook: het kan niet zo zijn dat de Referendumverordening de voortgang van de Wet arhi frustreert en daarbij hebben ook eerdere rechterlijke uitspraken aangegeven dat, op het moment dat je een Provinciale verordening hebt en een landelijke wet, die in wezen gelijk gewogen moeten worden, maar op het moment dat de Provinciale verordening door de Wet arhi heen banjert, de wet toch voorrang heeft en aangezien we daarbij ook de termijn van 4 maanden moeten respecteren, die op 22 juni is ingegaan, toen het herindelingsadvies ook formeel, Provinciale Staten hebben 4 maanden om dat vast te stellen, zou dat ook een grond zijn om nu geen referendum te mogen toestaan, ook niet in het kader van welke precedenteren dat mogelijk zou scheppen.

Dat zijn kortom de meer juridische argumenten. Hoe zorgvuldig wij hier dit besluit ook voor een Referendumverordening moeten wegen. Het zou daarbij natuurlijk ook zijn doel voorbijschieten, dat is natuurlijk ook in de hoorzitting vorige week al aangegeven in de vraag en antwoord van de heer Housmans tegen de heer Ernst van het Burgercomité: zou u niet liever een enquête organiseren? Hij zei: voor ons is dat geen probleem, het gaat er vooral om om gehoord te worden in de eigen regio en natuurlijk voorzitter, hebben de gemeenten Heerlen en Landgraaf inmiddels hun eigen Referendumverordening, waar zij natuurlijk naar believeen een referendum op lokaal niveau kunnen organiseren. Dat brengt ons ertoe om daarom dit voorstel voor het al dan niet toestaan van het inleidend verzoek als volgt te amenderen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, het amendement is ingediend. Er komt een vraag van mevrouw Plusquin. Excuus, gaat uw gang.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel. Via de voorzitter, bent u het met me eens dat de landsadvocaat geen objectief orakel is, maar een advocaat voor de zittende macht?

De heer Van den Akker (VVD): Voorzitter, die kwalificaties laat ik graag voor uw rekening. Ik zou niet ook nog een proces aan mijn broek willen krijgen van de landsadvocaat. Nee, de landsadvocaat heeft een advies uitgebracht op verzoek van Gedeputeerde Staten en zeker omdat de landsadvocaat, ook niet in het document dat is geproduceerd, heeft gerefereerd aan bijvoorbeeld de Awb, hebben wij dat ook niet bij voorbaat voor waar aangenomen en zodoende zijn wij ook verder gaan kijken in welk kader dit past en als je dan ook bijvoorbeeld kijkt naar eerdere uitspraken van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb), waarbij de staatssecretaris al dan niet kon afwijken van een advies van een aantal zorginstanties tegen de Staat of tegen de Nederlandse Zorgautoriteit, heeft het CBb ook gezegd: een advies is geen besluit.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Bent u het met me eens dat, als wij een Referendumverordening vaststellen, wij deze zelf mogen interpreteren?

De heer Van den Akker (VVD): Ja, dat is de afweging die we hier namelijk vanavond maken.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, oké. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Van Rey. Die staat al klaar.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja voorzitter, ik stond al te popelen omdat ik 2 weken geleden hier een hoogtepunt had, ik mocht voor het eerst in mijn leven namens het CDA spreken. Dat is vanavond niet het geval, maar met name een hoogtepunt omdat we onszelf niet serieus nemen. We hebben 2 keer in een Presidiumvergadering zeer uitvoerig hierover gesproken, in een openbare Presidiumvergadering, op initiatief van de PVV-fractie en terecht zegt de heer Schaminée dat bijna iedereen opmerkingen heeft gemaakt over de huidige Referendumverordening, dat het inderdaad... Uw voorbeeld van het stemlokaal in Nederweert is daar ook genoemd en ook het geldbedrag is genoemd, maar voorzitter, we hebben een verordening en die wordt nu vanavond toegespitst op een discussie tussen juristen en de heer Rossel is zo vriendelijk geweest om de kastanjes voor de coalitie uit het vuur te halen en heeft niet het fatsoen gehad om het amendement in ieder geval aan onze fractie voor te leggen en ik heb begrepen ook niet aan de andere fracties, anders hadden we daarover kunnen spreken. Voorzitter, 2-maal gezegd: aan alle voorwaarden is voldaan, er is geen enkel voorbehoud en normaal is dat een hamerstuk en ik zou dan ook graag van de voorzitter van het Presidium, de heer Frische willen weten wat hij van die gang van zaken vindt. Ik vind dat als je als fractievoorzitter daar problemen mee hebt en zegt dat met name de definitie van het woordje 'besluit' of 'beslissing' of de Awb daar een rol in speelt, er plaats was geweest om dat aldaar te doen. Dus voorzitter, plots blijkt dan dit inleidend verzoek van het Burgercomité een soort achilleshiel te worden.

De voorzitter: Daar komt een interruptie van de heer Rossel van GroenLinks.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja, ik ben even goed aan het luisteren en ik zou graag bevestigd willen hebben, dat ik van de heer Van Rey hoor dat hij voorstander is om politiek te bedrijven in het Presidium.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Nee, helemaal niet voorzitter, maar het was wel zo fair geweest om dus dan te wijzen op de juridische consequenties want juist iedere fractievoorzitter heeft de heer Van den Akker gevolgd omdat hij, heb ik begrepen, ook binnenkort promoveert hierop. Dus dat dat in ieder geval voor ons aanleiding was om te zeggen: oké prima, dan gaat dat raadsvoorstel zo naar de Staten. En als er iemand politiek bedrijft, op alle niveaus, dan bent u het wel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja, maar ik zit gelukkig niet in het Presidium mijnheer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Nee, dus u was er niet bij. Dus u moet er ook niet over spreken dan.

De heer Rossel (GroenLinks): Ik spreek er juist wel over omdat ik er onafhankelijk naar kan kijken en er dus ook onafhankelijk over kan oordelen. Voorzitter, heeft de heer Van Rey het vonnis van de rechter gisteren gelezen?

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja, ik was bij de Tour de France, ik geloof dat de heer Koopmans ook bij de Tour de France... U bent niet gegaan? O. Daar heb ik het gekregen ja, heb ik het gelezen ja.

De heer Rossel (GroenLinks): U heeft het gelezen en u heeft ook beaamd dat ook de rechter zei dat uiteindelijk de wetgever het beleid bepaalt, namelijk door het vormen van de wet en het vaststellen daarvan.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ik kom daar zo op, wacht u eventjes. Ik ga iets dadelijk over de trias politica nog zeggen, maakt u zich geen zorgen.

De voorzitter: Oké, dat was de interruptie. U kunt verder.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, de burgers van Limburg moeten erop kunnen vertrouwen dat de Limburgse volksvertegenwoordigers hun eigen verordeningen nakomen, maar ja dat komt nu blijkbaar een aantal fracties wat minder goed uit en voorzitter, eigenlijk zeggen ze, die ondertekenaars van dat amendement: burgers van Landgraaf, wees braaf, wij weten wat goed voor u is. Er komt geen referendum.

Voorzitter, het is te gek voor woorden. Ik maak een vergelijking met het raadgevend referendum over het Associatieverdrag met de Oekraïne. De fracties die nu onder dit amendement staan, hebben daar moord en brand over geschreeuwd en ik zou nog een tijdje kunnen doorgaan voorzitter en ik doe dat niet omdat de kaarten blijkbaar al geschud zijn.

Er werd zojuist gezegd dat Gedeputeerde Staten de landsadvocaat erbij had gehaald. Ik heb in het Presidium begrepen dat ambtelijk van de Provincie de landsadvocaat erbij had gehaald en die heeft een advies uitgebracht en voorzitter, dat advies is nu openbaar, dat heb ik pas bij de laatste Presidiumvergadering begrepen, maar ik vind het zeer vergezocht dat de landsadvocaat stelt dat Provinciale Staten een advies vaststelt en geen daadwerkelijk besluit neemt en dat er dus ook geen sprake is van een besluit en de bijdrage van de landsadvocaat, zeg ik tegen al mijn collega's hier, is juridisch geneuzel op de vierkante centimeter. Ik heb hier het besluit van het volgende agendapunt over de herindeling van Landgraaf en Heerlen. Wat staat daar? Provinciale Staten, gezien het voorstel van Gedeputeerde Staten, besluiten. Hier staat het, wij nemen een besluit en dat in dat besluit impliciet een advies is opgenomen, doet niet ter zake. Het is voer voor juristen geworden en ik wens het Burgercomité heel veel succes als men morgen naar de rechter stapt en afdwingt dat er een referendum komt omdat de Limburgse volksvertegenwoordiging zich niet aan haar eigen verordening heeft gehouden. Voorzitter en ik vind dan ook dat überhaupt, alleen al het erbij halen van de landsadvocaat, de belangen groter zijn dan blijkbaar de inwoners van Landgraaf mogen weten.

De voorzitter: Een interruptie van de heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, is de heer Van Rey het met me eens dat wij zelf hier in dit huis in meerderheid verordeningen vaststellen en daar ook een interpretatie aan dienen te geven?

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, er ligt een verordening en de interpretatie van het verzoek is genomen door het Presidium, waar alle fractievoorzitters, u was daar niet bij, ik zeg het nog maar een keer, zaten en akkoord bevonden. Heel eenvoudig.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, maar een verordening wordt door Provinciale Staten vastgesteld en moet dus ook door Provinciale Staten geïnterpreteerd worden. Deelt de heer Van Rey die mening?

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Dat ben ik helemaal met u van mening, maar dan had ik het fair gevonden van u en van alle ondertekenaars om er met ons over te praten. We hebben er 2-maal over gesproken en dan laten ze u als trait d'union naar voren komen om dat hier even naar voren te brengen.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, als u mij...

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): En ik kom daar straks op terug want ik heb....

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, als u mij... Ik zal er in 2e termijn een procedurele opmerking over maken.

De voorzitter: In 2e termijn. Oké, goed zo.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja, u mag die ook nu al maken hoor.

De voorzitter: Nee, u kunt doorgaan.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, ik was gebleven bij het Burgercomité en ik verwijs ook naar de uitspraak van de rechter van gisteren bij de rechtsoverweging punt 4.23, en nu citeer ik: "De voorzieningenrechter laat nog in het midden dat een referendum ook nog later in de procedure kan worden gehouden. Provinciale Staten zullen daarover binnenkort een beslissing nemen". Jammer dat er niet bij staat: volgens de verordening is dat een gelopen race, maar dat staat er dus niet.

Voorzitter, welke lessen kunnen wij dan trekken hieruit? Ten allereerste is het zo dat de Referendumverordening aangepast moet worden. Iedereen zal het erover eens zijn, als er wederom zo'n verzoek komt, dat dat in ieder geval in die regio gehouden moet worden. Dus voorzitter, ik ben het eens met het amendement dat de PVV daarover heeft ingediend en voorzitter, de Limburgse bevolking en vooral de mensen in Landgraaf en Heerlen weten nu dat wij ons niet aan onze eigen verordening hebben gehouden en dan is het toch wel heel triest moet ik u zeggen. Nou weet ik ook wel dat, als je lid van dezelfde politieke partij wilt blijven, je vele malen van je standpunt moet veranderen, maar dit had ik toch niet verwacht, dat onze eigen Limburgse volksvertegenwoordiging een verordening in 2012 vastgesteld, nu daar een andere uitleg, een andere interpretatie aan geeft en ik hoop dan ook dat het Burgercomité in ieder geval de strijd hiervoor voortzet. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Rey. Daarmee zijn wij aan het einde van de 1e termijn van Provinciale Staten. Er zijn geen vragen aan Gedeputeerde Staten gesteld. Er is wel een vraag gesteld aan de Presidiumvoorzitter en dat is de heer Frische en die krijgt de gelegenheid om te antwoorden.

De heer Frische (CDA): Ja, dank u wel mijnheer de voorzitter en ik kan daar redelijk kort in zijn want zoals de heer Van Rey en de collega's weten, ben ik technisch voorzitter van het Presidium. Dus ik heb in de feitelijke Presidiumvergadering geconstateerd wat de fractievoorzitters ervan vonden op basis van de inzichten die er toen waren en ik kan nu niet anders dan constateren dat er nieuwe inzichten zijn en dat is het politieke debat, maar ik denk dat het niet aan mij is om daar een inhoudelijke politieke mening te hebben als technisch voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn wij aan de 2^e termijn voor dit agendapunt en dan geldt de 1/3 spreektijd van de 1^e termijn en ik ga even kijken of de partijen gebruik willen maken van die 2^e termijn en ik kijk even naar de heer Van der Linden. De heer Van der Linden zegt 'ja'. Dan is het woord aan de heer Van der Linden.

De heer Van der Linden (50PLUS): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, de vorige keer met de jaarcijfers hebben we het geloof ik gehad over 'waar een wil is, is een weg' en ik denk dat dat ook het leidend motto moet zijn bij dit verhaal. We hebben een referendum ingesteld om de burger zeggenschap te geven en als we dan de 1e de beste keer dat we hem moeten gaan toepassen in juridische haarkloverij terechtkomen of we het wel of niet doen, dan zijn we niet goed bezig en het kan zo zijn dat het Burgercomité misschien laat aan de slag is gegaan, maar ja die konden niet eerder aan de slag gaan dan toen het besluit genomen was en dan hebben ze toch tussen 10 januari en 31 mei de zaak op poten gekregen en het verzoek bij ons neergelegd en dat is voor mij meer dan ruim voldoende. Dus ik vind het zeer teleurstellend dat op deze manier het Burgercomité de mogelijkheid wordt ontnomen om die raadpleging te doen en inderdaad, het is zo, het ware beter dat de Referendumverordening erin voorzag dat we dat op regionale wijze konden doen. Dat is niet zo en vandaar dat het amendement van de PVV dat probeerde te repareren en dat kan ik dan ook van harte ondersteunen, maar gezien de getalsverhoudingen en het andere ingediende amendement, verwacht ik niet dat we het daarmee halen en dat maakt de schande alleen maar groter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van der Linden. Ik kijk even voor de 2e termijn, de heer Schaminée? Ja. SP.

De heer Schaminée (SP): Ja voorzitter, heel kort, op 2 punten nog. Allereerst dank aan de heer Van den Akker voor het wat meer juridische verhaal, wat ik hem ook echt niet na kan doen, maar ik ben het alleen maar eens met de overwegingen die hij allemaal uitsprak. Dat is natuurlijk ook onderdeel van onze beraadslagingen geweest. Maar dan even het voorstel van de heer Housmans, en anderen die dat steunen, over de enquête. Daarmee wekt u toch een beetje de indruk dat er in het proces helemaal niet aan burgers/inwoners is gevraagd: wat vinden jullie nou eigenlijk van het proces? En een enquête is ook onderdeel geweest van het proces, op meerdere manieren. Daarnaast is er ook nog een enquête gehouden door bijvoorbeeld De Limburger. Ik maak dat niet heilig, maar ik probeer maar te stellen dat er natuurlijk op meerdere manieren inwoners om een mening is gevraagd en wat voegt dan nog een enquête toe, zijnde niet een referendum, want dat is wat de heer Housmans voorstelt. Dat was het voorzitter.

De voorzitter: Blijft u even... Is er een interruptie of gaat u voor de 2^e termijn? U doet de interruptie, dan blijft u maar even staan.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, ik kan me niet herinneren dat ik heb gezegd dat het geen referendum is, ik kan me herinneren dat ik juist gezegd heb dat een enquête een vorm van een referendum is. Dus even ter correctie. Mijnheer Schaminée, u hebt net als ik bij de hoorzitting gezeten. U hebt daar gehoord dat heel veel sprekers, zowel voor- als tegenstanders, eigenlijk hebben gezegd: wij zouden het prettig vinden als er gekeken wordt naar een variant voor een groter geheel in Parkstad en dan het juist de bedoeling van het amendement, als u goed leest het laatste punt, punt 4, is om vooral dat ook te onderzoeken. Bent u het met me eens dat die vraag aan de inwoners van Kerkrade, aan de inwoners van Brunssum, van Voerendaal, van Schaarsbergen niet gesteld is? Of bent u van mening dat ook die mensen al voldoende in de zienswijzen gehoord zijn?

De voorzitter: De heer Schaminée.

De heer Schaminée (SP): Ja voorzitter, ik weet niet precies hoeveel zienswijzen er uit die omliggende gemeenten zijn geweest, maar als je in die gedachtelijn verdergaat, dan ga je weer naar heel Limburg toen en dan kun je daar weer alle burgers gaan bevragen op wat ze ervan vinden, maar toch even terug naar dat punt. De heer Housmans zegt: enquête is een referendum. Als dat hetzelfde

was, is uw amendement overbodig want dan zegt u eigenlijk: het is toch hetzelfde dus laat gewoon lopen, laat gewoon die verordening haar werk doen en dan organiseren we dat referendum, dat dus ook een enquête kan zijn. Dat is niet hetzelfde. Daarom vraagt u ook specifiek in uw amendement om het verzoek in te trekken en dan met een enquête te komen. Het is niet hetzelfde. Dat kunt u wel stellen, maar dat is natuurlijk niet zo en ik vraag me dan ook af onder welke verordening die enquête dan gehouden zou moeten worden, los van dat er natuurlijk al heel wat enquêtes gehouden zijn.

De voorzitter: De heer Housmans nog.

De heer Housmans (PVV): Een hele simpele vraag voorzitter. Is de heer Schaminée telekinetisch begaafd, zodat hij kan weten wat ik denk en interpreteer?

De heer Schaminée (SP): Voorzitter, het antwoord is: nee.

De voorzitter: Goed. Ik kijk even voor de 2e termijn naar GroenLinks, de heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, ik heb net ook even overleg gehad met mevrouw Brugman want ja goed, er is toch wel wat commotie en ophef dat het amendement eigenlijk een beetje te twaalfde ure hier verschijnt en mensen daar toch klaarblijkelijk overrompeld door lijken. Dat gebeurt ook soms in de politieke arena en het amendement van onze kant is gisteravond om 22.45 uur pas voorbereid en vanmiddag om 16.00 uur bleek dat de coalitie een amendement van gelijke strekking had. Dus die amendementen zijn vlak voor de Presidiumvergadering zo ongeveer in elkaar geschoven en dat kan wel eens gebeuren en dan heb je niet meer de tijd om met elkaar te overleggen. Het feit dat het amendement er ligt, zeg ik erbij, is mede ook nog eens geïnspireerd op de uitspraak van de rechter van gisteren, die ook nog een keer aangeeft dat het beleid door de wetgever uiteindelijk gemaakt wordt, namelijk door een formele wet in zin voor een fusiegemeente.

De voorzitter: De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel voorzitter. Mag ik daaruit concluderen dat GroenLinks de enige oppositiepartij is die wist dat de coalitie een gelijkkluidend amendement indiende? Want wij wisten dat niet.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Mevrouw Brugman is vanmiddag gebeld, heeft ze mij gezegd. Ik weet niet of anderen door coalitiepartijen ook nog gebeld zijn, maar toen heeft mevrouw Brugman meteen gereageerd dat we gisteravond een amendement van gelijke strekking hadden voorbereid.

De voorzitter: Oké.

De heer Housmans (PVV): Kunt u mij uitleggen waarom er sinds afgelopen vrijdag, toen het amendement dat nu voorligt van de PVV al is ingediend, donderdagavond is dat rondgestuurd, waarom tot op heden dan geen enkele mogelijkheid is benut of poging is gedaan om überhaupt, op welke wijze dan ook in overleg te gaan of te reageren? Er is uitdrukkelijk de oproep gedaan op vrijdagochtend in dat Presidium. Waarom hebt u die handschoenen niet opgepakt? Alleen maar met de coalitie?

De heer Rossel (GroenLinks): Nee, nee, nee mijnheer Housmans. Wij moeten ons als GroenLinks eerst intern beraden op wat ons standpunt is ten aanzien van dit inleidend verzoek en daar hebben wij best lang over moeten doen en nogmaals, gisteren kwam een uitspraak van de rechter en die wijst ook naar het formele wetgevingstraject. Het formele wetgevingstraject moet je zien als het maken van beleid om te komen tot een nieuwe gemeente en dat was voor ons de aanleiding om toch te komen met een wijzigingsvoorstel op het voorliggende besluit. Nou, de coalitiepartijen dachten er klaarblijkelijk, los van ons eigen traject binnen onze eigen partij, ook zo over. Nou dan is 1 en 1 is 1 want dat schuiven we netjes in elkaar en ligt er nu een gezamenlijk amendement van GroenLinks met de 5 coalitiepartijen. U moet daar niet boos over zijn, zo kan het soms gaan, maar als u het wilt ondersteunen, graag, dan zien we u graag alsnog onder het amendement verschijnen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even naar de heer Housmans, 2^e termijn.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, ik heb dat in mijn 1^e termijn al gezegd, ik heb echt het idee alsof ik in een hele, hele, hele slechte film terecht ben gekomen. Een aanvraag op basis inderdaad van een verordening wordt gereduceerd tot juridische touwtrekkerij, waarbij er 2 advocatenkantoren zich een gouden neus halen aan gages om adviezen te schrijven, hetzij voor de voor-, hetzij voor de tegenstanders. De PVV, ervan uitgaande dat het amendement dat door de coalitie is ingediend wat wij dus absoluut niet kunnen ondersteunen, dat zult u ook begrijpen, ertoe zal leiden dat het referendum er niet komt en we wensen dan inderdaad de indieners heel veel succes met een kort geding op zo'n kort mogelijke tijd want ik denk dat dat dan de plaats is om het uit te vechten.

Maar voorzitter, laat me dit zeggen. Ik schaam mij diep over de manier waarop deze Staten bij meerderheid omgaan met het vertrouwen dat we van burgers vragen in onze rechtsorde en onze verordeningen. Ik schaam me diep over de manier waarop politiek bedreven wordt over de rug van burgers die zich denken te kunnen richten tot een verordening die vast is gesteld. Als het even niet uitkomt, leggen we hem anders uit en voorzitter, er is niets zo tijdelijk als een definitief politiek besluit.

De voorzitter: Ja, de heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, waarom koestert de heer Housmans nu de indieners van dit inleidend verzoek hoop met mogelijk een rechtsgang, ik hoor hem de term 'kort geding' zeggen, terwijl wij zelf gaan over de interpretatie van de verordening en beslissen of zo'n inleidend verzoek voldoet aan die verordening.

De heer Housmans (PVV): Nou voorzitter, dat is heel eenvoudig. De PVV waardeert burgerinitiatieven, de PVV koestert initiatieven die van onderop komen en als er 1 ding is wat u heeft kunnen leren in de afgelopen periode, is het dat wij een gigantisch groot voorstander zijn van burgerraadpleging, van het luisteren naar mensen in plaats van ze op afstand zetten van de politiek, getuige ook het voorbeeld bijvoorbeeld dat wij als enige hier in huis echt werk willen maken van burgercommissieleden om mensen te betrekken, wat gewoon gefrustreerd wordt.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, koestert de heer Housmans dan die mensen niet valse hoop door dit allemaal te roepen?

De heer Housmans (PVV): Nee voorzitter, want in tegenstelling tot de coalitiepartijen en GroenLinks houden wij vast aan de verordening die we vast hebben gesteld en als initiatiefnemers van de

verordening, hebben we daar ook een duiding meegegeven en geven we die nogmaals over wat de doelstelling van die verordening was en dat deden we toen en dat doen we nu en wij zijn van mening dat burgers op een overheid mogen vertrouwen en dat vertrouwen wordt hier beschaamd en daar schaam ik me diep voor.

De voorzitter: Dat was de heer Housmans in 2^e termijn. Ik kijk even naar mevrouw Plusquin, 2^e termijn? Ja, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. De heer Van der Linden, mijnheer Van Rey en mijnheer Housmans hebben al heel veel gezegd. Ik wil wel ook nog vanaf deze plek benadrukken dat ik ook heel verbaasd ben dat we tijdens deze vergadering dat amendement onder de neus geduwd krijgen, dat wel met 6 partijen is gedeeld. Ik ben nog gebeld gisteren door iemand van de coalitie of wij nog iets hadden, geen woord erover. Het gaat hier om de politieke wil en ik vind het dieptreurig dat hier in dit huis die wilskracht ontbreekt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Plusquin. Het woord is aan de heer Van den Akker van de VVD.

De heer Van den Akker (VVD): Mijnheer de voorzitter, het gaat om een stuk zorgvuldige besluitvorming. Ik heb in de 1^e termijn aangegeven dat natuurlijk na de Presidiumvergadering de vraag was: als aan alle criteria wordt voldaan, dan kan er een inleidend verzoek gehonoreerd worden. Dat zijn we natuurlijk nagegaan en zoals ik al eerder heb aangegeven, toetsen wij gewoon het besluit van Provinciale Staten als een besluit in de zin van de Awb en dat lijkt op basis van alle jurisprudentie en eerdere definities van wat is een besluit en het onderscheid tussen een besluit en een beslissing hier simpelweg niet het geval. Als je kijkt naar de interpretatie door de wetgever, door de rechter, zoals dat ook het afgelopen jaar het geval is geweest.

Waar ook nog sprake van is, is dat bij de discussie over referenda op landelijk niveau, die moeten plaatsvinden ook op lokaal niveau en daarbij heeft de wetgever altijd gezegd dat het best de referenda kunnen plaatsvinden op dat niveau waarbij het bestuur finaal, dus uiteindelijk verantwoordelijk is en op het moment dat bijvoorbeeld gemeenten referenda willen houden over de vraag: zullen wij een herindelingsprocedure gaan starten, dan neemt de gemeente uiteindelijk ook niet het besluit, maar is dat wel voor de gemeente uiteindelijk de trigger om te zeggen: ja, wij gaan met elkaar dat traject in. Dat is hier niet aan de orde geweest en op dat niveau zie je dat er veel gemeentelijke referenda plaatsvinden en in dat opzicht is dit ook gewoon meer een advies wat er voorligt. We voelen er daarom ook niet voor om, zoals de PVV voorstelt, gedurende de wedstrijd de spelregels te gaan veranderen en dan te zeggen: nou, het referendum alleen op Parkstadniveau of alleen in Heerlen-Landgraaf kan niet, dus we maken er maar een enquête van. Er zijn al veel enquêtes geweest, ook uitgevoerd door BMC en zoals gezegd Heerlen en Landgraaf kunnen afzonderlijk een referendum op gemeentelijk niveau organiseren.

De voorzitter: De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, eerst een hele simpele vraag. Spreek ik Nederlands?

De heer Van den Akker (VVD): Dat hangt ervan af.

De heer Housmans (PVV): Begrijpt u dat?

De voorzitter: Misschien toch de vraag maar even door.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, ik heb heel duidelijk in mijn termijn tot 2 keer toe, aangegeven dat we juist die spelregels niet willen veranderen en dat we daarom vragen, gezien het doel van de aanvraag van dat referendum, om af te zien van de aanvraag. Daarmee houden we de spelregels intact. We vragen de indieners: bent u bereid om de aanvraag terug te trekken? Daarmee doen we op geen enkele wijze geweld aan de verordening. Hoe kunt u dan met droge ogen beweren dat we de spelregels proberen te veranderen, als we de verordening juist intact houden en alleen zeggen: op het moment dat het jullie doelstelling is om het lokaal te doen, trek hem terug en als jullie hebben voldaan aan alle regels, dan doen we dat lokaal. Het is een alternatief dat aangeboden wordt in ruil voor iets, niet door een verandering van regels. Dat is toch te zot voor woorden.

De voorzitter: De heer Van den Akker.

De heer Van den Akker (VVD): Voorzitter, volgens mij hoeft het 1 niet het ander te laten, namelijk als je hier gewoon op goede gronden zegt dat het referendumverzoek niet ontvankelijk is, kan er natuurlijk altijd een enquête georganiseerd worden.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage in 2^e termijn. Het woord is aan de heer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, ik dank de heer Frische als technisch voorzitter van het Presidium voor zijn gegeven antwoord. Hij zei daarbij: ja, er zijn nieuwe inzichten en wie ben ik dan om daarover te oordelen? Die nieuwe inzichten zijn vanmiddag om 16.00 uur, 16.30 uur op papier gekomen en om 17.00 uur hadden we Presidiumvergadering en niemand had het lef om dat even te vertellen, dat vind ik toch wel storend voorzitter. Dat is 1.

Ten 2^e, de heer Van den Akker, die in de 1^e termijn een uitleg heeft gegeven, zegt eigenlijk... Ja ik heb het hier bij me, het Statenbesluit dat dadelijk aan de orde komt. Daar staat het woordje 'besluit', maar er is geen besluit in het kader van de Awb. Legt u dat de mensen eens uit. Ik kan het hen niet uitleggen. Er wordt vanavond hier een besluit genomen dat wij de minister, en of dat advies heet of een beslissing of wat dan ook daar hebben de mensen niets aan, een besluit genomen dat een overgroot deel van, ik hoop dat het niet het geval zal zijn, maar een groot deel van, ik hoop juist dat het een minder groot deel zal zijn, minder dan de helft, aan de minister om wel tot herindeling over te gaan. Dat is niet uit te leggen voorzitter. U doet een 2^e poging om dat te doen.

De voorzitter: De heer Van den Akker.

De heer Van den Akker (VVD): Ik vind het een heel terechte vraag want ik stond ook wel even met mijn oren te klapperen kort na de Presidiumvergadering toen dit onderscheid ook voor ons duidelijk werd. Het gaat erom, en dat is zoals de Awb het zegt: is het een besluit met een rechtsgevolg, dus kortom iets wat definitief is voor de mensen? En uiteindelijk is de herindeling Heerlen-Landgraaf pas definitief voor de mensen als de Koning zijn handtekening heeft gezet onder de wet en die in de Staatscourant gepubliceerd is en dat is wat met een besluit in juridische zin wordt bedoeld. Ik kan het ook niet mooier en simpeler maken.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja voorzitter, daarom ben ik het eens met professor Elzinga die al maanden geleden een artikel heeft geschreven dat de Wet arhi aan vernieuwing toe is, ook in dit geval voor Landgraaf, dat ze in ieder geval hun ongenoegen zouden kunnen laten... Maar goed, degene die alles weet staat aan de microfoon.

De voorzitter: Dat gaan we nu bekijken. De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): U noemt mij inmiddels al betweter dus..., maar ik zou de heer Van Rey graag willen verwijzen naar artikel 2, lid 2 sub d van de verordening. Geen referendum kan worden gehouden over voornemen tot besluit als bedoeld in lid 1 indien... en ik citeer: "Provinciale Staten bij het nemen van het besluit geen ruimte hebben voor het maken van keuzes van beleidsinhoudelijke aard". Dus ja, er kan wel 'besluit' staan, maar het gaat om een advies en niet iets van beleidsinhoudelijke aard mijnheer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, we...

De voorzitter: Ja, de heer Rossel.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): U hebt mij al afgesloten.

De voorzitter: Nee, ik heb...

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, ik heb het amendement voor me liggen. Ik verwijs heel eenvoudig, als niet-jurist, naar het voorstel van Provinciale Staten waarop staat het woordje 'besluit'.

De voorzitter: De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Mijnheer Van Rey, bent u het met de PVV eens dat we het besluit zoals nu voorligt kunnen amenderen? Dat we er amendementen op kunnen indienen?

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Op het besluit dat nu voorligt?

De heer Housmans (PVV): Ja.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): U hebt het over het referendum?

De heer Housmans (PVV): Ja.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja natuurlijk.

De heer Housmans (PVV): Het besluit voor de herindeling sorry.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Nee, dat is het volgende agendapunt.

De heer Housmans (PVV): Ja, het volgende agendapunt.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Dat kan niet.

De heer Housmans (PVV): Daar kunnen we geen amendementen op indienen?

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Nou tenminste, ik heb nog geen enkel amendement gezien dus ik ga ervan uit dat dat het besluit van Gedeputeerde Staten dat hier ter toetsing voorligt, dat we daarover gaan besluiten en daar kun je 'ja' of 'nee' tegen zeggen.

De heer Housmans (PVV): Goed, dus naar uw mening kunnen we dat niet amenderen, daar kunnen we niks aan toevoegen.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja dat is een vraag die... Daar heb ik mij vannacht niet op voorbereid.

De voorzitter: Ik denk dat het...

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Maar mij...

De voorzitter: Er kan in ieder geval een amendement op worden ingediend in de zin dat eraan kan worden toegevoegd.

De heer Housmans (PVV): Deelt u dan de conclusie met de PVV dat, op het moment dat we een besluit kunnen amenderen, we er beleidsstukken aan kunnen toevoegen en dat het daarmee referendabel is?

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja voorzitter, ik ben geen jurist, maar als de heer Housmans het zo formuleert, klink mij dat heel logisch, maar ik ben nog even over de vorige vraag aan het denken. Natuurlijk, Staten kunnen overal een amendement op indienen, op alles, maar ik weet ook hoe hier de verhoudingen liggen. Ik laat me verrassen. Mijnheer Frische, komt u nog met een amendement? O u. Oké, nou dan laat ik me... Mijn buurman heeft ook niks gezegd dus... Voorzitter, ik...

De voorzitter: U mag verder.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Wat zijn ze toch allemaal zwijgzaam, ik ga ook niks meer zeggen in de toekomst. Voorzitter, ik...

De voorzitter: Ja. We hadden net gezegd dat...

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Is dat positief bedoeld of negatief?

De voorzitter: Ja, ik ga u toch vragen niet te applaudiseren want de mensen beneden snappen niet waarom u klapt.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Nee, en zeker niet als het voor mij is. Voorzitter, ik blijf nog even bij rechtsoverweging punt 4.23 van de rechter van gisteren en ik heb het net ook geciteerd en ik doe het nog een keer. De voorzieningenrechter laat dan nog in het midden dat een referendum ook nog later in de procedure kan worden gehouden. Provinciale Staten zullen daarover binnenkort een beslissing nemen. Voorzitter, ik ga ervan uit dat, als er iemand verstand heeft van hoe de Awb in het kader van de procedure die nu voor heeft gelegen, dan is het wel de rechter geweest en hij verwijst niet dat dit een besluit is in het kader van de Awb waar dus in ieder geval de heer Van den Akker op heeft gedomd.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee zijn de beraadslagingen in 2^e termijn ook afgerond, tenzij de heer Frische nog een technisch antwoord hoeft. Nee, dat is niet aan de orde. En komen wij tot de conclusie dat de besluitvorming morgen om 10.00 uur zal gaan over het amendement ingediend door

de PVV-fractie, het amendement ingediend door de GroenLinksfractie ook namens andere fracties, en de motie van de PVV op dit agendapunt. Dus dat zijn de 3 punten en aansluitend uiteraard ook over het punt 6.1 zelf. Daarmee is punt 6.1 in zoverre geschorst. Morgen vindt de besluitvorming daarover plaats.

6.2 Herindeling Landgraaf-Heerlen

De voorzitter: Kom ik bij agendapunt 6.2, de herindeling Landgraaf-Heerlen.

De directe aanleiding tot voorliggend Statenvoorstel inzake het herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen is het niet aannemen van het herindelingsontwerp Landgraaf-Heerlen van de colleges van B&W van Landgraaf en Heerlen door de raad van Landgraaf op 16 januari 2017 en de bestuurlijke impasse die rondom dat besluit ontstond. Gedeputeerde Staten startte hierop het open overleg volgens de Wet arhi. De gevolgde procedure en overwegingen staan uitgebreid beschreven in het herindelingsadvies.

Het Statenvoorstel is behandeld in een extra Statencommissie FEB op 30 juni 2017 en het Statenvoorstel is vervolgens als behandelstuk doorgeleid naar de Statenvergadering van vandaag.

Naar aanleiding van de behandeling in de Statencommissie FEB, ligt er een gewijzigd ontwerpbesluit voor. Bij de digitale vergaderstukken ontbreekt een brief van de heer Essers. Deze brief is vanwege beledigende passages niet aan de openbare digitale vergaderstukken toegevoegd. U bent hierover eerder als Staten geïnformeerd en u kunt deze brief, met uitzondering van de passages zoals die beledigend zijn, betrekken bij de behandeling van het Statenvoorstel.

Voorgesteld besluit. Provinciale Staten wordt gevraagd:

1. het Statenvoorstel Herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen, inclusief alle bijbehorende bijlagen, vast te stellen conform artikel 4, lid 1 van de Wet arhi;
2. het college van Gedeputeerde Staten op te dragen om het herindelingsadvies toe te sturen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties conform artikel 8, lid 5 van de Wet arhi;
3. het college van Gedeputeerde Staten op te dragen om een afschrift van de stukken aan de Minister te versturen aan Provinciale Staten en de betrokken gemeenten Landgraaf en Heerlen.

Besloten is om de behandeling in 2 termijnen te laten plaatsvinden en de 1^e termijn kan ik daarmee openen en volgens de sprekerslijst is als eerste aan het woord de heer Frische van het CDA en ik geef hem graag daartoe de gelegenheid.

De heer Frische (CDA): Mijnheer de voorzitter. Vanavond komen we aan een voorlopig hoogtepunt van een discussie die de gemoederen in niet alleen de regio Parkstad, maar geheel Limburg bezighoudt, de vaststelling van het herindelingsadvies Heerlen-Landgraaf en iedereen die af en toe eens een blik werpt in de krant of de berichten op L1 volgt, weet dat dit voor het CDA een buitengewoon complex traject is geweest. Allereerst omdat een herindelingstraject altijd emoties oproept, zeker als dit vanuit een hogere bestuurslaag is ingezet. Voorstanders en tegenstanders hebben letterlijk alles uit de kast gehaald om ons als volksvertegenwoordigers te overtuigen van beide zijden van het gelijk. Laat ik daar in de 1^e plaats namens het CDA mijn grote waardering uitspreken. Misschien is de conclusie van vanavond wat u ervan had gehoopt. Misschien ook niet en zal teleurstelling overheersen. Wat het eindresultaat ook moge zijn, u bent allemaal tot het uiterste gegaan in uw overtuiging om het beste voor uw gemeente en voor uw regio te bewerkstelligen en dat verdient enorm veel respect van ons als volksvertegenwoordiging voor u allen.

Emoties waren er ook binnen onze eigen partij. Het CDA is van nature geen partij die vooroploopt als het gaat om herindelingen van bovenaf en het is dan ook een publiek geheim dat de keuze om in januari de arhi-procedure in te zetten tot heftige reacties heeft geleid. CDA-leden uit de hele provincie hebben uiteraard hun gevoelens met ons gedeeld en samen met onze fractievoorzitter heb ik vele 10-tallen gesprekken mogen voeren om argumenten aan te horen en standpunten te vernemen en telkenmale werd aan het einde van die gesprekken de vraag gesteld: en wat gaan jullie er nu mee doen? En steevast hebben wij, waarschijnlijk tot vervelens toe voor de pers, moeten antwoorden: we nemen het mee in de afweging naar de fractie want we zijn er voorlopig nog niet uit en daar was geen woord te veel mee gezegd en ook geen enkel woord van gelogen want we zijn tot het laatste moment als fractie in overleg geweest om te komen tot een finaal standpunt.

Een belangrijk criterium in de afweging is voor ons de vraag of het initiatief van onderop wordt gedragen. In enge zin kan dit worden uitgelegd als het standpunt van de gemeenteraad van Landgraaf dat een dergelijke fusie met Heerlen met een duidelijke meerderheid afwijst, dat de gemeenteraad van Heerlen daarentegen weer in grote meerderheid zijn voorkeur uitspreekt voor deze variant doet daar niets aan af. Het CDA heeft ervoor gekozen om zich breder te oriënteren in het gebied en de gesprekken met alle stakeholders aan te gaan. Onderdeel daarvan vormde ons initiatief om als Statencommissie hoorzittingen te entameren in zowel Heerlen als Landgraaf. Deze hoorzittingen, evenals publieksuitingen buiten het etablissement in Landgraaf, hebben ons waardevolle inzichten gegeven in hoe er door overwegend niet-politici wordt aangekeken tegen het voornemen van Gedeputeerde Staten. Daar is een beeld ontstaan dat het aantal voorstanders niet substantieel afwijkt van het aantal tegenstanders, waarbij vooral de nuanceringen van belang zijn. Ik kom daar later in mijn betoog op terug.

Een 2^e criterium dat wij dienen te toetsen betreft de procedure, een procedure die eigenlijk geen schoonheidsprijs verdient. Het primaire besluit van Gedeputeerde Staten om zelf de arhi-procedure op te starten in nagenoeg geheel Parkstad heeft veel kwaad bloed gezet. We beperken ons nu tot de opmerking dat dit ook anders had gekund en daardoor wellicht minder emotionele reacties had opgeroepen. Wat de conclusie van het debat ook zal zijn, 1 ding staat vast, ook na morgen moet de regio met elkaar verder want de economische en maatschappelijke opgaven waar Parkstad voor staat, zijn van immense omvang en zeker met een herindeling alleen zijn deze problemen zeker niet opgelost. Anderzijds is het feit dat de gemeente Landgraaf heeft besloten het voorstel van Gedeputeerde Staten niet ter inzage te leggen voor haar inwoners ook niet echt prudent.

Tot slot het dispuut over het al dan niet voeren van open overleg en überhaupt de vraag tot wanneer er nog sprake is van een open overleg. De gemeente Landgraaf heeft voor de rechter betoogd dat het open overleg, dat formeel onderdeel vormt van de arhi-wetgeving, niet is gevoerd. Gedeputeerde Staten zetten daar tegenover dat er wel degelijk op meerdere momenten een uitnodiging voor het voeren van een dergelijk overleg is uitgegaan richting Landgraaf, maar dat daar om uiteenlopende redenen geen gebruik van is gemaakt. Bestuurskundige Elzinga en de voorzieningenrechter in Maastricht hebben zich daar onlangs over uitgesproken. De heer Elzinga spreekt van een onrechtmatig besluit, maar de voorzieningenrechter is wat minder stellig in zijn bewoordingen en vindt onvoldoende basis om formeel in te grijpen. Alle geleerden zijn het erover eens dat de Wet arhi op dit punt moet worden aangepast, maar het aanpassen van nationale wetgeving is geen bevoegdheid van Provinciale Staten. De toegepaste procedure nemen we uiteraard wel mee in onze finale afweging.

En dan mijnheer de voorzitter, komen wij tot het 3^e criterium, het criterium waar wij als fractie het langst en het meest intensief over hebben gesproken. Het principe van duurzaamheid, zoals dat ook is opgenomen in de arhi-wetgeving. Tijdens de hoorzitting is gevraagd en ongevraagd veelvuldig

geduid op de schaalgrootte van de eventueel nieuw te vormen gemeente. Voorstanders zouden graag een fusie van Heerlen en Landgraaf zien, maar geven uit zichzelf of desgevraagd door de leden van de Commissie aan dat zij een fusie van Heerlen en Landgraaf zien als een startmoment in een opmaat naar een grotere bestuurlijke opschaling en dat binnen enkele jaren. Tegenstanders laten een ietwat meer diffuus beeld achter. Gemakshalve zou ik hen in een 3-tal categorieën willen classificeren. Tegenstanders vanuit emotie, tegenstanders vanuit inhoudelijke argumenten en tegenstanders die tegen zijn omdat Heerlen-Landgraaf te klein zou zijn en daarom geen oplossing biedt voor het grotere geheel en vooral niet de middellange termijn. Die laatste groep vertegenwoordigt ons inziens grofweg de helft van het tegenkamp en door voor- en tegenstanders wordt in deze gevallen overwegend Brunssum genoemd als een logische 3^e partij in een mogelijk fusie. Een beeld dat ook reeds in de gemeenteraad van Landgraaf is ontstaan bij het aannemen van de motie, waarbij reeds in januari nadrukkelijk is gepleit voor een fusie op grotere schaal.

Uit de vele gesprekken die wij de afgelopen weken en maanden hebben gevoerd, alsmede de financiële bescheiden die we hebben bestudeerd, is een beeld ontstaan dat Brunssum het de komende jaren erg moeilijk krijgt en dat een bestuurlijke opschaling op enig moment onvermijdelijk is en daar zit voor ons de crux van het dilemma. Door hier vandaag te kiezen voor een fusie tussen Heerlen en Landgraaf, ervan uitgaande dat dit door de minister en de Staten-Generaal zal worden overgenomen, zullen Heerlen en Landgraaf van nature de komende 6 tot 8 jaar vooral met zichzelf bezig zijn en zal er minder oog zijn voor de rest van de regio. Als we het herindelingsadvies zoals dat nu voorligt, vaststellen dan heeft dat onvermijdelijk consequenties voor de regio. Voerendaal en Simpelveld zullen er niet zoveel last van hebben, maar Brunssum in onze ogen des te meer. Indien Brunssum vervolgens na enkele jaren alsnog zal aankloppen, ontstaat er een situatie waarbij de nieuwe stad nog langer op slot gaat en een reorganisatie als gevolg van de samenvoeging van Heerlen en Landgraaf, zou dan ook weer gedeeltelijk teruggedraaid moeten worden om ook de medewerkers van Brunssum een passende plek in de nieuwe organisatie te geven. Een toekomstbeeld dat verre van ideaal is en ons inziens desastreus zou zijn in relatie tot de vele problemen en opgaven waar de regio voor staat.

De hoorzittingen in Heerlen en Landgraaf alsmede de vele gesprekken die we hebben gevoerd, hebben ons tot het inzicht gebracht dat een samenvoeging van Heerlen en Landgraaf op termijn geen oplossing biedt voor de problemen in de regio. Het is daarom dat wij instemmen met het amendement waarin Provinciale Staten concluderen dat er zowel bij de voor- als bij de tegenstanders groot draagvlak bestaat om Brunssum toe te voegen aan de nieuwe gemeente Heerlen-Landgraaf.

Voorzitter, ik besef dat de keuze die onze fractie heeft gemaakt niet overal met applaus en gejuich zal worden ontvangen en daar hebben we begrip voor en ook voor de emoties die dit standpunt ongetwijfeld zal losmaken. Het standpunt doet echter recht aan de motie die in Landgraaf is aangenomen en eveneens aan de problemen waar Brunssum voor staat. Wij hopen van ganser harte dat nadat de stofwolken van het debat zijn opgetrokken, de gemeenten Landgraaf, Brunssum en Heerlen serieus gaan nadenken over de kansen die een dergelijke nieuwe gemeente kan bieden voor de huidige gemeenten, voor de regio, voor de Provincie Limburg, maar vooral voor de inwoners.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Er lijkt een beetje gejooid te worden met Brunssum te worden vandaag. Waarom nu deze stap van het CDA, terwijl we begin februari dat debat hier ook hebben gehad en naar aanleiding van dit debat het college van Gedeputeerde Staten, u heeft dat debat

geëntameerd maar er ook een belangrijke rol in gehad, waarom Gedeputeerde Staten toen Brunssum er juist uit heeft gehaald, uit die artikel 8-procedure, als laatste gemeente? Waarom draait u nu?

De heer Frische (CDA): Nou dat heeft niet te maken met draaien, maar dat heeft te maken met recht doen aan het werk dat we de afgelopen maanden gedaan hebben. U was ook bij die hoorzittingen, we hebben op momenten zelfs naast elkaar gezeten, en u heeft ook gehoord wat daar gezegd is en ik neem aan dat u ook gesprekken heeft gevoerd met een aantal burgers, met belangengroeperingen en eigenlijk was dat voor ons constant de rode draad en dat is ook de afweging die wij in een aantal fractievergaderingen hebben gemaakt: is Heerlen-Landgraaf groot genoeg? En op het moment dat je dit besluit, wat betekent dat dan voor het grotere gebied, met name voor Brunssum? Daar zijn we ons verder in gaan verdiepen, daar hebben we een aantal gesprekken gevoerd en vervolgens zijn we tot de conclusie gekomen dat als je dit traject nu doorzet, waar in de fractie draagvlak voor is, dan kan dat niet anders dan dat je dat gaat uitbreiden met Brunssum omdat Brunssum op de middellange termijn niet zelfstandig kan blijven.

De voorzitter: Dank u wel. Nog een vraag.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter en als... Ik ga even mee in het betoog en de richting van de heer Frische, gewoon even naar de toekomst kijken, wat het CDA voorstelt. Zo'n grote, nog grotere gemeente, wat zal dat dan wel niet gevolgen hebben voor de duurzaamheid van de rest van de regio, die dan overblijft, kijkend naar Kerkrade die dan misschien 45.000 inwoners heeft tegen die 170.000, 180.000 die zullen ontstaan en Simpelveld en Voerendaal, die ook naar verhouding nog vele malen kleiner worden. Moeten we dan niet nog breder naar dat duurzaamheidsaspect van die regio kijken?

De heer Frische (CDA): Ja voorzitter, ik denk dat we een verschil moeten maken tussen Simpelveld en Voerendaal enerzijds want dat zijn echt plattelandsgemeenten die misschien op de lange termijn ook niet op deze schaal kunnen voortbestaan, maar op zich hun papieren goed op orde hebben, maar volstrekt niet vergelijkbaar zijn, toch met het verstedelijkt gebied van Heerlen. 2, Kerkrade, ja dat hoeft ik u niet te vertellen want ik denk dat u beter dan ieder hier in deze zaal weet dat Kerkrade wat dat betreft geen logische partner is.

De voorzitter: De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Dat vind ik een leuke opmerking voorzitter want dat was ook mijn vraag. We hebben geconcludeerd dat Brunssum zegt: we willen zelfstandig blijven, dat is hun antwoord, 'maar we hebben het zwaar en het kan op termijn zijn dat we toch iets moeten gaan doen', waarbij, en dat vraag ik aan u, is dan alleen voor Brunssum de optie Heerlen-Landgraaf of zouden ze bijvoorbeeld ook bij de nieuwe gemeente Beekdalen kunnen aanschuiven?

De heer Frische (CDA): De nieuwe gemeente Beekdalen is in procedure en wat ik net zei, op het moment dat een gemeente gaat fuseren, en nogmaals dat is geen rocket science maar dat zijn gewoon de ervaringen, betekent dat dat je 2 jaar van tevoren vooral met jezelf bezig bent, maar dat je die 4, 5, 6 jaar daarna ook vooral nodig hebt om te groeien als nieuwe gemeente en wat dan desastreus is in een dergelijk proces is dat, als je halverwege zo'n traject bent, de burens komen aankloppen en zeggen: we willen ook ineens meedoen. Dat willen wij Beekdalen niet aandoen, dat is wat ons betreft ook geen optie. Die procedure is overigens ook al doorgestuurd en wordt in de Kamer behandeld, maar voor Brunssum denken wij ook niet dat het een optie is op het moment dat je over 2, 3, 4 jaar bij de burens gaat aankloppen want of men staat er niet voor open of een zorgvuldig proces

dat al enkele jaren gelopen heeft zou opnieuw moeten worden ingezet. Dus vandaar dat wij nu de keuze willen maken om voor deze variant te gaan.

De voorzitter: Oké, nog een vraag?

De heer Housmans (PVV): De keuze wordt voor Brunssum gemaakt, maar dezelfde redenatie die nu voor Brunssum gemaakt wordt, even los van de cultuuraspecten want die gelden voor alle 4 de deelgemeenten ben ik van mening, zou je diezelfde redenatie ook voor Kerkrade kunnen maken. Dus waarom dan niet toch een amendement ook voor Brunssum en Kerkrade? Maak er dan 1 groot Parkstad van, zoals er ook gevraagd is door heel veel insprekers op die hoorzittingen en in heel veel zienswijzen is neergelegd. Waarom niet die keuze voor het CDA?

De heer Frische (CDA): Voorzitter. Ik denk dat je, op het moment dat je gemeenten gaat samenvoegen, moet kijken naar: wat hebben gemeenten met elkaar, hoe is de structuur? En dan kunt u, maar goed dat kan de heer Rossel wellicht dadelijk in zijn termijn nog veel beter duiden want mogelijk stelt u hem die vraag ook, dat Kerkrade wat dat betreft echt een hele andere gemeente is en toch een apart gebied in Parkstad en dat daar voor ons onvoldoende basis zou liggen om dat eraan toe te voegen. Daarbij zijn de problemen in Brunssum van een iets andere aard dan in Kerkrade op dit moment.

De voorzitter: Dank u wel. Nog een vraag.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter: dan 1 laatste vraag en die is veel politieker van aard. Als ik kijk naar het debat dat we gehad hebben op 10 februari, waarbij de vraag gesteld is: vraag aan Brunssum, als ze 'nee' zeggen, zeggen ze 'nee', zeggen ze 'ja', dan doen ze mee. Daar wordt een verwachtingspatroon geschapen. U bent mede-initiator, samen met mij, ook destijds van die vraag want wij waren daar heel stellig in. Hoe betrouwbaar zijn wij hier nog, als we eerst tegen Brunssum gezegd hebben: als u 'nee' zegt, is het nee en we zitten vandaag op 6 juli hè, we zijn 5 maanden later, dat 'nee' dat leggen we nou maar terzijde want dat komt beter uit? Hoe betrouwbaar zijn we hier nog?

De heer Frische (CDA): Nee, nu doet u onrecht aan mijn inleiding voorzitter want ik heb niet gezegd: doe het er maar bij. Het heeft geleid tot een aantal inzichten en tijdens die hoorzittingen, tijdens de vele gesprekken die wij gevoerd hebben, zijn we tot een gewijzigd inzicht gekomen en dat is ook de afweging die wij in de fractie hebben gemaakt: kun je het laten gebeuren dat je nu gaat voor een fusie van Heerlen en Landgraaf en vervolgens Brunssum daarbuiten laat, gelet op de situatie die er op dit moment in Brunssum en in het gebied heerst? Nou, die inzichten hadden wij op dat moment nog onvoldoende, maar die zijn gegroeid, dat gevoel is gegroeid tijdens die hoorzittingen en dat heeft uiteindelijk geleid tot onze finale afweging.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, nog 1 vervolgvraag.

De voorzitter: Ja.

De heer Housmans (PVV): Heb ik dan in mijn agenda de uitnodiging voor de hoorzitting in Brunssum gemist?

De voorzitter: Goed, de vraag is... Hoeft niet op geantwoord te worden. De heer Schaminée.

De heer Schaminée (SP): Ja voorzitter. De heer Frische gaf in zijn betoog heel goed aan wat de worsteling was van zijn fractie op dit punt en dat begrijp ik en dat is natuurlijk voor alle fracties denk ik een worsteling geweest en dat moeten we ook gewoon respecteren, maar hij noemde ook een aantal aspecten van die worsteling. Het draagvlak was een heel belangrijk punt, komt het wel van onderop? Het is eigenlijk Provinciaal ingrijpen. Dat zijn lastige punten die hij benoemde. Dan krijgt hij die vraag natuurlijk terug van mij op het moment dat het om Brunssum gaat. Hoe zit het dan met draagvlak in Brunssum? De heer Housmans gaf net aan: in februari hebben we die eigenlijk uitsluitel gegeven dat ze met rust gelaten worden en hoe zit het met het 'van onderop'-gehalte in Brunssum? Ik ben wel benieuwd hoe de heer Frische daarop reageert.

De heer Frische (CDA): Ja voorzitter, zoals ik net heb aangegeven, hebben wij een aantal aspecten gewogen. Ik ben begonnen met draagvlak, ik ben vervolgens doorgegaan met de procedure en vervolgens het duurzaamheidskarakter en daarvan hebben we gezegd: dat heeft voor ons het zwaarste gewogen. We hebben gezien wat Brunssum geantwoord heeft, we hebben ook gekeken naar de financiële bescheiden van Brunssum, we hebben gekeken naar bestuurlijke problemen die er al even liggen en vervolgens ook de uitspraak van Brunssum dat ze zeggen: we gaan het moeilijk krijgen, ik vertaal dat even vrij, maar voorlopig blijven we nog wel even zelfstandig. Ja, dat vertalen wij toch als: voorlopig blijven we even zelfstandig, maar er komt een momentum, binnen nu en enkele jaren, dat wij moeten gaan aankloppen bij de burens. Als je die wetenschap nu hebt dan is het onverantwoord als je die keuze nu niet maakt. In de wetenschap dat wij die keuze nu niet kunnen maken, dat is uiteindelijk aan de Tweede Kamer, om daar vervolgens op door te gaan. Wij kunnen Brunssum niet via amendementen aan de arhi-procedure toevoegen, dat is aan de Tweede Kamer, maar het signaal vanuit de hoorzittingen is datgene wat wij richting de Tweede Kamer willen meegeven en dat is iets wat in het amendement terugkomt.

De voorzitter: Oké, dank u. U kunt verdergaan.

De heer Schaminée (SP): Ja voorzitter, ik hoor de verklaring, maar ik mis de inwoners van Brunssum in die verklaring want die vinden er toch ook wat van en die zijn niet gevraagd in het proces en dan zouden wij aan de Tweede Kamer meegeven: ga ook maar iets met Brunssum doen. Daar vinden de inwoners ook wat van. We hebben gezien wat dat in Landgraaf heeft losgemaakt, begrijpelijk overigens. Ik kan me voorstellen dat het in Brunssum ook gaat losbarsten op het moment dat we dat aan de Tweede Kamer meegeven. Dus hoe gaat het CDA daarmee om?

De heer Frische (CDA): Wij kijken naar datgene wat in ieder geval door de gemeenteraad, uit het college van Brunssum is meegegeven als reactie, als zienswijze, evenals een aantal andere gesprekken die we op dat punt gevoerd hebben en dat is de basis geweest voor onze insteek nu. Nogmaals, wij kiezen er nu niet voor om Brunssum eraan toe te voegen, die keuze kunnen wij niet maken. Dat laat de arhi-procedure niet toe, maar de strekking van het amendement is dat we dit in ieder geval bij de Kamer onder de aandacht gaan brengen, zodat de Tweede Kamer daar uiteindelijk een finale afweging kan maken.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Schaminée (SP): Voorzitter, heel kort. Dan constateer ik nog steeds dat ik geen antwoord heb op de vraag over de inwoners. Dat vinden we toch heel belangrijk.

De voorzitter: Dat kunt u in uw 1e termijn nog meenemen. Uw 1e termijn kunt u afronden.

De heer Frische (CDA): Ja voorzitter, ik was net bij het punt dat ik zei: wij hopen van ganser harte dat, nadat de stofwolken van het debat zijn opgetrokken, de gemeenten Landgraaf, Brunssum en Heerlen serieus gaan nadenken over de kansen die een dergelijke nieuwe gemeente kan bieden voor de huidige gemeenten, voor de regio, voor de provincie Limburg, maar vooral voor haar inwoners, in de hoop dat er geen overlegtafel ontstaat waarbij de stad Heerlen aan 1 kant van de tafel zit en de huidige gemeenten Landgraaf en Brunssum aan de andere kant van de tafel. Nee, voorzitter, kies voor een ronde tafel, een tafel zonder hoeken, waarbij er sprake is van een gelijkwaardig speelveld en er samen afspraken kunnen worden gemaakt over een stevige sociale, economische en maatschappelijke agenda en mocht de Provincie daar een bijdrage aan kunnen leveren, dan moeten wij ook onze verantwoordelijkheid op dat punt nemen.

Een laatste zorgpunt is de vraag of de beoogde ingangsdatum van 1 januari in dat kader realistisch is. Indien de gemeenten Brunssum, Landgraaf en Heerlen serieus de gesprekken met elkaar willen aangaan om te komen tot een nieuwe sterke gemeente en er samen de schouders onder zullen zetten, dan is 01-01-19 wat ons betreft niet direct een keiharde datum, maar zou een jaar later een beloning mogen zijn voor een geslaagd proces van onderop, maar de sleutel daartoe hebben Heerlen, Landgraaf en Brunssum wat ons betreft zelf in handen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Frische. Het woord is aan de heer Kunt... Sorry, mevrouw Plusquin heeft nog een vraag. Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Voorzitter, er komt weer een amendement uit de hoge hoed. Wordt dat nog gedeeld met ons vandaag?

De heer Frische (CDA): Ja, de heer Van Rey heeft mij net gevraagd: gaat u een amendement indienen? En daar heeft de heer Kuntzelaers op gezegd dat hij dat gaat doen.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Oké. dank u.

De heer Frische (CDA): En dan zal het ook tot u komen.

De voorzitter: Ja, dat is inderdaad gezegd. Dan denk ik dat de heer Kuntzelaers nu de gelegenheid krijgt om het woord te voeren en daar komt dan een amendement bij. Na de heer Kuntzelaers is de heer Van der Linden aan de beurt.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. Dat herindelen veel emoties losmaakt, dat hebben we de afgelopen tijd mogen ervaren. Voor- en tegenstanders, wel of niet, iedereen was enorm betrokken en dan past het niet anders om van hieruit de dank daarvoor uit te spreken, zowel aan de voor- als de tegenstanders, dat iedereen vol passie en betrokkenheid hieraan deelgenomen heeft.

Toen dit proces in gang werd gezet, de arhi-procedure, kwam die vraag meteen op bij de PvdA: is dit optreden van Gedeputeerde Staten de juiste wijze, is dit de methode die aangegrepen moest worden? En daarvoor, om tot die conclusie te komen of dit wel of niet de juiste was, hebben wij de brief van de minister van 27 juni 2013 als uitgangspunt genomen en daarin staat heel duidelijk: in essentie moet een proces van onderop worden aangevlogen. Draagvlak van onderop is het 1^e uitgangspunt, maar tegelijkertijd, als een jarenlange discussie in een bepaalde regio de bestuurskracht verlamt, dan is het aan Gedeputeerde Staten om een knoop door te hakken en de vraag is: werd er in deze regio jarenlang gediscussieerd over de manier waarop bestuurskracht en samenwerking moest worden ingericht?

In 2003 kwam de Commissie Dewulf met het rapport 'Op hete kolen' en daarin werd al gepleit voor die brede herindeling. Er werd een stip op de horizon gezet: 2030, daar moest het gaan gebeuren, daar moesten de dilemma's en de problemen van de regio aangepakt en opgelost worden met stevige bestuurskracht. Dat lukte niet, dat mislukte en er kwam een samenwerkingsverband in de vorm van een WGR+ en in 2008 werd ook geconcludeerd dat die samenwerking niet slagvaardig genoeg in de Parkstad was geland. In 2014 kregen we de Commissie Van Geel die de samenwerking niet robuust genoeg noemde. In 2015 kwam de Commissie Bisschops die de centrumgemeente Heerlen er alleen voor zag staan. Het eenzame gevecht als te kleine leider in een regio. Ecorys concludeerde in 2015 dat het sociaal-economisch beleid in de Parkstad ontoereikend was en op al die rapporten kwamen pogingen tot samenwerkingen, er werden pogingen gedaan om die bestuurskracht vorm te geven. Een ambtelijke fusie werd gepoogd tussen Brunssum en Landgraaf, er werden fusiegesprekken met Heerlen later na aangegaan en uiteindelijk, in een finale raadsvergadering, klapte ook dat proces in Landgraaf en dat hele proces in ogenschouw nemend, verklaart wat de PvdA betreft precies datgene wat de minister in 2013 al in zijn brief stelde, namelijk: ergens moet Gedeputeerde Staten een knoop doorhakken, als er maar te lang gesproken wordt over het maken van bestuurskracht zonder dat dat daadwerkelijk gecreëerd wordt.

En tijdens de Commissie vorige week werden de menselijke argumenten genoemd, die argumenten die al in 2003 door de Commissie Dewulf werden aangewezen, namelijk dat het besteedbaar inkomen lager is dan het landelijk gemiddelde, de arbeidsparticipatie laag ligt, het opleidingsniveau lager dan gemiddeld in Nederland, de levensverwachting 3 jaar lager is en dat zijn eigenlijk de essentie, de redenen waarom je bestuurskracht zou willen vergroten, samenwerking zou willen verbeteren en dan is het ook niet anders dan normaal dat Gedeputeerde Staten zegt: genoeg is genoeg, nu wordt het tijd om die bal op te pakken.

En dan is er de discussie over draagvlak en, het werd al door het CDA gezegd, de voor- en tegenstanders houden zich in veel gebieden in evenwicht. In sommige gemeenteraden is het een duidelijke voor tegen een tegen en in andere is het 60% tegen en 40% voor en ook in de zienswijzen zie je in het totaal inderdaad, een voor die meer is dan het tegen, maar op kleinere schaal in Landgraaf zag je een iets andere uitslag, maar de vraag die blijft overeind: die schaalgrootte, waar nu op geacteerd wordt, is die groot genoeg? En het antwoord daarop is: nee. Er dient een andere vorm van bestuur gekozen te worden in deze regio en het voorliggend voorstel heeft 1 vraag in zich: is deze herindeling robuust genoeg? Is dit duurzaam naar de toekomst toe? En ik denk dat we moeten concluderen dat een samenwerkingsverband over een gemeente van 120.000 inwoners in principe robuust genoeg is, absoluut, maar de PvdA wil niet voorbijgaan aan de hoorzittingen zoals wij die georganiseerd hebben, waarin iedereen kon inspreken en waar de conclusie toch heel duidelijk was dat zowel voor- als tegenstanders de duurzaamheid van deze gemeente op sommige punten in twijfel trokken. Wij zijn ervan overtuigd dat dit robuust genoeg is, maar het zou geen recht doen aan de hoorzitting om deze conclusie van de burgers die ons gesproken hebben daar niet toe te voegen aan het advies dat naar de Tweede Kamer gaat en daartoe dienen wij een amendement in, om recht te doen aan diegenen die ingesproken hebben en om dat toe te voegen aan het advies richting Tweede Kamer. Dat is de bijdrage van de PvdA.

De voorzitter: Het amendement komt? Het amendement komt nog even of de tekst?

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dat wordt rondgedeeld, hoop ik, op dit moment.

De voorzitter: Oké want het zou goed zijn als... Ja het komt dan nog even. De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, als er rechtgedaan gaat worden aan hetgeen in de hoorzittingen naar voren is gekomen, ga ik ervan uit dat in het amendement staat om een groot Parkstad te gaan creëren, namelijk met Brunssum en met Kerkrade erbij want dat was ook de teneur bij vele tegenstanders. Die waren tegen de schaalgrootte van Landgraaf-Heerlen, maar wel voor 1 grote gemeente in Parkstad. Is dat de strekking van uw amendement?

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ik zal de tekst pakken van wat wij als samenvatting genomen hebben voor de insprekers in zijn geheel en dat is dat er een herindeling zou moeten plaatsvinden van een grotere bestuurlijke schaal dan die van de gemeenten Landgraaf en Heerlen, waarbij het toevoegen van Brunssum het meest nadrukkelijk naar voren kwam, maar niet expliciet het enige is.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter volgens mij is dat toch echt selectief shoppen uit hetgeen uit die hoorzittingen naar voren is gekomen want Brunssum, dat heeft iedereen beaamd, daar zijn de problemen groter, maar daar is in 1 adem genoemd als het groter zou moeten...

De heer Kuntzelaers (PvdA): Daarom noemen wij ook de grotere schaal als uitgangspunt en plaatsen wij alleen de komma bij eventueel Brunssum, maar daar zeggen we niet dat dat de enige conclusie is.

De heer Rossel (GroenLinks): Wij zullen het amendement met interesse gaan lezen voorzitter.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel.

De voorzitter: Ik ook trouwens. Iedereen hoop ik, dus ik hoop dat hij snel wordt rondgedeeld en op de media zal verschijnen. Het woord is aan de heer Van der Linden van 50PLUS. Het amendement is zojuist gepubliceerd op de site en heeft het nummer gekregen amendement numero 6. Dank u. Het woord is aan de heer Van der Linden.

De heer Van der Linden (50PLUS): Ja, dank u voorzitter. Als je hier enige zekerheid zoekt en ankerplaatsen dan merk je dat die doorlopend veranderen en weggeslagen worden, dus dat maakt het alleen maar lastiger, maar goed.

Een proces van inventariseren van meningen en gevoelens van burgers en betrokkenen bij deze herindeling is afgerond en dank aan allen die ingesproken hebben en de moeite hebben genomen om ons van informatie te voorzien. Ook de visie van het college van Gedeputeerde Staten is nogmaals tegen het licht gehouden in de laatste Commissievergadering en het besluit moet genomen worden. Dus dan maak je als Statenlid, en in het verlengde een fractie, de balans op. Voor 50PLUS betekent dat: blijven we bij onze mening zoals we die eerder kenbaar hebben gemaakt. Dat zal ik aan het eind van het betoog vertellen voorzitter.

Allereerst de afwegingen. De laatste Commissievergadering, 30 juni, daar zijn voor 50PLUS toch nog veel dingen verhelderd. Ik had dat zelf niet gedacht en verwacht, maar de antwoorden door de gedeputeerde gegeven, en ook niet gegeven, maar ook de kernpunten van de voorstanders van de fusie hebben me veel duidelijk gemaakt. Vooral de reactie van de heer Koopmans op de opmerking van 50PLUS 'had de universiteit die naar Limburg is gekomen ter compensatie van de mijnsluiting niet in Heerlen moeten komen omdat die stad de meest negatieve gevolgen van de mijnsluiting te verwerken heeft gekregen?', verduidelijkt veel. De reactie was: misschien is dat wel zo, maar de lobby van de andere kant was machtiger en sterker, waardoor die dus niet in Heerlen is gekomen.

Dus het ging niet om: waar waren op dat moment de meeste problemen en hoe worden die zo goed mogelijk opgelost, maar: wie heeft de meeste macht om de buit, eventueel met nog wat list en bedrog, binnen te hengelen? Ook het gegoochel in de metafoor over het groter maken van de pk's van een tractor en dan ging het om machtsopbouw en machtspolitiek, het moest doorgedrukt worden. Los van het gegeven dat deze fusie een gemeente oplevert die nog maar de 20e in inwonertal in Nederland is, wordt van de macht het heil verwacht en daarom moet een gemeente die doorlopend naar samenwerking heeft gezocht en er nog redelijk voor staat, toegevoegd worden aan een gemeente die vanaf de mijnsluitingen als het spreekwoordelijke weeskind is behandeld. De gemeente Heerlen dus, die sinds die tijd niet de meest handige bestuurlijke keuzes heeft gemaakt, het programma Kanniewaarzijn heeft er heel wat uitzendingen aan besteed en die gemeente hangt nu als een aangeslagen bokser in de touwen. Ik heb medelijden met Heerlen voorzitter, maar dat rechtvaardigt geen herindeling. Bij een herindeling moeten alle betrokken gemeenten voordeel hebben en niet louter de bestuursmacht moet gegenereerd moet worden.

Wat deze herindeling wel oplevert, is een verdeelde bevolking. Immers een groot deel van Landgraaf zal zich nog lang blijven verzetten en voelt zich slachtoffer en kan heel gemakkelijk ook in die rol kruipen. Het creëren van een eigenlijk gewenste gemeente Parkstad door toevoeging van de gemeenten Brunssum en Kerkrade zal ook niet bereikt worden. Zij moeten, als de herindeling doorgaat, vanuit de underdogpositie aansluiten bij een veel groter machtsblok en los van de wensgedachte van de machtsdenkers dat met de nodige macht er wel weer door te drukken, is dit volgens 50PLUS een kansloze gedachte. De woorden van de gedeputeerde zelf dat Brunssum vanaf vandaag of morgen wel moet omdat ze niet in staat is zelfstandig door te functioneren, zijn nog verbazingwekkender. Als er iets tot de gekke dingen behoort waarover gedeputeerde Koopmans, tijdens zijn toespraak over herindelingen in Baexem op 8 juli 2015 het had, over de gekke dingen, dan komt de positie van Brunssum daar wel aardig bij in de buurt. Volgens zijn stellingname althans in 2017, maar desalniettemin gebeurt er in Brunssum niets en waarom dan wel in Landgraaf vraag je je af.

Voorzitter, wat ook opviel, was het antwoord dat ik niet gekregen heb. Wat is de visie van het college op de ideale gemeente? Is die afhankelijk van het inwoneraantal bij stedelijke gebieden of van oppervlakte in hectares bij landelijke gebieden of punten scoren op de schaal van bestuurskrachtmetering? Geen enkele invulling voorzitter. Dus er is volgens 50PLUS door dit college nooit nagedacht over: waar toetsen we op als we het idee hebben om te gaan herindelen?

Over het gelopen proces in Landgraaf valt ook het nodige op te merken. Landgraaf zoekt samenwerking, maar dat woord wordt gemakshalve op enig moment zomaar verengd tot fusie door haar college. Dit echter zo zonder medeweten van de gemeenteraad, toch nog altijd het hoogste orgaan in de gemeente. Dus logisch dat de raad en de bevolking in opstand komen en goed dat het proces, ik zie het eerder als een dubbele agenda, niet doorgegaan is. Uit de hoorzittingen komt naar voren dat veel mensen, zowel de voorstanders als tegenstanders van deze fusie, een grote gemeente Parkstad bestaande uit de gemeenten Brunssum, Landgraaf, Heerlen en Kerkrade de enige goede oplossing vinden, maar die gewenste situatie wordt eerder ondergraven dan dichterbij gebracht door de geplande herindeling en dan valt daar natuurlijk van te zeggen, zoals het CDA zegt, duurzaam is die zeker niet. Voorstanders van Parkstad heb ik zeker ook gehoord onder de jeugd en die betoogden vaak stevig welke kant het op moest en dan is het goed te merken dat ze de rol van slachtoffer, die de vorige generaties wel hebben, hebben verlaten. Er is wel degelijk hoop voorzitter, op een goede bestuurskracht in die regio, maar ik denk dat het dan moet komen met een grote gemeente Parkstad.

Voorzitter, de rol van de diverse adviseurs laat ik even buiten beschouwing, maar degene die zich beroepshalve met de materie bezig heeft gehouden, de rechter dus, diens advies en het vonnis door hem gevelde dienen we wel goed te beschouwen. Kort en bondig, de punten 4.15 en 4.16 van het vonnis kan niet anders geconcludeerd worden dan dat de Provincie, het college van Gedeputeerde Staten, haar boekje te buiten is gegaan. Er is geen open overleg gevoerd en de hele actie was gericht op het doordrukken van de herindeling. De reacties landelijk logen er ook niet om. Professor Elzinga gaf als reactie: nooit eerder heeft de rechter een zo duidelijke veroordeling uitgesproken over de Wet arhi. Provinciale Staten dienen corrigerend op te treden en ik hoop dat we dat ook doen voorzitter. De Wet arhi dient aangepast te worden, deze kan echt zo niet meer en ook Binnenlands Bestuur geeft Limburg een tik op de vingers.

Voorzitter, ik rond af. Duidelijk zal zijn dat 50PLUS bij haar standpunt blijft, namelijk geen herindeling. Immers het college van Gedeputeerde Staten heeft in zijn voortvarendheid de wet met voeten getreden, een te vormen gemeente Parkstad, door de meeste insprekers gewenst als beste oplossing, komt niet dichterbij door deze herindeling, in het hele proces heeft het college van Gedeputeerde Staten geen criteria geformuleerd waaraan gemeenten getoetst moeten worden om te concluderen of een herindeling noodzakelijk is. Dus er is sprake van willekeur en het doel van de herindeling was louter het realiseren, naar mijn mening, van beperkte bestuursmacht die volgens mij ook niet werkt omdat het draagvlak van de mensen die het moeten dragen ontbreekt. Dat was mijn motivatie.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van der Linden. Het woord is aan de heer Vaessen van D66. Aansluitend de heer Schaminée van de SP.

De heer Vaessen (D66): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, allereerst dank ik de insprekers voor hun bijdragen. Wij juichen toe dat mensen hun standpunt komen delen met hun politieke vertegenwoordigers en dat is dan ook na de hoorzittingen die Provinciale Staten zelf heeft georganiseerd, de Commissie FEB van vorige week, zijn wij dan ook zeer te spreken over het feit dat er ook in deze vergadering weer wordt ingesproken. Overigens alle 4 de keren met respect voor elkaars soms ver uiteenliggende opvattingen en dat is in vergelijking met wat ik op social media voorbij zie komen in ieder geval een verademing.

Vandaag spreken we over het versterken van de bestuurlijke slagkracht en daadkracht van Landgraaf en van Heerlen. D66 vindt het jammer dat dit vraagstuk in dit huis moet worden beslecht, maar voorzitter, D66 ziet daartoe wel de noodzaak, zoals we ook op 10 februari van dit jaar al hebben uitgesproken, toen we hier de mededeling van het college van Gedeputeerde Staten bespraken, waarin het college aangaf de regie in het herindelingsproces Landgraaf-Heerlen over te nemen, conform artikel 8 van de Wet arhi.

Zoals ook in ons coalitieakkoord duidelijk is opgetekend, zoekt het Provinciaal bestuur bij maatschappelijke opgaven de samenwerking met bestuurskrachtige gemeenten. De tekst vervolgt, ik citeer: "Voor de bestuurlijke organisatie zijn dan ook de opgaven en de slagkracht van partners leidend en niet de structuren of administratieve gemeentelijke of regionale indelingen". Voorzitter, een citaat dat door tegenstanders van de herindeling Landgraaf-Heerlen gebruikt wordt om aan te tonen dat het Provinciaal bestuur absoluut niet denkt aan het nemen van regie in herindelingsprocessen. Nu heb ik het voorrecht gehad om bij de onderhandelingen die tot dit akkoord hebben geleid rechtstreeks betrokken te zijn geweest. Laat ik dan eens duiden wat we daarmee hebben willen zeggen. Immers, ik ben bekend met de discussie die aan deze passage ten grondslag ligt. Wat we in ieder geval niet bedoeld hebben, is dat het Provinciaal bestuur puur uit oogpunt van opschaling van gemeenten herindelingsinitiatieven zou nemen, hetgeen artikel 8 van de Wet arhi overigens niet uitsluit als

mogelijkheid. Wat we wel bedoelen te zeggen is dat voor de grote opgave van economische en sociale structuurversterking in Limburg daadkrachtige en slagkrachtige partners nodig zijn want er is werk genoeg aan de winkel. Er zijn achterstanden in te lopen en in de ene subregio zijn die groter dan in de andere. De beoordeling van de gemeentelijke bestuurskracht moet daarbij niet afhangen van de eigen ambities van het gemeentelijk bestuur of van het aantal inwoners, maar van de opgaven en uitdagingen die er in de gemeente en de regio liggen en van de mate waarin deze succesvol worden opgepakt. Dat is in het belang van de hele Provincie. Nu voorzitter, daar hebben we precies te pakken wat de Landgraafse gemeenteraad in een 4-tal instanties zelf al constateerde. De opgaven die er voor Landgraaf liggen, vragen om meer slagkracht en meer daadkracht, alleen omvang en tempo, daar kwam men niet uit. D66 in het Limburgse Parlement trekt overigens wel dezelfde conclusies als de Landgraafse raad eerder, alleen wij veranderen niet vandaag van mening.

Ja, de opgaven in de regio vragen om meer slagkracht en meer daadkracht. De onderzoeken zijn al vele malen aangehaald, 'Op hete kolen', BMC, het expertteam, De Vries, allemaal komen ze tot dezelfde conclusie. De sociaal-economische en maatschappelijke achterstanden die in de oostelijke mijnstreek zijn ontstaan na de mijnsluitingen zijn na zoveel jaren samenwerking niet significant verkleind. Het medicijn Samenwerking blijkt geen of te weinig werkzame stoffen te bevatten.

Voorzitter, D66 vindt dat de inwoners van de regio Parkstad beter verdienen. De overheden moeten de handen ineenslaan in het belang van de inwoners, alleen zo wordt in een gelijkwaardige verhouding met andere grote steden in de Euregio en in het land gesproken en wordt een krachtigere lobby mogelijk. Kennis en kunde in de eigen organisatie nemen toe. Dat is nodig voor de aanpak van de achterstanden die er in de regio zijn. Een opmerking van een vakbondsbestuurder van FNV Parkstad, een organisatie die toch zo'n 18.000 leden heeft in Parkstad, ik denk dat de meeste partijen in dit huis dat niet kunnen beweren, is mij bijgebleven in een van de gesprekken die ik heb gehad met de inwoners uit de regio. Ik probeer hem zo letterlijk mogelijk te citeren, hij zei: als wij dit nu niet doen, dan zeg ik u alvast dank namens mijn vrienden in de Randstad. Ze zullen zeer tevreden zijn dat wij niet meedenken, niet meedingen om de gelden die nodig zijn voor de aanpak van de achterstanden, die vergelijkbaar zijn met de problematiek in de grote steden daar. Ze zijn tevreden, het geld blijft in de Randstad.

Het heeft lang genoeg geduurd. Als we echt denken aan de belangen van de inwoners, aan de jongeren die kansen voor de toekomst willen in hun eigen regio, de vele inwoners die nog niet of onvoldoende naar vermogen kunnen participeren in de samenleving, denk aan de jongeren die een beroep moeten doen op jeugdzorg, als we daar echt werk van willen maken in de regio, dan pakken we nu door en dan blijft dat wellicht voorlopig een eerste stap, gezien de uitspraken van ook tegenstanders in de hoorzittingen, maar die stap moet wel worden gezet. We kunnen niet weer op onze handen gaan zitten en weer eens een nieuwe samenwerkingsvorm gaan uitproberen.

Ik ga afronden. In 1971 stelde Gedeputeerde Staten in de Provincie Limburg al voor om in Zuid-Limburg de toenmalige 58 gemeenten, en dan heb ik het over Zuid-Limburg niet over heel Limburg, te herindelen naar 11 gemeenten. Met een aantal tussenstappen uit de historie en de extra stap die nu aanstaande is, kunnen wij in 2019 uitkomen op 15 gemeenten. Dat is al een eind in de richting van wat Gedeputeerde Staten toen in 1971 tegen de achtergrond van dezelfde problematiek voorstelde en die problematiek is sindsdien niet significant verminderd. Aanleiding te meer om nu door te zetten. Wat D66 betreft, stellen we dan ook morgen het voorliggende advies vast. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Vaessen. Het woord is aan de heer Schaminée van de SP. Aansluitend de heer Rossel van GroenLinks.

De heer Schaminée (SP): Dank u wel voorzitter en fijn dat u mij altijd met zo'n mooie rijm inleidt, maar daar kunt u niks aan doen. Voorzitter, tijdens de eerdere debatten over dit voorstel, onder andere vorige week, maar ook al in februari, hebben wij al aangegeven dat wij als SP positief kijken naar de herindeling Landgraaf-Heerlen en onze belangrijkste argumenten zijn vaker genoemd, hebben ook wel eens in de krant gestaan, die zijn bekend. Het versterken van de regio op sociaal-economisch gebied, de achterstanden wegwerken door flink te investeren op het gebied van gezondheid, banen, opleidingen, het wegwerken van laaggeletterdheid, dat soort zaken, maar ook de bestuurskracht vergoten. Niet ieder voor zich, maar gezamenlijk werken aan de regio, sociaal-economisch, cultureel en maatschappelijk. Een sterkere vuist maken richting Rijk en Provincie en ook nieuwe kansen kunnen pakken of deze beter kunnen benutten als een grotere gemeente. De regio zit namelijk bestuurlijk nagenoeg op slot en er is grote behoefte aan een doorbraak want jarenlange pogingen tot samenwerking hebben gewoon te weinig opgeleverd, maar wel veel geld gekost en de inwoners willen wel dat er iets verandert want dat is in hun belang.

Daarnaast voorzitter, hebben we ook enkele inhoudelijke voorwaarden benoemd voor een geslaagde herindeling, die wij als SP heel belangrijk vinden. Het behoud, en versterken zelfs, van voorzieningen is de belangrijkste, maar ook buurten en kernen die vitaal blijven en niet worden leeggezogen door de grotere plaatsen of de grotere kernen, maar die moeten juist versterkt worden. De identiteit van buurten en dorpen moet behouden blijven, maar ook de identiteit van de regio als totaal moet worden uitgedragen. En hoe komt dat dan terug in het voorstel? Het behoud van voorzieningen en identiteit en ook het versterken van de identiteit van de regio worden erkend als belangrijke punten voor de nieuwe gemeente en ook het belang van vitale buurten en dorpen wordt erkend en dat is voor ons echt essentieel want met vitale buurten behoud je identiteit en voorzieningen en versterk je dus het draagvlak.

Voorzitter, er zijn in het toch turbulente proces de afgelopen tijd een hele hoop belangrijke vragen gesteld, door tegenstanders, door voorstanders van de fusie en op een 5-tal vraagpunten daarvan wil ik ingaan en wil ik ons antwoord op geven. De 1^e vraag is: is er wel draagvlak? Politiek gezien is er veel draagvlak in Heerlen en, laten we het maar zo stellen, wat minder in Landgraaf. Het afgebrokkelde draagvlak in politiek Landgraaf kunnen wij nog wel verklaren door de, zo noem ik het, bestuurscrisis die daar is ontstaan toen het oude college viel en er een nieuw college kwam te zitten, maar hoe zit het dan bij de inwoners? Uit onderzoeken, zienswijzen, hoorzitting komt wat ons betreft een positief beeld van de inwoners en er zijn ook verschillende onderzoeken geweest die dat aangetoond hebben en ja ook enquêtes.

2^e belangrijke vraag voorzitter. Moet er geen referendum worden gehouden? Een goed referendum hierover in Landgraaf is heel logisch. In Heerlen ook misschien, maar in Landgraaf lijkt me dat toch wat meer voor de hand liggen en met een goed referendum bedoelen we, ik kwam er in het eerdere debat ook al op, tijdig in het proces en met een uitslag die serieus genomen wordt door de politiek. Het organiseren van een referendum hierover is in Landgraaf niet gebeurd. Ook een laatste poging daartoe, in januari 2017, heeft het helaas niet gehaald en het oordeel daarover is niet aan ons, dat is aan de Landgraafse gemeenteraad, maar duidelijk is wel dat de politieke verhoudingen daar verziekt waren, waardoor het niet gelukt is en er ligt nu dus geen, dat was ideaal geweest, uitslag van een referendum voor uit Landgraaf, uit Heerlen of misschien allebei, die we kunnen meenemen in onze overwegingen en dan moeten we het dus doen met alle inspraak en alles wat we hebben gezien en gehoord van inwoners en organisaties en ook vanuit de politiek. En er liggen vele 100'en zienswijzen en daarnaast zijn er hoorzittingen geweest, hebben we insprekers gehad, ook nog op deze

vergadering, ook vorige week. We hebben vele gesprekken gevoerd zelf natuurlijk, vele telefoontjes gehad en ook brieven ontvangen en op basis daarvan hebben we ons standpunt bepaald.

3^e vraag voorzitter, die vaak voorbij is gekomen. Was dit een proces van onderop? Dat wordt namelijk bestreden door bijvoorbeeld het college in Landgraaf. Wij zien dat toch anders. Dit proces is wel degelijk van onderop begonnen. Het is niet zo dat de heer Koopmans op een dag wakker werd, de kaart van Limburg pakte, eens wat lijnen ging trekken en dacht: zo, ik heb een nieuwe gemeente te pakken. Het initiatief lag toch echt in Landgraaf zelf. Meerdere keren zijn er pogingen gedaan, maar ook de laatste poging die dus mislukt is, die kwam echt vanuit Landgraaf zelf, toen Landgraaf verzocht aan alle Parkstadgemeenten om verdere samenwerking te onderzoeken. Alleen Heerlen reageerde positief. De Provincie kwam pas in beeld en nam pas de regie over nadat het in Landgraaf mislukte. De redenen waarom, ook weer hier, dat is aan Landgraaf zelf om te beoordelen, maar duidelijk werd dat de poging van Landgraaf zelf niet meer volbracht kon worden zonder ingrijpen en wat de SP betreft was het dan ook in het belang van de inwoners en de regio om deze poging niet weer te laten sneuvelen en dus dat de Provincie iets moest doen. Ik heb een van de insprekers horen zeggen: niks doen is geen optie en daar ben ik het helemaal mee eens.

4^e belangrijke vraag voorzitter. Er zou geen open overleg zijn geweest en dat is een hele belangrijke aanklacht over het proces van afgelopen maanden en laat ik er het volgende over zeggen. Er is nog nooit zoveel contact geweest tussen het college van Landgraaf en de Provincie en ik denk dat de collega's dat met me eens zijn. Het is dus niet zo dat de bezwaren van het college of anderen in Landgraaf niet bij de Staten terecht zijn gekomen. Via geplande overleggen, elkaar spreken in de wandelgangen en per telefoon, maar ook stapels brieven van ingehuurd adviseurs vanuit het college van Landgraaf en uiteindelijk zelfs een lijvige zienswijze, zelfs ook nog een tegenzijnswijze vanuit de oppositie, kun je toch wel stellen dat alle bezwaren, ideeën en gedachten vanuit het Landgraafse college en de gemeenteraad zeer wel bekend zijn bij ons als Staten en het heeft dus ook geen zin om dat overleg nog eens over te doen want we weten precies wat het college van Landgraaf wil en hoe het erin staat. Ik droom daar soms zelfs van moet ik u bekennen.

5^e vraag voorzitter. Is dit een duurzame oplossing? We kwamen net in het eerdere betoog van de heer Frische er al even op. Ook wij zeggen: nee, niet helemaal. Dit is niet de gemeente die de komende 50 jaar aan de slag kan zonder dat er iets moet gebeuren want door velen is uitgesproken dat een nog grotere Parkstadgemeente de stip op de horizon moet zijn, maar het is wel de hoogst haalbare stap voor dit moment, die tenminste nog te verantwoorden is wat ons betreft want voor de SP is het absoluut niet bespreekbaar om dit met Provinciale of landelijke dwang nog verder te gaan verbreden, maar dat betekent dus wel dat de nieuwe gemeente toch zeker 10 jaar de kans moet krijgen en dat er niet binnen enkele jaren alweer een nieuwe herindeling moet komen en dat wil dus ook gewoon zeggen dat wij als Provinciale politiek daar ook gewoon vanaf moeten blijven. Ik heb de heer Koopmans dat ook in de Commissiebehandeling vorige week horen zeggen en je kunt er nog het volgende over zeggen. Een inspreker vorige week verwoordde dat heel mooi. Je kunt een olifant niet in 1 keer barbecueën. Dus je moet ergens beginnen en voorzitter, het moet me toch even van het hart. Ik bespeurde net, toevallig staat daar de heer Frische ook, toch dat het CDA en de PvdA wel graag willen dat die olifant in 1 keer gebarbecued gaat worden.

De voorzitter: Dat gaan we nu horen van de heer Frische.

De heer Frische (CDA): Ja voorzitter, degene die mij kennen, weten dat ik van een goede barbecue hou, dus wat dat betreft ga ik niks uit de weg. Nee, wat ik de heer Schaminée zou vragen is... Ik hoor hem van 1 kant zich uitspreken voor het voorstel zoals het ligt. We hebben van de andere kant een

amendement dat wordt ingediend, dat zoals het er nu voorstaat kan rekenen op steun. Hoe moet ik dan aankijken tegen het feit dat u zegt: we steunen het amendement niet, we steunen het voorstel wel, maar als het voorstel geamendeerd wordt, wat gaat u dan doen, steunt u het voorstel dan toch?

De heer Schaminée (SP): Voorzitter, ik heb nog niet gezegd dat onze fractie het amendement niet steunt, maar dat heeft de heer Frische wel goed begrepen, dat we dat...

De heer Frische (CDA): dat las ik op L1, dus L1 heeft het in ieder geval wel begrepen.

De heer Schaminée (SP): Dat is knap dat ze dat al weten want ik heb er nog niks.... Het staat hier onderaan mijn betoog, voor de 2e termijn zelfs pas. Misschien heeft Jean van Hoof op mijn blaadje gekeken, dat zou natuurlijk kunnen, maar...

De heer Frische (CDA): Ja, die heeft wel vaker profetische gaven gehad, maar...

De heer Schaminée (SP): Dat klopt, laten we er ook niet omheen draaien, nee inderdaad. Wij zullen dat amendement niet gaan steunen, maar ik weet niet wat uw vraag dan is?

De heer Frische (CDA): Mijn vraag was: als u het amendement niet steunt, maar het amendement wordt aangenomen, dan betekent dat dat het onderdeel is van de besluitvorming.

De heer Schaminée (SP): Dat klopt.

De heer Frische (CDA): Stemt u dan wel in met het voorstel?

De heer Schaminée (SP): We zullen eerst even goed moeten kijken hoe dat amendement er precies uitziet. We hebben het net gekregen, te elfder ure zullen we maar zeggen, dus daar gaan we nog even goed naar kijken, maar dat is wel een interessante vraag inderdaad. Wat ons betreft is het...

De heer Frische (CDA): Het is niet zo dat u dat te elfder ure gekregen heeft. U was er al eerder van op de hoogte.

De heer Schaminée (SP): Nou ja, hij is net uitgedeeld, de definitieve versie, dus ja, u kunt dat anders vinden, dat is niet zo...

De voorzitter: Het antwoord komt later.

De heer Frische (CDA): Oké goed, dan komen we daar in 2e termijn op terug.

De voorzitter: Uiteraard. De heer Rossel ook een vraag?

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter. Ik zou de heer Schaminée willen vragen wat hij nou van zijn coalitiepartners vindt, nu ze met dit amendement komen te twaalfder ure en eigenlijk het herindelingsadvies willen amenderen, dus wijzigen.

De heer Schaminée (SP): Ja voorzitter, dat is een interessante vraag. Die bewaar ik voor de 2e termijn want we gaan eerst...

De voorzitter: Het is eigenlijk dezelfde vraag als de heer Frische...

De heer Schaminée (SP): Ik maak eerst mijn verhaal verder af en dan zullen we het allemaal goed moeten afwegen. Ik voorzie ook wel dat we heel even moeten schorsen tussendoor, maar dat komt in de 2e termijn wel.

De voorzitter: Dat zou prima zijn, ook voor andere redenen, maar wij schorsen na de 1e termijn van het college. Dank u. U kunt verder.

De heer Schaminée (SP): Dat was precies wat ik wilde voorstellen voorzitter. Voorzitter, tot slot, want ik was bijna aan het einde van mijn betoog. De weerstand tegen deze herindeling kwam met name uit Landgraaf, dat kunnen we met zijn allen niet ontkennen en alle zorgen en bezwaren die daar leven moeten we serieus nemen, maar we moeten wel uitkijken, als dit proces zo verdergaat, dat we niet alleen luisteren naar de hardste schreeuwers. Dus geen overcompensatie op Landgraafse belangen ten koste van de inwoners van Heerlen om het maar zo te stellen. Het gezamenlijke belang moet steeds gediend worden en dat is de enige basis voor een succesvolle nieuwe gemeente en ook voor een sterke regio. Dus ik wil dat toch zeker meegeven, richting gedeputeerde ook, om dat ook weer door te geleiden naar de Kamer en daar zelf natuurlijk in het verdere proces met de gemeente ook iedere keer oog voor te houden.

Voorzitter, het was een turbulente tijd, maar de SP kijkt toch nog steeds terug op een zorgvuldige Provinciale procedure, tenminste tot nu toe, en ziet als resultaat een gedegen besluit liggen. We zullen daarom, als het besluit is zoals het nu is in ieder geval, voor dit voorstel gaan stemmen. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Schaminée. Het woord is aan de heer Rossel van GroenLinks. Aansluitend de heer Housmans van de PVV.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, dan nu toch eindelijk de apotheose van een redelijk dramatisch traject, namelijk nog een gemeentelijke herindeling in de regio Parkstad Limburg, met als stevigste argument om te komen tot een duidelijkere centrumgemeente. Er zijn al decennia lang onderzoeken, rapporten en adviezen opgesteld over de bestuurlijke herindeling van de voormalige Oostelijke Mijnstreek. Begin jaren 80 van de vorige eeuw, in het vorige millennium, heeft er nog een drastische herindeling plaatsgevonden. Dit was de oorsprong van de huidige gemeente Landgraaf, maar ook Hoensbroek ging bij Heerlen en Eygelshoven bij Kerkrade. Samenwerking is het adagium geweest van de lokale bestuurders de afgelopen 20 tot 30 jaar. De analyses van de diverse onderzoekers, experts en adviseurs hebben wij allemaal tot ons kunnen nemen. Voorop staat dat er in de regio Parkstad Limburg qua bestuurlijke indeling een slag gemaakt moet worden. De gemeenten Nuth en Onderbanken doen dat vrijwillig met Schinnen en vormen Beekdalen, maar hoe het verder moet met de rest blijft onduidelijk.

Ik ben geboren, getogen en woonachtig in Kerkrade. Ook heb ik er 5 jaar in de gemeenteraad mogen zitten. Het H-woord, herindeling, was een soort rode lap voor de stier en van Heerlen kregen we meestal ook woede-of angstaanvallen. Het is de cultuur die klaarblijkelijk breder in de regio zit als we kijken naar de reacties die ook na de artikel 8-procedure van de Wet arhi zijn gekomen. De lokale bestuurders van Simpelveld, Voerendaal, Kerkrade en Brunssum prediken letterlijk voor eigen parochie en waren ook niet genegen om in het onderzoek van Landgraaf en Heerlen met de 4 scenario's mee te gaan, allemaal niet nodig. Men is daar overal heilig overtuigd dat de gemeenten een zelfstandige toekomst hebben. De vraag is en blijft echter: voor hoe lang? Het college van Gedeputeerde Staten heeft gemeend de artikel 8-procedure door te duwen voor Landgraaf en

Heerlen. Heerlen vindt dat uiteraard prima, misschien wel fantastisch. In Landgraaf zijn loopgraven gecreëerd en dat terwijl Landgraaf zelf al een tijdje op zoek is geweest naar innigere samenwerking, ambtelijke fusie en mogelijk zelfs een bestuurlijke fusie, dat was immers 1 van de 4 scenario's. Het onderzoek naar de 4 scenario's is immers geheel vrijwillig ook door Landgraaf geïnitieerd en als de uitkomsten dan niet bevallen, gaan alle hakken in het zand. Het is eigenlijk typerend voor de bestuurscultuur in grote delen van de regio Parkstad Limburg, zeker voor zover ik dat nu heb mogen ervaren in de 7,5 jaar dat ik volksvertegenwoordiger mag zijn. De hamvraag is of we de herindeling van Landgraaf en Heerlen er doorheen moeten duwen of niet. Dat is eigenlijk de korte simpele prangende vraag die we als Provinciale Staten morgenvroeg bij de stemming met 'ja' of 'nee' moeten beantwoorden.

Voorzitter, GroenLinks heeft afgelopen vrijdagavond in de extra vergadering van de Statencommissie FEB al aangegeven op 2 punten moeite te hebben met het voorliggend herindelingsadvies. Ten eerste de procesgang rond de artikel 8-procedure en het vrij willekeurig laten afvallen van Simpelveld, Voerendaal, Kerkrade en als laatste Brunssum. En het ook vrij willekeurig dus continueren van het traject met Landgraaf en Heerlen en we beamen als GroenLinks dat Landgraaf meer voorgeschiedenis hiertoe heeft dan de andere gemeenten die zijn afgefallen. In het vonnis van gisteren kwam onder de punten 4.14, 4.15 en 4.16 ook stevige kritiek van de rechtbank Limburg op de procesgang. De rechter kon er qua rechtmatigheid niets over zeggen, maar hakte er op dit punt wel stevig in aan ons Provinciaal bestuur en wij als Provinciale Staten moeten er tijdens dit debat en bij de stemming morgenvroeg duidelijkheid over geven.

Het 2^e punt is de duurzaamheid en de evenwichtige regionale verhoudingen. Dit zijn 2 van de 5 toetsingscriteria uit het beleidskader gemeentelijke herindeling. GroenLinks ziet toekomst voor de fusiegemeente Landgraaf-Heerlen, maar wat betekent dit voor de resterende gemeenten in de regio? En de regio op zich dan? Dat is een duidelijke toetssteen waar toch als Speedy Gonzales aan voorbij wordt gegaan en ik heb ook geen begin van een antwoord gezien. Sterker nog, volop wordt beaamd dat de situatie van met name Brunssum zeer zorgelijk is. De gemeente spreekt dat zelf uit, maar politiek-bestuurlijk is men nog niet rijp om te praten over herindeling daar. Wanneer dan wel? Na volgend jaar maart misschien als de verkiezingen voor de gemeenteraad zijn geweest? En Brunssum komt dan tussen 2 nieuwe gemeenten te liggen, geïsoleerd tegen de Duitse grens en de nieuwe gemeente Beekdalen en de mogelijke fusiegemeente Landgraaf-Heerlen. Hoe lang is de situatie in Brunssum houdbaar vraag ik het college. Is die gemeente nog in staat 8 tot 10 jaar zelfstandig door te kunnen? En hoewel Kerkrade altijd al door velen als Aken-Noord is beschouwd, moet hier ook serieus naar worden gekeken. Die gemeente heeft momenteel nog geen grote zorgen, maar is deze in staat eveneens nog 8 tot 10 jaar in zelfstandige vorm door te gaan? En Kerkrade heeft nog steeds een enorme bevolkingsafname te verwerken in die periode, wat ook zijn weerga niet kent. Kerkrade ligt dadelijk alleen nog maar omsloten door enerzijds de Duitse grens en anderzijds de mogelijke fusiegemeente Landgraaf-Heerlen.

Voorzitter, ik las in mijn betoog nu het amendement van de 4 coalitiefracties in. Ik had namelijk eerst in mijn betoog de vraag gesteld: komt er nog een konijn uit de hoge hoed vanavond? En die is dus toch gekomen. Het is dat amendement, het amendement van de coalitie minus de SP. Voorzitter, ik moet nog overleggen in mijn fractie, maar ik vind het instrument van een amendement eigenlijk een oneigenlijk instrument om nu in een artikel 8-procedure te gebruiken en ik zal ook proberen uit te leggen waarom. Het is een procedure die geïnitieerd wordt door het college en de hele procedure is alleen voor Landgraaf en Heerlen gevolgd en om nu in het besluit letterlijk een andere gemeente te gaan noemen, dat is wel heel verstrekkend en ik snap eigenlijk ook niet goed dat met name de CDA-

fractie dit zomaar lukraak, te twaalfder ure, nu, op het einde van het hele traject wil toevoegen. Ik zie dat ik iemand heb uitgedaagd.

De voorzitter: Meestal gaat dat andersom bij een interruptie, maar deze kan ook.

De heer Frische (CDA): Ja voorzitter, ik denk dat het dan toch goed is om even te kijken naar het amendement waar nadrukkelijk staat dat aan het herindelingsadvies in de 4^e alinea op pagina 74 de volgende tekst wordt toegevoegd en dat is zoals het staat en vervolgens te vernummeren. Het zijn de signalen die we uit de hoorzittingen hebben gekregen, die we hebben gekregen op basis van de andere signalen die tot ons gekomen zijn en waarbij eigenlijk een gemeenschappelijk beeld van veel voorstanders, maar ook veel tegenstanders was. Dus het is niet het toevoegen ervan, uiteindelijk geven wij dit signaal mee aan de Tweede Kamer. Provinciale Staten kunnen niet interveniëren in de arhi-procedure, kunnen Gedeputeerde Staten op dat punt niet overrulen, het is aan de Tweede Kamer om al dan niet iets te doen met hetgeen hier in het amendement wordt voorgelegd. Ik denk dat we het wel even op de juiste manier moeten schaffen. Het is geen besispunt wat wij toevoegen, maar wij voegen toe dat dit gevoel nadrukkelijk naar voren is gekomen uit die avonden. Nou, dat is een beeld dat wij volgens mij met elkaar delen en dat gevoel, dat willen wij bij de Tweede Kamer onder de aandacht brengen en uiteindelijk is de Tweede Kamer de enige partij die daadwerkelijk kan amenderen en Brunssum eventueel kan toevoegen aan een nieuwe gemeente Heerlen- Landgraaf.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, ik snap de beantwoording van het CDA. We moeten dat overleggen, maar ik vind het instrument heel ingrijpend. Daarbij komt dat ik voorafgaand aan dit debat niet kon voorspellen wat de uitkomsten van de stemming morgen gaan zijn, maar met dit amendement denk ik dat het CDA over de streep is om ermee in te stemmen, de media berichten daar ook al over. GroenLinks had daarom een motie voorbereid, die is ook al rondgedeeld, 2315, van een iets meer koninklijkere aard zou ik hem bijna willen noemen, waarin geen enkele gemeente bij naam wordt genoemd, maar waarbij wel, als het herindelingsadvies vastgesteld zou worden, gekeken moet worden naar de bestuurlijke kaart van de totale regio Parkstad Limburg en dat heeft er met name mee te maken, zoals ik net al in mijn betoog zei, dat er op een aantal criteria uit het beleidskader Herindeling gemeenten nog altijd vraagtekens zullen blijven, ook met het huidige herindelingsadvies.

Voorzitter, ik rond af. Bij GroenLinks hebben we toch enigszins zweterige handjes gekregen of we met het voorliggend herindelingsadvies moeten instemmen of niet, zelfs als het geamendeerd wordt, wordt het natuurlijk nog lastiger. Wij zijn eerlijk gezegd gaande de rit steeds meer gaan twijfelen of de bewandelde en te bewandelen weg de juiste is. Misschien eerst een stapje terug doen en opnieuw naar de gehele regio kijken? Wij zijn benieuwd hoe het college ons denkt te overtuigen in de 1^e termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Rossel. Het woord is aan de heer Housmans van de PVV. Aansluitend mevrouw Plusquin van de Partij voor de Dieren.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter dat is wel apart, zo zie je in 1 debat 3 verschillende coalities optreden, een coalitie-plus met GroenLinks, een coalitie-light, zonder GroenLinks en zonder de SP en een standaard coalitie die een coalitieakkoord heeft. Ik vond het toch wel een hele rare avond vanavond. Maar goed, voorzitter, even terug naar het stuk waar het om gaat. Het gaat hier niet om niks, het gaat hier nogal om iets heel erg ingrijpends, het opheffen van 2 gemeenten en het creëren van een nieuwe. Ja goed en als je het amendement gelooft, het opheffen van 3 gemeenten, waarvan

1 er nog even van niks weet en dadelijk op een hele ruwe manier wakker wordt want die hebben ze eerder beloofd: nee jongen, je blijft erbuiten, het is goed, jouw nee is nee. Ja, niks zo verraderlijk als de politiek hè en niks zo tijdelijk als een definitief besluit.

Voorzitter, er staan in dit stuk een hele hoop argumenten en laten we eens beginnen met de belangrijkste. De Parkstadregio heeft hele grote uitdagingen op wat ze dan netjes noemen het sociaal-maatschappelijk vlak: opleiding, inkomen, gezondheid, zaken die in verhouding, ten opzichte van andere plaatsen, minder zijn en dan wordt er geopperd dat die fusie dé oplossing is, waar samenwerking gefaald heeft. Voorzitter, een fusie is niks anders dan een verregaande samenwerking. We hebben die analogie gehad van die tractortjes, een 37pk-tractor en een 87pk-tractor, even gerelateerd, voor de mensen die er niet bij waren, aan de bevolkingsaantallen van Landgraaf en Heerlen die allebei niet in staat zouden zijn om het land daar te bewerken, dan blijf ik in die analogie, maar op het moment dat je die samenvoegt, dan zou je in 1 keer een 124pk-tractor krijgen en iedere boer die je spreekt, zal je zeggen: jong, det werkt zoe neet want dan mosse ze allebei verkoupe en dan mos er geld bieleggen voor deh nieuwe te koupe. En ook dat moet hier gebeuren, er moet geld bij.

Dat brengt me op het volgende, de uitkering uit het Gemeentefonds want halleluja, die gaat met een paar ton omhoog. Is dat zo? Ik had daar vraagtekens bij. Ik denk, waar zou je dat nou kunnen vinden? Ik ga eens bellen met het ministerie. 'Ja, dat is wel heel erg complex en daar kunnen we u geen antwoord op geven'. 'Waarom niet, jullie maken die verdeelsleutel'. 'Ja, dan moeten we gaan wegen en dan moeten we de nieuwe gemeente gaan berekenen en daar zitten zoveel afwegingen in dat je de bevolkingsaantallen bijvoorbeeld wel mag optellen, maar de sociaal-demografische gegevens liever niet'. 'Oké'. Goed volgende poging en dan kom je uit, op advies van het ministerie, bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en die bellen je terug. Hé, dat is mooi. En die vertellen je 1 ding. 'Mijnheer Housmans, de uitkering in het Gemeentefonds is een uitkering die bedoeld is om in gelijke gevallen een soortgelijk niveau van dienstverlening aan te bieden. Maakt u zich maar geen illusies, het Gemeentefonds wordt niet groter, de koek die te verdelen is, groeit niet en het voorzieningenniveau zal niet veranderen want daar leent de aard van de uitkering zich helemaal niet voor. Dus alle berekeningen en modellen die u maakt, met alle respect, die werken niet'. VNG. Mijn vraag: krijg je dan geen extra geld omdat je gaat herindelen? 'Ja, dat krijg je wel, dat krijg je en als het een flinke herindeling is, krijg je miljoenen, een aantal jaar lang'. En weegt dan die uitkering, dat extra geld, weegt dat dan op tegen wat je moet doen? Ik citeer: "De 1^e herindeling waarbij de uitkering voor de frictiekosten van de herindeling dekkend zijn, moet nog plaatsvinden." Ik heb geen illusie dat Landgraaf-Heerlen die 1^e plaats gaat zijn.

Voorzitter, als je gaat kijken wat er hier vandaag gebeurt, en ik las dat maar gewoon even in, en je ziet dat amendement in 1 keer om Brunssum, waar verwachtingen gewekt zijn, waar mensen gezegd is: gaat u maar rustig slapen, u hebt gesproken, wij respecteren uw besluit, dat dat aan de haren erbij gesleurd wordt, maar dat in een eerder debat op diezelfde avond wordt gezegd: nee, er zijn genoeg zienswijzen geweest, er is genoeg inspraak geweest, er is genoeg geweest waardoor een referendum helemaal niet noodzakelijk is. En dan vraag je voor een referendum voor de Parkstadgemeenten, juist om dit draagvlak, dit te toetsen: nee, dat is niet nodig. En nu? Wat vertelt u nu de mensen in Brunssum die geen recht hebben gehad om zienswijzen in te dienen, die geen mogelijkheden hebben gehad om naar die hoorzitting te komen, want in mijn agenda stond die niet, die geen mogelijkheden hebben gehad om via het college dingen in te dienen, die geen enkele manier hebben gehad om zich uit te spreken anders dan dat een college heeft gereageerd op de vraag die gesteld is vanuit Gedeputeerde Staten nota bene? Dit kan niet. Dit is in onze optiek niet de manier waarop je zou moeten besturen. Mensen in slaap sukkelen om ze vervolgens uit een nachtmerrie wakker te maken.

Voorzitter, als we kijken naar de rechtszaak die geweest is, we kijken naar de duiding die in dat vonnis staat, waar de rechter zich nota bene nadat hij zegt: ik ga hier eigenlijk niet over, de moeite neemt om zich uit te spreken over het proces en daar de gemeente Landgraaf op een aantal punten echt wel gelijk geeft. De haast, niet gebleken en in mijn beleving bij zo'n rechter komt een tegenpartij en een klagende partij en dan worden beide standpunten ingebracht en die rechter weegt dat, daar is hij voor, daar heb ik vertrouwen in en die zegt: die haast is niet nodig. Open overleg? Heeft hij twijfels over. Waar is dat open overleg voor Brunssum? Voorzitter, een fusie is geen oplossing voor de problemen. En het amendement dat nu gebruikt wordt om het CDA over de streep te trekken, met alle respect, maar dat is een manier van politiek die de PVV in ieder geval niet wil bedrijven en wij vragen dan ook aan dit college om per direct die arhi-procedure de deur uit te gooien en opnieuw te beginnen want als je wilt fuseren, heb je draagvlak nodig en draagvlak moet gecreëerd worden, daar heb je tijd voor nodig. Dan ga opnieuw aan die tekentafel zitten en ga met die mensen echt in overleg en dwing ze dit niet te stikken of te slikken. Voorzitter tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Housmans. Het woord is aan mevrouw Plusquin van de Partij voor de Dieren. Aansluitend de heer Van den Akker van de VVD.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Parkstad ziet zich in de nasleep van de mijnsluitingen geconfronteerd met grote uitdagingen op het gebied van ontgroening, vergrijzing, gezondheid, levensverwachting, maatschappelijke participatie en leegstand. Kan een van bovenaf opgelegde herindeling deze problemen oplossen? Dat is niet aantoonbaar gemaakt bij de hoorzittingen, in de rapporten, de pleitnota's en de commissies. In onderwijs en zorg heeft de schaalvergroting in ieder geval niet bijgedragen aan een betere dienstverlening. Gemeenten kunnen ook prima samenwerken door dienstverlening te poolen en in samenwerkingsverbanden. Wat is de meerwaarde van een volledige fusie? Het vertrouwen in de politiek was al klein. Hoe moeten de inwoners van met name Landgraaf, maar nu dus ook Brunssum, zich voelen als de door hen gekozen volksvertegenwoordigers overruled worden door de Provincie? We hebben daarom eerder vandaag het voorstel gesteund om het draagvlak te peilen in Parkstad voor een bredere samenwerking.

Voorzitter, de Partij voor de Dieren wil niet opkomen voor het recht van de sterksten, maar voor het belang van de zwaksten. Dit geldt ook voor de kleinere mogelijk zwakkere gemeenten. Daar is nu de uitspraak van de rechter bijgekomen. Die geeft ons als Provinciale Staten nadrukkelijk de opdracht om over de rechten van die gemeenten, het recht op een open overleg, te waken en dan zegt de rechter, en zo kon je het echt samenvatten: Landgraaf heeft inhoudelijk gelijk, maar ik mag het niet zeggen. Heel opmerkelijk. In het dossier was kennelijk heel erg duidelijk dat er van open overleg geen sprake is geweest. Wij als Partij voor de Dieren willen die opdracht van de rechter om over de rechten van die gemeenten te waken serieus nemen.

En nu een amendement dat achter gesloten deuren is voorbereid, waarover geen Commissie is geweest. Er heeft helemaal geen burgerraadpleging plaatsgevonden. Ik vraag me af of iemand in Brunssum hier überhaupt van op de hoogte is. Hoe vaak is er open overleg geweest met Brunssum? Het recht op inspreken is ontnomen. De vorige keer hebben we hier geconcludeerd dat er in Brunssum helemaal geen draagvlak was, de tribunes stonden overvol en het gevoel dat het CDA en de andere coalitiepartijen, behalve de SP dan, erover heeft, dat was toch ook al eerder bekend? Het is voor de Partij voor de Dieren van essentieel belang dat herindelingen van onderop komen en dat beide gemeenteraden akkoord zijn. Zo niet, dan moet het draagvlak op een andere manier getest worden via een referendum of een raadpleging, maar dat is helaas eerder afgestemd in deze Staten. Gegeven de opdracht die wij ook nog hebben als Staten om te waken over de belangen van alle betrokken gemeenten en bij het ontbreken van eensgezindheid onder de gemeenteraden en

duidelijkheid over draagvlak van de bevolking is het voor de Partij voor de Dieren een brug te ver om mee te werken aan een positief herindelingsadvies. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Plusquin. Het woord is aan de heer Van den Akker VVD. Aansluitend de heer Van Rey van de Volkspartij Limburg.

De heer Van den Akker (VVD): Voorzitter, een citaat uit de handelingen van de Tweede Kamer van 29 november 1886, er is al veel geschiedenis genoemd vanavond: "Een zeer deskundige hand in Provinciale Zaken heeft mij, mijnheer de voorzitter, ik zal klare wijn schenken, uit Maastricht geschreven dat de ene of andere belanghebbende goedgevonden had om hier ter stede te verspreiden dat er kerkelijke of politieke partijbeweegredenen in het spel zouden zijn bij deze zaak." Dat ging over de vereniging der gemeenten Ubach over Worms en Rimburch. En voorzitter, lijkt er vandaag, bij deze woorden van minister Heemskerk destijds, lijkt er nou veel veranderd? Je zou het haast denken van niet.

Bij dit hele herindelingstraject Heerlen-Landgraaf is al zeer veel gediscussieerd en wat de VVD betreft willen we in deze concluderende vergadering over dit herindelingsadvies daarom nog op een aantal hoofdpunten terugkomen. In de 1^e plaats de bestuurskracht, 2, een aantal zorgpunten die leven, 3, de sociaal-economische opgave en ten slotte 4, de duurzaamheid.

Alle betrokken gemeenten die in de afgelopen maanden genoemd zijn, hebben aangegeven dat opschaling van de gemeentelijke organisatie op korte of langere termijn noodzaak is en daarbij heeft eigenlijk elke gemeente min of meer ook gezegd: de manier waarop wij op dit moment bestaan, is niet voor de lange toekomst bestendig. Dus er moet wat gebeuren en de VVD-fractie heeft vorige week ook bij de Statencommissie toen aangegeven: wat kun je dan op zo'n moment, als je als Provinciale Staten in de positie bent om je uit te spreken over een advies, doen? Is ook kijken naar wat is haalbaar en politiek is ook soms de kunst van het haalbare. En als we het hebben over de bestuurskracht dan gaat het natuurlijk om de schaalvoordelen, delen van kennis, expertise, de gemeentelijke slagkracht, de lobbykracht, daarbij achterstanden in te kunnen lopen en de verhalen die we uit verscheidene gemeenten, maar met name ook de gemeente Heerlen, hebben gehoord, als trekker, als centrumgemeente, dat tot nu toe veel in overleggen vastlopen en verzanden. De vraag is: kan dat worden opgelost? Daar zijn dan ook al veel rapporten over geschreven, om daarbij schaalvoordelen en kostenreductie te bewerkstelligen, maar als je dan al die schaalvoordelen invoert, is daarmee nog geen zekerheid dat met de opschaling ook de sociaal-economische achterstanden worden weggewerkt. Wellicht wordt het wel makkelijker. Er werd vorige week ook bij de Statencommissie gerept over achterstanden inlopen bij de Participatiewet, de Jeugdwet, de WMO, de Omgevingswet. We willen het wel geloven, maar is het ook waar? Kan het college daar nog eens nader op ingaan? Hoe die sociaal-economische achterstanden puur door het opschalen van de gemeenten zullen worden ingelopen? Als gezegd, het stond niet zo expliciet in het Statenvoorstel.

Dan de zorgpunten. Gedeputeerde Koopmans gaf aan, bij het wegnemen van de 4 zorgpunten als genoemd door de Commissie Mans, ik ga ze hier niet herhalen, dat hij wel hulp en ondersteuning wil bieden, aandacht geven, menskracht leveren, een monitorende rol spelen, het zwembad de helpende hand bieden, maar hoe wordt daarmee ook echt tegemoetgekomen aan het verlies van, in ieder geval het gevoel van verlies van identiteit en het buurtgericht werken en de voorzieningen in de buurt en de financiële tekorten in het Sociaal Domein en de afstand van het bestuur tot de dienstverlening? Daar is in de Statencommissie niet uitputtend op ingegaan en we zouden dat graag nog eens van het college horen, hoe het die zorgpunten niet alleen denken te helpen ondervangen maar ook hoe ze volgens de gemeente ondervangen worden.

Ten slotte de duurzaamheid van het voorstel dat voorligt. Politiek is de kunst van het haalbare, maar er is ook wel in een sneltreinvaart gewerkt de afgelopen maanden ofwel tegengewerkt. En, de heer Kuntzelaers deed dat eerder al, het is dan belangrijk ook te kijken naar het beleidskader dat de minister stelt op het moment dat Provincies ingrijpen in een herindelingsprocedure en eigenlijk het laatste haakje dat de minister daarbij noemt, dat de Provincie kan ingrijpen als er nog grote verdeeldheid bij is, dat is als er een urgente noodzaak is om voor een gemeente de bestuurskracht te versterken, terwijl een gedragen duurzame oplossing op korte termijn niet mogelijk is en in dergelijke gevallen kan het belang van het versterken van de gemeentelijke bestuurskracht zwaarder wegen dan duurzaamheid. Is dat hier voldoende aan de orde? Dat is natuurlijk de hamvraag want op het moment dat Heerlen en Landgraaf samengevoegd worden, kan wel daar de bestuurskracht versterkt zijn, maar wat betekent dat dan voor wellicht meewerkende en de andere keer tegenwerkende gemeenten en andersom, voor Brunssum, Kerkrade, Voerendaal, Simpelveld en de gemeente Beekdalen? Want die blijven natuurlijk wel gewoon in de Parkstadstructuur zitten, althans voorlopig.

Ten slotte wil de VVD wat zeggen over het ingediende amendement. We hebben bij de Statenvergadering van 10 februari ervoor geijverd dat het open overleg met de gemeente Brunssum ook open zou blijven staan en dat heeft toen nog een paar weken geduurd en toen is op basis van de constatering van Gedeputeerde Staten dat er met Brunssum eigenlijk niet te praten viel, dat open overleg met Brunssum gesloten en wat ons betreft moet ook in het amendement niet meer en niet minder gelezen worden dan wat er staat, namelijk dat er in de hoorzittingen aan de orde is gekomen dat velen vinden dat er op grotere schaal opgeschaald moet worden en dat Brunssum daarbij het meest nadrukkelijk is genoemd. Daarmee heeft Brunssum verder weinig tijd uitgemaakt bij dit open overleg, is het niet betrokken bij het herindelingsadvies en behelst het huidige herindelingsadvies niet meer dan Heerlen en Landgraaf en wat men in Den Haag daarmee doet, dat is aan Den Haag want het is een advies.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, waarom kiest de heer Van den Akker met zijn 3 coalitiepartners voor een eigen interpretatie van die hoorzittingen en voegen zij niet gewoon de 2 verslagen van die hoorzittingen letterlijk toe aan het herindelingsadvies?

De heer Van den Akker (VVD): Voorzitter, het is een constatering van Provinciale Staten om ook te erkennen de discussie die gevoerd is en daarbij staat er hierbij wat er staat en dat wil ik even benadrukken.

De voorzitter: Dan de heer Schaminée.

De heer Schaminée (SP): Ja voorzitter, een vraag aan de heer Van den Akker, maar die zou ik ook kunnen stellen aan de andere indieners van het amendement. Bent u ervan bewust dat op pagina 13 van het zienswijzenboekje, hetzelfde gedeelte als waar ook het amendement de tekst in wil zetten, eigenlijk een passage staat die al min of meer zegt wat de passage in het amendement zegt? Namelijk dat het opvallend is dat bij zeer veel vragenstellers en insprekers tijdens de 4 avonden... dat er eigenlijk sprake had moeten zijn van een bredere herindeling met Kerkrade en Brunssum erbij et cetera, et cetera. Dat staat er dus al, waarom moet het er dan toch in geamendeerd worden?

De heer Van den Akker (VVD): Voorzitter, dat gaat over de insprekavonden, dit gaat over de hoorzittingen.

De heer Schaminée (SP): Volgens mij gaat het over allebei, dus het is een samenvatting van alle inspraakmomenten die er zijn.

De heer Van den Akker (VVD): Dan komen we daar vast op terug.

De voorzitter: Oké, daar komen we op terug. Dan de heer Rossel, de heer Housmans, excuses. Het wordt al laat.

De heer Housmans (PVV): Vloeken doet u maar thuis.

De voorzitter: Ja, ja, ja.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter via u een vraag aan de heer Van den Akker. Op het moment dat de Wet arhi gebruikt werd, artikel 8, hebben Heerlen en Landgraaf daarin verplichtingen gekregen met betrekking tot het elkaar in kennis stellen van besluiten die financiële consequenties hebben en daar over en weer goedkeuring over te krijgen. Nu gaat u, via uw amendement met uw 3 collega's, Brunssum erin fietsen die die beperking niet heeft. Hoe kunt u daar dan gewoon claimen dat er een level playing field is?

De voorzitter: De heer Van den Akker.

De heer Van den Akker (VVD): Voorzitter, Brunssum wordt nergens in gefietst. Brunssum maakt geen onderdeel uit van het herindelingsadvies.

De voorzitter: De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, volgens mij is het doel van het amendement, en anders heb ik dat toch echt heel erg verkeerd begrepen, om Brunssum te betrekken bij die herindeling, dus om de Tweede Kamer te laten besluiten om Brunssum daaraan toe te voegen.

De heer Van den Akker (VVD): Voorzitter, het is wel goed dat ik het daarom even stelde namens onze fractie, het amendement stelt wat er nadrukkelijk genoemd is tijdens hoorzittingen en dat Provinciale Staten dat constateren en niet meer en niet minder.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, dan heel duidelijk. Is het de doelstelling van de indieners van dit amendement om middels dit amendement en middels de toevoeging van de tekst de Tweede Kamer te verzoeken om Brunssum aan de herindeling toe te voegen? Ja of nee?

De voorzitter: De heer Van den Akker.

De heer Van den Akker (VVD): Er klinkt een antwoord uit de zaal. Voorzitter, volgens mij is het doel van het amendement om recht te doen aan wat er tijdens de hoorzittingen genoemd is.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, dan zal ik dadelijk met de heer Frische in debat moeten.

De voorzitter: 2^e termijn. Dank u wel de heer Van den Akker. Het woord is aan de heer Van Rey Volkspartij Limburg.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, ik sluit me aan bij de collega's die het hadden over het respect voor de sprekers op de 4 avonden in Landgraaf en Heerlen, de Commissieavond vorige week en de sprekers vanavond. Ik vond van beide kanten dat dat respect verdient.

Voorzitter, ik heb me in het vorige agendapunt even van de domme gehouden. Ik heb niet voor niets naar de gedeputeerde Koopmans gekeken omdat ik had horen verluiden dat er een amendement zou komen en ja, hij trapte in de val. Ja, er komt een amendement, dat kan. Dus ik kom daar dadelijk wel eventjes op terug.

Voorzitter, de heer Koopmans en ik weten ook dat politiek emotie is en het onderwerp herindeling is vaak nog veel meer emotie en ik begrijp dat en bij de emotie speelt vaak het vervallen van de identiteit van de wijk, het dorp, de buurt, het buurtschap... Dat dat vervalt bij een herindeling en ik probeer dan ook iedereen altijd gerust te stellen. Maasniel blijft Maasniel, Linnen, mijnheer Frische, blijft Linnen en wat er ook gebeurt Waubach blijft Waubach en het mooiste voorbeeld, en ik denk dat de heer Koopmans het met me eens is, het mooiste voorbeeld van het behouden van de identiteit is het defilé van het OLS. 'Precies', zei de heer Koopmans, hij is het zelden ooit zo met mij eens geweest. Dus voorzitter, daar moet men niet al te bang voor zijn en ook de Volkspartij Limburg is opgebouwd uit lokale partijen en bij lokale partijen zijn er natuurlijk verschillende opvattingen om wel of niet tot herindeling over te gaan en zojuist zei de heer Van den Akker het al, het belangrijkste bestaansrecht van de gemeente is haar dienstverlening aan de burger en in deze veranderende maatschappij zijn robuuste gemeenten nodig voor juist die dienstverlening ook aan de burger en ik heb daar op 10 februari ook over gesproken en begin jaren 80 zijn er bij de herindeling in de Tweede Kamer, en dat gevaar zit er nu weer in, bij Oostelijk Zuid-Limburg fouten gemaakt en ook na 35 jaar is het de tijd om daar iets aan de te doen, maar doe dat dan niet alleen tussen Landgraaf en Heerlen en pak het breder aan zoals in de motie van Landgraaf staat van 16 januari jl. Ik heb hem hier bij me, een geschreven motie, kom je ook niet overal tegen, en toen was de coalitie naar mijn mening nog niet gevallen.

Voorzitter, wat echter in het arhi-dossier Landgraaf-Heerlen is gebeurd, is een grove schending van de arhi-procedure. Het open overleg dat had moeten plaatsvinden, is volgens ons geworden de nacht van Koopmans en afgelopen vrijdag heb ik iets gezegd en ik citeer mezelf nu: "Hier ligt een zaak die woensdag tot een uitspraak komt. Als de rechter tot een uitspraak komt, zeg ik erbij: ik kan mij voorstellen dat u opmerkt, zoals veel hoogleraren ook al hebben gezegd: Provincie, u heeft steken laten vallen, maar u moet toch bij de politiek zijn". En zo geschiedde het gisteren. Kort samengevat voorzitter, duidelijker kan ik het niet zeggen, als er in Nederland geen trias politica was geweest, had de rechter gisteren het herindelingsadvies verworpen en het enkele feit van de scheiding der machten heeft ervoor gezorgd dat de rechter dit niet heeft gedaan en overlaat aan Provinciale Staten en professor Elzinga, die vrijuit kan spreken aangezien hij niet gebonden is aan de rol van rechter, is geconsulteerd in deze procedure en maakt gehakt van dit voorstel. Provincie Limburg heeft het helemaal bont gemaakt, er hoefde geen open overleg te worden gevoerd met Landgraaf want de fusie stond al vast. Evidente onrechtmatigheden, failliet van de arhi-procedure, gemeente bijna gedwongen tot obstructie en bestuurlijke ongehoorzaamheid, wildwestcultuur. Ik stop er maar even mee vanwege de tijd en voorzitter, de rechter, en zojuist heeft een aantal collega's dat ook verwezen, heeft bij de rechtsoverwegingen 4.15 en 4.16 ook gezegd: alsof het college van B&W voor de vorm was betrokken of een ander citaat: "De haast die Gedeputeerde Staten aan de dag hebben gelegd, laat zich in elk geval niet verklaren door de bereidheid om met gemeenten een overleg te voeren dat ruimte bood voor een andere uitkomst dan Gedeputeerde Staten vooraf voor ogen had." Of nog een ander citaat: "Gemeente zonder het voorgeschreven overleg heeft gepasseerd" en duidelijker kan natuurlijk een rechter natuurlijk niet zijn en voorzitter, de Volkspartij Limburg is van mening dat, ondanks het feit dat

er robuuste gemeenten ook in Zuidoost-Limburg moeten komen, die arhi-procedure door Gedeputeerde Staten niet juist is doorlopen en de heer Frische van het CDA zei het zo vriendelijk hè: het verdient geen schoonheidsprijs, het had anders gekund. In de taal van de oppositie: je hebt er een bende van gemaakt.

Voorzitter, ook niet vergeten mag worden dat Provinciale Staten niet het eindstation, maar een tussenstation is en als er een meerderheid van Provinciale Staten voor dit herindelingsadvies stemt, dan wordt dat doorgestuurd naar de Tweede Kamer en is de Kamer aan zet.

Voorzitter, ik denk dan ook dat dit voorstel van tafel moet en het argument daarvoor heb ik doordat het amendement dat zojuist ook is ingediend en voorzitter, ik had maar een spreektijd van 5 minuten, maar door dit amendement moet ik natuurlijk iets meer doen. Ik wil weten: wat is de rol geweest van de heer Koopmans bij dit amendement? Wist hij of leden van Gedeputeerde Staten van dit amendement? Wat is het standpunt van Gedeputeerde Staten op dit amendement? Wat is het standpunt van de gedeputeerde van de SP? En ik begrijp wel, CDA-fractie heeft lang geworsteld en natuurlijk mocht de heer Koopmans niet nog meer beschadigd worden en dus was een afwijzing van dit voorstel ondenkbaar en voorzitter, daarom is er nu dan die oplossing gekomen van het amendement met de opmerking van Brunssum. Maar voorzitter, als ik even terugga naar 10 februari, een citaat van de heer Frische: "Betrekt Brunssum nu niet verder in die procedure." En voorzitter, het kan er bij mij niet in dat het argument 'ja, we hebben tijdens die hoorzittingen gehoord van een bredere fusie', dat dat hetgeen is dat nu dus in dat amendement is verwoord. Nee, dat is het doekje voor het bloeden, dat is de reddingboei voor de heer Koopmans. Zo hoeft hij niet af te gaan zoals hij normaal was afgegaan bij het afwijzen van dit voorstel. Ik herinner mij nog goed voor de staatsomroep L1 de heer Koopmans op 8 juli 2015: herindeling, geen sprake van, nooit van onderop en wat gebeurt? Ik zei 'onderop', ja ik keek de heer Koopmans aan, dan ben ik altijd even van de wap af. Niet van boven. Hij sprak toen wel duidelijk: niet van bovenaf. Sorry voorzitter, het kunnen niet alleen de argumenten zijn in de hoorzitting en als ik nu even kijk dat, als de SP ballen toont door tegen dit amendement te stemmen en de andere collega's heb gehoord, dan zou dat morgen kunnen neerkomen op 24 stemmen voor en 23 tegen. Dat kan toch niet de bedoeling zijn van deze Staten, op zo'n belangrijk onderwerp? Want dan schuiven we het vuiltje door naar de Tweede Kamer en de heer Frische heeft al een oplossing geboden om het opnieuw te doen. Hij zei: het jaartal van 1 januari 2019, dat mag rustig 01-01-20 worden. Dus voorzitter, ik zou zeggen, via u tegen de heer Koopmans: zorg dat u lef hebt, zorg nu dat u een streep zet onder wat is geweest, pak de motie van Landgraaf van 16 januari, ga kijken voor die brede fusie, rond dat af binnen 8 tot 12 maanden en dan ligt hier een gedragen voorstel waar de Tweede Kamer ook iets mee kan. Maar ik voorspel het u, als dit voorstel, laten we het hopen van niet, morgen wordt aangenomen, dan zal de Tweede Kamer met oplossingen komen die dramatisch zullen uitpakken en zeker niet het gevoel terugbrengen dat de burger hierbij betrokken is. Voorzitter tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Rey. Ik ga door met de beantwoording in 1^e termijn vanuit het college door de heer Koopmans en ik kondig nu al aan dat, nadat de heer Koopmans gesproken heeft, wij een 5 tot 10 minuten zullen schorsen om even iedereen de gelegenheid te geven om ook andere zaken even te doen die des mens zijn om het maar even uit te drukken en na 10 minuten gaan we dan weer verder. Dank u wel.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, dank u wel. De heer Van Rey voorzitter eindigde net met een oproep om te starten met een motie van de gemeenteraad van Landgraaf van 16 februari 2017 en daarmee aan de slag te gaan en dan de komende maanden, januari sorry, en daarmee aan de slag te gaan en dan over een aantal maanden te komen met een voorstel. Voorzitter, dat is nou net wat we

gedaan hebben. De motie van de gemeenteraad van Landgraaf op de avond dat het herindelingsontwerp werd verworpen, luidde als volgt: "verzoekt het college om de mogelijkheden om te komen tot een bredere fusie dan die tussen Landgraaf en Heerlen met de overige Parkstadgemeenten te onderzoeken". Voorzitter, dat was voor ons aanleiding en reden om aan de slag te gaan zoals de heer Van Rey net ook al in zijn betoog op het einde zei. Voorzitter en vanaf dat moment hebben wij natuurlijk alles wat al door de gemeenten Landgraaf en Heerlen, BMC, de Commissie Mans en talloze andere documenten die daarvoor al gemaakt waren, tot ons genomen. We hebben toen bekendgemaakt dat wij als Gedeputeerde Staten de knoop, de gordiaanse knoop die ontstond door het 'ja' in Heerlen en het 'nee' in Landgraaf plus daarbij deze motie, een oproep om breder te onderzoeken, te gaan ontwarren.

Voorzitter, het besluit dat het college van Gedeputeerde Staten daarna genomen heeft is om Parkstadbreed een onderzoek te doen, exclusief de betrokken gemeenten bij Onderbanken, Nuth en Schinnen. Voorzitter, die aanpak heeft, nadat wij daarover een mededeling hebben gedaan aan uw Staten, geleid tot een Statendebat op 9 februari.

De voorzitter: Gaat het hier al over het 1e deel? Oké dan mag u een vraag stellen.

De heer Housmans (PVV): Jawel voorzitter. Voorzitter, ik heb de heer Koopmans gehoord dat hij gereageerd heeft op die motie. Wat ik frappant vind, even los daarvan, is dat daarin staat 'brede fusie' en het blijkt de fusie te zijn tussen Heerlen en Landgraaf, maar is de heer Koopmans ook bekend met de toezegging die bij die motie hoort waarbij de toen nog wethouder Leunessen heeft toegezegd om een volksraadpleging, dus een referendum te houden? En zo ja, waarom is dat dan niet mee opgepakt?

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, voor het referendum, het Provinciaal referendum, kan slechts 1 orgaan besluiten en dat bent u. Over een gemeentelijk referendum kan slechts 1 orgaan besluiten en dat is de gemeenteraad van Landgraaf en dat is niet aan het college van Gedeputeerde Staten. Randvoorwaardelijk heeft de rechter afgelopen week volstrekt helder neergezet dat dat niet een vast, vaststaand en verplicht onderdeel van de procedure is.

De voorzitter: De heer Housmans nog een vraag.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, ik concludeer dat, zoals ik dat interpreteer, de heer Koopmans op de hoogte is van de toezegging, alleen dat hij zegt: volgens de rechter hoeft het niet, dus laat maar lekker zitten, maar dat andere deel pak ik wel, maar wat mij verwondert is... Dat prima, het mag misschien bij Provinciale Staten liggen, maar is de heer Koopmans als gedeputeerde dan niet meer bij machte om een voorstel te doen aan Provinciale Staten? Want dat kunt u ook gewoon doen. U kunt het gewoon vragen, dat had u kunnen doen, net zoals dat u van artikel 8 van de Wet arhi gebruik kunt maken. U kunt gewoon vragen, naar aanleiding van diezelfde toezegging: kunnen we een raadpleging houden? Kunnen we een enquête houden? Kunnen we een referendum houden? Dat is hetzelfde allemaal. Waarom heeft u dat niet gedaan?

De voorzitter: Oké.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter omdat de Referendumverordening van deze Provincie dat niet tot de mogelijkheden maakt. Voorzitter, na die bewuste stap die wij gezet hebben, hebben wij een Statendebat gehad en voorzitter, dat Statendebat, zoals elk Statendebat hebben wij uiterst serieus genomen. In de voorafgaande mededeling hebben wij u verteld wat onze voorlopige conclusie was

naar aanleiding van de gesprekken die wij gevoerd hebben nadat wij de brede procedure gestart zijn. In dat Statendebat is aan de orde geweest dat de overgrote meerderheid van uw Staten de lijn die wij hebben neergezet steunde. Interessant en belangrijk discussiepunt was de positie van de gemeente Brunssum daarin. En het besluit dat het college van Gedeputeerde Staten naar aanleiding van dat Statendebat heeft genomen, is naar u toegestuurd, enkele dagen na het debat, en voorzitter, ik vraag u, leden van de Staten, daar nog eens heel goed naar te kijken want in dat debat en in die brief hebben wij uitdrukkelijk laten weten wat onze keuzes waren en wat de aanpak was. In die brief hebben wij bijvoorbeeld letterlijk opgeschreven dat wij de keuze maakten om te kiezen, bijvoorbeeld voor de einddatum 1 januari 2019. Wij hebben ook in die brief geschreven dat wij ervoor gekozen hebben om de procedure vandaag te laten eindigen. We hebben ervoor gekozen om de gesprekken te gaan voeren met de betreffende gemeenten en letterlijk staat in de brief: of met delegaties van gemeenteraden, omdat we natuurlijk ook toen al de ingewikkelde politieke situatie in de gemeente Landgraaf meewogen. Voorzitter, de totale gevolgde procedure, in alles, hebben wij in die brief met u gedeeld. Die brief is naar u toegestuurd, die is bij de Commissie voor kennisgeving aangenomen op 10 maart.

Voorzitter, mocht de rechter met zijn opmerkingen, en ik kom daar dadelijk nog op terug, over de gevolgde procedure een punt hebben, dan is dat iets wat in gemeen overleg tussen u en ons tot stand is gekomen. Wij hebben samen die procedure gedeeld en dat was geen gemakkelijke procedure omdat de gemeente Landgraaf ervoor koos om er op een manier in te gaan zitten die bijzonder was en voorzitter, als de rechter betoogt en enkele leden van uw Staten hebben daar ook op geduid, dat er geen sprake is geweest van overleg, dan wijs ik erop dat de Wet arhi in artikel 8.1 het Provinciebestuur opdraagt om de gemeentebesturen de gelegenheid te geven om open overleg te voeren. Die gelegenheid hebben wij aan het oude college, maar hebben wij ook na 6 maart tot 3 keer toe aan het nieuwe college gegeven. Het college van B&W is daar niet op ingegaan en dat is hun recht. Echter, daarna begonnen zij dat te betitelen als dat wij daardoor onrechtmatig bezig waren en ik ben blij dat de rechter afgelopen week dat punt zeker niet overgenomen heeft, zeker niet. Er is geen sprake van onrechtmatigheid.

Het 2^e punt dat aan de orde is, is dat het niet open was. Ja voorzitter, ik kan u zeggen, en 2 punten zijn daarover van belang, ik denk dat er zelden in Nederland herindelingen gestart zijn met een besluit waarin, in dit geval bijna heel Parkstad aan de orde was, en uiteindelijk in de brief die wij geschreven hebben naar aanleiding van het Statendebat er een forse wijziging van het aantal gemeenten is gekomen en we hebben tegelijkertijd, en dat is bijzonder en ik kom daar bij het amendement nog even op terug, nog opgemerkt dat met name aan de gemeente Brunssum nog gevraagd wordt... Dus we hebben gekozen om verder te gaan met wat we oorspronkelijk 'de ruggengraat' hebben genoemd, Heerlen en Landgraaf, maar we hebben ook aan de gemeente Brunssum gevraagd om te reflecteren op de vragen die velen, en ook uw Staten, hadden. Voorzitter en het 2^e punt dat je rondom open overleg zou kunnen zeggen, is dat er betoogd zou kunnen worden dat een college van Gedeputeerde Staten nooit aan een arhi-procedure mag beginnen als het een idee heeft wat het zou willen. Voorzitter, dat is nog nooit gebeurd in Nederland. De Wet arhi is namelijk simpel op dat gebied en het beleidskader dat de minister in 2013 gestuurd heeft, is daar heel precies over. Juist de aanleiding voor een Provinciebestuur om op stap te gaan om een keuze te maken, is dat er sprake is van problematieken in een regio die bestuurlijk niet op te lossen zijn en niet opgelost worden en er is nog nooit een college van Gedeputeerde Staten met een soort blanco kaart het Provinciehuis uitgereden en dan de provincie in en 'zegt u het maar' geroepen of zoiets. Dat is nog nergens gebeurd en het zou hier in huis, als wij dat überhaupt als idee hadden gehad rondom open overleg, dat zou laat ik het zeggen uniek zijn geweest en uiterst onverstandig. Uiterst onverstandig omdat daarmee, als je dat zou doen, en we hebben dat gemerkt toen wij startten met de 7 gemeenten, iedereen dan over de rooie

gaat en zich aangesproken voelt. Dus dat zou ook heel onverstandig zijn. Dus dat punt dat er geen overleg is geweest, voorzitter daar zet ik kanttekeningen bij en dat het niet open was, ik denk dat de feiten met betrekking tot de gang der dingen dat logenstraffen.

En voorzitter, dan het 3^e punt dat gemaakt werd in het arrest en waar ook sommigen van u over gesproken hebben, dat is over de haast. Voorzitter, laat ik allereerst zeggen dat de scheidslijn tussen haast hebben en tempo maken flinterdun is in het leven en de aanpak die wij als college van Gedeputeerde Staten gekozen hebben, die is met u gedeeld, met Provinciale Staten. Die was vanaf het moment dat wij de brief geschreven hebben helder en natuurlijk kan ik mij voorstellen dat er mensen zijn die zeggen: ik had nog geer nog meer tijd gehad. Ik bedoel, de aanloop naar bijvoorbeeld de gemeenteraadsvergadering in Landgraaf is er ook eentje geweest waarbij er een aantal keren door verschillende fracties is gevraagd om meer tijd, maar uiteindelijk is er een datum gekozen. Voorzitter, dat tempo, want dat is het woord dat er in mijn ogen bij hoort, dat tempo, dat hebben wij gemaakt omdat wij als college uitgegaan zijn, wat wij iedereen ook gemeld hebben, van het herindelingsadvies, het herindelingsontwerp moet ik zeggen, dat de gemeenten Landgraaf en Heerlen hadden gemaakt en daarin staat, en overigens uiterst terecht, de datum van 1 januari 2019 en wij hebben met u gedeeld dat we dat overnemen. Dat staat ook in onze stukken en tegen iedereen die zegt 'ja, misschien moet je nog maar meer tijd nemen', zeg ik: 1 van de dingen die echt van belang is, een moeilijke weg wordt niet makkelijker als je hem langer maakt. Een moeilijke weg moet je doorlopen en daarover moet je met elkaar keuzes maken. Daarin moet je met elkaar afwegingen maken en uw Staten hebben dat ieder op uw manier, de woordvoerders hebben dat ook gedaan en wij als college van Gedeputeerde Staten hebben dat ook gedaan natuurlijk, maar voorzitter de kernpunten: nog open, geen overleg en te veel haast, voorzitter zijn punten waarvan het college van Gedeputeerde Staten zegt: dat is op een manier aangepakt die te onderbouwen is, wat ik hier ook doe, en wat dus uiteindelijk aan u is om dat te wegen, zoals de rechter ook zegt en zoals de heer Van Rey ook terecht ook al zei, door dat deel van de trias politica dat hier zit, namelijk in dit geval wetgevend van uw kant, om het zo maar eens even te noemen, dat is nu aan de orde.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, ik ga heel ver mee met het betoog van de heer Koopmans, laat dat even vooropstaan, maar als de heer Koopmans terugkijkt op het proces tot nu, en met name op dat stukje, hele korte stukje van de artikel 8-procedure dat naast Landgraaf en Heerlen die andere 4 gemeenten er ook nog bij zaten, was het dan niet zinvoller geweest, ook misschien met de kennis en wijsheid van nu, naar aanleiding van de informatiebijeenkomsten die u zelf heeft georganiseerd, de hoorzittingen van Provinciale Staten die er geweest zijn, om dat stukje artikel 8-procedure ook voor misschien enkele andere gemeenten die eerst betrokken waren toch iets opgerekt hadden gezien.

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter, maar dat is aan de orde geweest in het debat in februari en daarin is met elkaar een conclusie getrokken en die conclusie heb ik vanaf dag 1, het college van Gedeputeerde Staten heeft dat vanaf dag 1 uiterst serieus genomen en ik denk niet, als je ook nog kijkt naar wat er vandaag gebeurt, het puntje van het amendement, dan zie je dat de discussie van toen, 4,5 maand later, exact weer terugkomt en als we meer tijd gaan nemen, dan komen dezelfde discussies terug en als we nog een jaar de tijd nemen, komen dezelfde discussies terug en voorzitter, ik zou tegen de heer Rossel willen zeggen: ik snap dat je soms denkt 'Oh, koste veer noch mer effe meer tied neme', maar het helpt niet, het is een moeilijke weg en uiteindelijk moet je daarin keuzes met elkaar maken.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Wat vindt de heer Koopmans dan dat in het huidige herindelingsadvies eigenlijk expliciet niet wordt gekeken naar de situatie van de gemeenten die niet meegaan in die herindeling?

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter, maar dat... Overigens, dat staat wel beschreven. De relatie met de omgeving staat uitdrukkelijk erin beschreven. We hebben ook de aanloop daar naartoe beschreven en alle documenten, inclusief het debat dat wij natuurlijk met elkaar gehad hebben, en waarin dus een vorm van draagvlaktoetsing aan de orde is, ja dat zit zeker in de stukken en uiteindelijk, moet ik u zeggen en ik kom daar straks bij het amendement nog even nader op terug, was ook een soort eindafweging die wij hier maakten, gebaseerd op allerlei feiten, de onwil van Brunssum, maar ook het feit dat het gemeentebestuur van Heerlen op dat moment zei: O, poeh, nou het zo heftig is, dat maakt dat wij, en nu spreek ik even namens de gemeente Heerlen, er wat anders in zaten en al dat bij elkaar heeft toen geleid tot een afweging. Dat is geen wiskunde, dat is een afweging van allerlei aspecten en belangen en die hebben we toen met elkaar gemaakt.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter een 3^e en laatste instantie als u mij toestaat.

De voorzitter: Ja.

De heer Rossel (GroenLinks): Vindt de heer Koopmans dat met het huidige herindelingsadvies ook afdoende en voldoende is gekeken naar de duurzaamheid van de omliggende gemeenten als de herindeling in de vorm van het huidige advies er ook 1 echt wordt in de praktijk?

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, staat u mij toe dat ik daar bij het amendement wat uitgebreider op inga.

De voorzitter: Die houden we vast. Dan de heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, laten wij ons niet haasten want we hebben maar weinig tijd. Dat is een Japans spreekwoord, dat is misschien wel leuk. Voorzitter, als ik naar de woorden van de gedeputeerde luister en ik kijk naar het vonnis van de rechtbank, dan hoor ik de gedeputeerde het vonnis uitleggen, terwijl als ik dit hier lees, er een hele duidelijke stelling genomen wordt door een rechter die zegt: ik ga er niet over, ik heb vertrouwen in de trias politica, ik heb vertrouwen erin dat in dit geval Provinciale Staten de juiste afweging maakt en ik geef mee, want zo interpreteren de juristen dit als ik het goed begrepen heb want dat ben ik absoluut niet, de haast die Gedeputeerde Staten aan de dag legt, laat zich in elk geval niet verklaren door de bereidheid om met de gemeente een overleg te voeren dat ruimte bood voor een andere uitkomst dan Gedeputeerde Staten vooraf voor ogen stond. Als de uitkomst vaststaat, hoe kan het dan open overleg zijn? Het doel is al ingevuld, het mes ligt op tafel;

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter dat is een onderdeel waarvan ik dus net een aantal kanttekeningen heb neergezet. De feiten, vanaf de start van de procedure tot aan het moment dat we nu hebben, en het voorstel dat er ligt, logenstraffen in elk geval dat er sprake is van dat wij niet de bereidheid hebben om te kijken naar wat iedereen inbrengt.

De heer Housmans (PVV): Als ik dan verder ga voorzitter want ik was nog niet klaar: aan de gemeente kan worden toegegeven dat de gang van zaken de indruk wekt dat de Provincie de

gemeente zonder het voorgeschreven overleg heeft gepasseerd en in wezen zonder overleg het herindelingsontwerp heeft vastgesteld, dat de raad van de gemeente niet wilde vaststellen. Nogmaals, als ik dan het antwoord van de gedeputeerde nu neem, ik neem aan dat dat ook van toepassing gaat zijn op wat ik nu gezegd heb en geciteerd heb, dan is mijn vraag aan de gedeputeerde: wie heeft hier gefaald, de landsadvocaat die u verdedigd heeft of de rechterlijke macht die een uitspraak heeft gedaan? Want u interpreteert het anders dan wat ik hier zie.

Gedeputeerde Koopmans: Nee maar voorzitter, dat soort uitspraken ga ik zeker nooit doen. Voorzitter, ik begrijp dat vanuit zijn perspectief de rechter opmerkingen maakt, maar tegelijkertijd is het... en zijn eindopmerking... Dus het is aan u als Provinciale Staten om datgene wat er allemaal gebeurd is te wegen en ik vind het van belang om daaraan toe te voegen dat datgene wat wij met elkaar gedeeld hebben, wij als Gedeputeerde Staten met u als Provinciale Staten, over de gevolgde procedure in een volstrekt heldere brief is neergelegd en die is door uw Staten voor kennisgeving aangenomen. Dus mocht, wat ik voor een deel op grond van feiten bestrijd, datgene wat daar staat... zou daar toch een punt in zitten. Ik bedoel... Kan best dat een rechter zo'n beeld heeft van: tjonge, tjonge, tjonge, wat gaat het snel, maar als je 1 januari 2019 als startdatum neemt, dan is...

De heer Housmans (PVV): Even een punt van orde voorzitter want het is erg storend dat de collegebank zo hard debatteert met elkaar.

De voorzitter: Even voor de leden van het college van Gedeputeerde Staten om weer te oefenen in fluisteren of niet te spreken.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, dus als er al een punt in zit, dan is dat iets wat we dan samen met elkaar gedaan hebben. Wat dat hebben wij gewoon uitdrukkelijk met elkaar gedeeld.

De heer Housmans (PVV): Dan even uiteindelijk voor de beeldvorming voorzitter want dit wordt wel erg een leuke klucht. Naar mijn bescheiden mening heb je 2 partijen, die gaan naar een rechter. Partij A legt zijn casus uit, waarom die daar die ander heeft gedaagd. In dit geval de Provincie verdedigt zich en de rechter neemt alle feitelijkheden tot zich die overlegd worden en ik mag er toch echt wel van uitgaan dat een advocaat ook wel alle feiten van u meeneemt, dus ook uw communicatie met de Staten, ook uw planning, ook uw 1 januari en die rechter spreekt zich er dan over uit. U wekt echt de indruk dat u op dit moment zegt: rechter, leuk dat u dat hebt gezegd, maar u snapt er niks van. Dat vind ik toch wel erg raar.

Gedeputeerde Koopmans: Nee voorzitter, dat zeg ik helemaal niet, alleen ik zeg aanvullend daarop dat een aantal van de punten die ik genoemd heb, en ik hoor u ook niet zeggen dat ze niet kloppen, dat is namelijk met elkaar gedeeld, ja, die moet u meewegen in uw afweging en ik moet u zeggen, toen ik het vonnis hoorde en las, ja voorzitter, ik kan allerlei zinnen die daarin staan op zich wel begrijpen dat iemand dat opschrijft, maar tegelijkertijd is het ook aan ons om hier datgene daarbij te vertellen wat daar onderliggend aan de orde is en dan is het niet zo dat wij zomaar wildwest gedaan hebben. Integendeel voorzitter, die procedures zijn met u allemaal gedeeld en daarin werd het leven niet makkelijker doordat Landgraaf een houding aannam die ze aangenomen hebben en daar hebben ze het recht toe, niet ter inzage leggen vind ik nog steeds een puntje, dat terzijde, maar daar hebben ze het recht toe.

De voorzitter: De heer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter ja, het moet niet gekker worden moet ik bijna zeggen. Aanval is de beste verdediging, dat probeert u nu ook weer. De opmerkingen, de rechtsoverweging die de rechter heeft gebruikt en u zegt: die persoon heeft zich vergist. De wildwestcultuur die de heer Elzinga heeft genoemd, daar is geen sprake van, er is nog nooit een Provincie geweest die zo voorzichtig heeft geopereerd en trouwens, en dat is het gekke, u hebt er allemaal zelf om gevraagd. Het debat van 10 februari is anders gelopen dan u nu zelf houdt en mijn concrete vraag aan u is dan ook: wanneer wordt het bij u tijd voor zelfreflectie op dit dossier? Uw eigen fractie, waar u vandaan komt, zegt: het verdient geen schoonheidsprijs, het had anders gekund. Wat zegt u dan daarop? Nee, we hebben het allerbeste gedaan van alle Provincies in Nederland? Niets is minder waar, u zou eens een keer in een spiegel moeten kijken.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, dat is ook exact het punt dat wij wilden maken.

De voorzitter: Dat zijn beide geen vragen, maar statements.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, het is aan de Staten om daarover te oordelen en niet aan mijzelf, maar ik vertel u dat de procedure die wij gelopen hebben er een is die wij met elkaar gedeeld hebben en dat is het punt dat ik in deze zaal, en daar hoort het ook thuis, zou willen maken.

Voorzitter, dan kom ik bij... Voorzitter, even terzijde, in de Commissie heb ik het ook al gezegd, maar ik deel ieders opvatting dat iedereen die hierbij betrokken is geweest, van medewerkers bij ons, medewerkers bij de gemeenten, vele deskundigen, vele mensen die ingesproken hebben, vele mensen die zienswijzen ingediend hebben, alle waardering verdienen voor de wijze waarop ze gereageerd hebben. Soms ook boos, maar daar kan ik heel goed tegen en tegelijkertijd zeg ik daarbij, zo'n emotie hoort heel vaak bij het proces.

Voorzitter, er werd door 1 van de insprekers gezegd: andere gemeenten gaan natuurlijk nooit meer nadenken over samenwerking. Voorzitter, nadat wij de procedure gestart hebben, zijn Meerssen, Valkenburg, Maastricht en Sittard-Geleen allen gestart met een eigenstandig onderzoek naar 'wat is nou precies onze verhouding tot de omgeving' en dergelijke. Het is goed dat dat gebeurt en tegelijkertijd, zeg ik daarbij, is dat geen reden om te twijfelen aan het feit dat wij hier dan gaan zeggen, als mensen onderzoeken doen: o, daarna word je geherindeeld, want dat is helemaal niet zo. Deze casus was zo uniek doordat de gemeente Landgraaf zelf die stappen had gezet en die kent dus geen gelijke.

Voorzitter, dan heb ik de heer Van der Linden, die vroeg nog: hoe ziet een ideale gemeente eruit? Ja voorzitter, dat vergt natuurlijk een hele bespiegeling, maar dat kun je zo simpel niet zeggen. Het is op zich een terechte vraag en het rechtvaardigt ook als antwoord: geen enkele gemeente zal zomaar ideaal zijn en ik heb al vaker in debatten gezegd en ook in uw Staten, niemand kan hier zeggen: O, als je 2 gemeenten bij elkaar doet dan keump het allemaal goed, nee natuurlijk niet. Besturen en goed besturen is hard werken.

Voorzitter, de heer Schaminée, maar dat gold ook voor de heer Van den Akker, die hebben vragen gesteld over de 4 zorgpunten en de 11 actiepunten die in het oorspronkelijke herindelingsontwerp van de gemeenten Heerlen en Landgraaf zaten en voorzitter, ik heb al vaker namens het college gezegd, en dat geldt collegebreed, dat is trouwens alles wat ik hier zeg, maar in dit specifieke geval omdat over de 11 actiepunten er een betrokkenheid is van meerdere gedeputeerden, waaronder mevrouw Van Rijsbergen met betrekking tot het gemeentelijke toezicht, de heer Mackus met betrekking tot de OV-verbinding en zo zijn er andere betrokkenheden. Ik heb u toegezegd, en ik zeg het hier nog een

keer toe dat wij daar, met alles wat wij daarin hebben en kunnen hebben, ons daaraan zullen houden want dat is een afspraak. Dat is ook een afspraak die de gemeentebesturen van Heerlen en Landgraaf in het oorspronkelijke ontwerp gemaakt hebben. Voorzitter, dan kom ik toe aan de heer Housmans.

De voorzitter: Misschien eerst de heer Van den Akker, een korte interruptie.

De heer Van den Akker (VVD): Ja voorzitter, het is mooi dat de Provincie alle toezeggingen gestand wil doen, maar kan de nieuwe gemeente dat oprecht ook en dan heb ik het met name over het ondervangen van de tekorten in het Sociaal Domein en de taakstellingen en de afstand van het bestuur tot de dienstverlening verkleinen, voorzieningen in de buurt, gewoon die 4 zorgpunten die zijn genoemd. U zegt terecht in het Statenvoorstel: als Provincie pakken we deze, deze, deze punten op, maar er blijft natuurlijk ook een restant voor de gemeente en de vraag is natuurlijk: hoe gaat die gemeente, kan die dat oplossen?

Gedeputeerde Koopmans: Ja, een aantal van die actiepunten is ook dat wij het moeten monitoren en dat er de vraag komt om of de Rekenkamer of een ander orgaan of onszelf daar toezichthoudend op neer te zetten, maar het ene puntje dat u noemde, dat staat overigens niet ook in die zorgpunten als zodanig, een tekort op bijvoorbeeld de 3 decentralisaties, daarin staat niet dat wij dat gaan bijplussen of zoiets. Dat is een zaak die natuurlijk op het Haagse niveau en hopelijk ook bij de kabinetsformatie op een ordentelijke manier wordt geregeld voor alle gemeenten en dus ook voor deze nieuwe, maar wij hebben al die toezichtspunten die hierin staan en al die acties die hierin staan..., daar staan wij voor en daar zullen wij ook aan werken en ik denk dat het ook van belang is dat wij afspreken, dat kan dus als een toezegging genoteerd worden, daar zullen wij ook over rapporteren aan uw Staten ook.

De heer Van den Akker (VVD): Ja voorzitter en dat betekent dus ook dat... U monitort de financiële situatie van de nieuwe gemeente, maar dat betekent dus ook wat niet in Den Haag opgelost kan worden rond het Sociaal Domein, dat natuurlijk de gemeente daar de eigen taakstelling van houdt en zal moeten invullen.

Gedeputeerde Koopmans: Ja, net als elke andere gemeente. Voorzitter, dan het punt van de heer Housmans en de uitkeringen uit het Gemeentefonds. Voorzitter, in de Commissie hebben we het er ook al over gehad. Die berekeningen zijn ontzettend moeilijk te maken omdat je dan altijd, als je die voor de toekomst wil laten maken, met in het hele land veranderende parameters te maken hebt, maar met de huidige parameters, had de heer Housmans gelijk, is er maar een klein bedrag dat er extra uitkomt. Echter, voorzitter, nooit, noch in Landgraaf noch in Heerlen noch in ons herindelingsontwerp staat opgenomen dat deze herindeling er zou moeten komen omdat er dan veel meer geld uit het Gemeentefonds komt. Nee, dat is nooit beweerd. Wat is wel aan de orde? Dat je met betrekking tot lobby's, slagkracht en middelen, die zeg maar buiten de algemene uitkering zitten, veel beter aan de slag kunt en veel meer vooraan zit.

Voorzitter, dan kom ik aan het amendement. Even kijken, de heer Van Rey daar heb ik de punten allemaal gehad. Voorzitter, dan kom ik aan het amendement. Voorzitter, het amendement is eigenlijk een vertaling van datgene wat in de oorsprong van ons besluit al een soort punt was dat wij erbij wilden betrekken, namelijk de schaal en laat ik zeggen de robuustheid en de duurzaamheid. Voorzitter, we hebben toen een Statendebat gehad, dat voorafgegaan is door een sondering door ons college in open overleggen met alle betrokken gemeenten en in dat Statendebat is een heldere conclusie getrokken, namelijk dat we Brunssum alleen nog maar de vraag zouden stellen: en hoe zien

jullie jullie toekomst? En voorzitter, het antwoord dat de gemeente Brunssum gaf, die brief die ook bij de stukken zit, en ik ga daar een klein stukje uit voorlezen. Excuses, maar er ligt natuurlijk van alles hier. Die brief van Brunssum, eindigde aldus: "Alles overziend en in de wetenschap dat zelfstandig blijven betekent dat ons ambtenarenapparaat kwetsbaar blijft, iets wat met de reorganisatie niet wordt opgelost én dat er geen garanties zijn dat onze financiële positie onveranderd positief blijft, zijn wij van oordeel dat herindeling nu noch noodzakelijk, noch wenselijk is". Dat was een bijzondere brief met een bijzonder einde, hij eindigde eigenlijk met: we hebben van alles en nog wat niet op orde, maar we willen toch zelfstandig blijven en voorzitter, dat is iets wat nu vandaag ook weer een beetje doorgaat in het debat en de heer Frische, in zijn interruptie, en ook de heer Van den Akker en ook de heer Kuntzelaers zeiden het uitdrukkelijk. Het amendement dat nu voorligt, heeft tot doel om de bevinding, de bevinding van uw Staten in uw eigen hoorzitting, om dat op pagina 74 in een stuk tekst, waarin al de relatie met de omgeving beschreven wordt, erbij te zetten. Voorzitter, daar hebben wij als college op zich niks op tegen dat dat daarbij komt. Het maakt het een beetje ingewikkeld, die vernummering die daarbij staat, namelijk dat je in het besluit hier ook iets over zegt en dat merkten we net al want er waren dus mensen die dachten dat het amendement beoogde om Brunssum in de herindeling, in deze Wet arhi te betrekken. Dat is niet zo. Dat is niet het amendement, het is ook niet de bedoeling van het amendement. Dat is niet, alleen door die vernummering, ontstaat enig misverstand en ik geef ook de heer Kuntzelaers als 1^e indiener, in overweging om even die vernummering eruit te halen en dat stuk tekst, zoals ook bedoeld op pagina 74, erbij te voegen want dat is wat uw bedoeling is.

De voorzitter: Ja. Eerst de heer Housmans, dan de heer Rossel.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel voorzitter. Ja voorzitter, ik hoor de heer Koopmans zeggen dat het dus met het amendement niet de bedoeling is om Brunssum bij de herindeling te slepen. Kan de heer Koopmans uitleggen hoe het betoog van de heer Frische dan nog steek kan houden, waarin hij zegt dat er een robuustere gemeente moet komen om geen herindeling op herindeling te krijgen en dat idealiter Brunssum nu mee heringedeeld moet worden en dat dat mede het doel van het amendement moet zijn? Het is niet de vernummering die onduidelijkheid veroorzaakt hier, nee, het is de actie die het CDA maakt.

De voorzitter: De heer Koopmans.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, ik kijk naar het amendement zoals het er ligt en ik kijk naar de duiding die de indiener en die ook de heer Frische bij zijn interruptie neerzetten en die ook de heer Van den Akker neerzette, dat is... en ik lees het amendement zelf en door die vernummering... Want de vernummering brengt dat je, zeg maar, op de 1^e pagina dit stukje tekst ook neerzet. En voorzitter, daarmee denk ik dat je dan misverstanden creëert en dat vind ik dus niet verstandig om te doen omdat, als je dat doet en dat heb ik in uw Statencommissie ook al gezegd, de duurzaamheid van de nieuwe gemeente, de duurzaamheid van de nieuwe gemeente wordt mede ook bepaald door datgene wat hier gebeurt en wat wij naar Den Haag sturen...

De voorzitter: De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Goed zo voorzitter, dat was een ongestelde vraag. De gestelde vraag is of er ook geluisterd wordt naar het betoog van de heer Frische, die in zijn betoog duidelijk heeft aangegeven dat hij een robuustere gemeente wil, niet alleen maar Landgraaf en Heerlen, dat heeft hij expliciet gezegd, maar dat hij daar Brunssum graag bij wil hebben want als er herindeling op herindeling komt, dan zijn Landgraaf en Heerlen veroordeeld tot niet 8 jaar navelstaren, maar veel langer en dan citeer ik het vrij los, maar dat was ongeveer de strekking van de woorden en als ik dat

dan betrek op het amendement, en dan hebben we het niet over nummering, die mag u daar hebben waar u ze hebben wilt want die maken mij niet uit. Of daar nou nummer 1, 4 of 20 op staat, dat zorgt niet voor verwarring. Voor verwarring zorgt de inbreng en de uitgesproken tekst en die is hier in dit stuk leidend. Die staat ook morgen onder ieder stuk dat voorgelezen wordt voor de Voorjaarsnota: de uitgesproken tekst is de tekst en daar wil ik een antwoord op.

De voorzitter: Ja. Komt anders ook in 2^e termijn.

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter, dan kan ik alleen maar alles wat ik net gezegd heb herhalen.

De voorzitter: Er komt in 2^e termijn helderheid.

Gedeputeerde Koopmans: Nee voorzitter, het antwoord is datgene wat ik net gezegd heb.

De voorzitter: Nee u niet, maar dat wordt naar de heer Frische toe gezegd.

Gedeputeerde Koopmans: Dat kan.

De heer Rossel (GroenLinks): Misschien moeten we in de 2^e termijn met de heer Frische zelf nog eens even een robbertje uitmaken.

De voorzitter: Dat kan ja. De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Nu de gedeputeerde in ieder geval zegt: nou dit amendement is helemaal niet zo verstrekkend en het gaat helemaal niet om Brunssum nu toe te voegen, komt mijn vraag terug die ik had gesteld en die zou hij wel bij dat amendement betrekken. Hoe lang acht het college de positie van Brunssum en Kerkrade als zelfstandige gemeenten dan houdbaar? Is dat duurzaam, is dat minimaal 8 tot 10 jaar?

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, als ik de brief van de gemeente Brunssum lees, dan zeggen zij 'ja dat kunnen wij' en tegelijkertijd scheppen ze er zelf wat twijfel over en voorzitter, als wij, en dat hebben we de afgelopen tijd gedaan, vanaf het moment dat wij op 17 januari gestart zijn alle aspecten met elkaar afgewogen hebben en ook het debat met uw Staten daarin meenemend, dan komen wij met de volstrekt in onze ogen houdbare opvatting dat Heerlen-Landgraaf, Landgraaf-Heerlen, een gemeente is die op een hele goede manier kan blijven bestaan en voor een hele lange periode en dat daaromheen er gemeenten blijven die, trouwens zoals veel meer gemeenten, zeg maar vragen hebben over: hoe kun je op de goede manier problemen oplossen? En voorzitter, ook Heerlen-Landgraaf zelf. Ik heb het altijd al gezegd, besturen is hard werken en de toekomst zal dat leren.

De voorzitter: Nog een vraag.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, dit college heeft die artikel 8-procedure opgestart en weet ook welke toetsingscriteria daar in dat hele traject gesteld gaan worden en die duurzaamheid betreft niet alleen de nieuwe gemeenten, maar ook de rest wat er overblijft in die regio. Ik stelde deze vraag in de Commissie afgelopen vrijdag en ik stel hem nu weer en ik krijg het ontwijkende antwoord: voor Landgraaf en Heerlen schijnt de zon en voor Brunssum blijft er twijfel, maar als er toch twijfel is, waarom gaan we daar dan niet iets mee doen?

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter, omdat je dan een moeilijke weg langer gaat maken en in de woorden van de heer Van den Akker, die het uitdrukkelijk daarover had: op een gegeven moment moet je ook voor het goede kiezen als je grote twijfels hebt of het betere überhaupt binnenboord te halen is en voorzitter, ik ben ervan overtuigd, het college van Gedeputeerde Staten is ervan overtuigd dat Landgraaf-Heerlen een goede toekomst heeft en in Brunssum, als ze daar met zijn allen de hand aan de ploeg zetten, en de afgelopen weken waren daarin niet in alles hoopgevend, dan moet dat ook kunnen.

De heer Rossel (GroenLinks): Met andere woorden, het college acht het realistisch dat de duurzaamheid van Brunssum, en in mindere mate Kerkrade, minimaal 8 tot 10 jaar houdbaar is.

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter. Ja, maar dat is tegelijkertijd een garantie tot aan de voordeur want de gemeenten moeten het zelf doen.

De voorzitter: De heer Van der Linden, dan nog de heer Housmans en dan gaan we afronden.

De heer Van der Linden (50PLUS): Voorzitter, in de Commissie zei de gedeputeerde toch duidelijk dat hij eigenlijk helemaal geen fiducie had in wat er in Brunssum gebeurde en eigenlijk blijft hij er nu een beetje omheen zweven en eigenlijk heeft hij toen aangegeven: kijk, die duurzaamheid is er niet en nou moet er gepraat worden dat die duurzaamheid er wel is. U hebt het over die lange weg, maar ik voorspel dat die weg langer wordt als u nu niet op die duurzaamheid gaat letten en ik denk dat, als u Brunssum er wel bij betreft en misschien moeten we daarvoor de zaak even uitstellen of zo, u eerder bij uw doel bent dan als u nu een procedure volgt van laten we eerst het een bij elkaar poetsen en het ander dat heeft geen kans van leven, maar ja we weten niet wat we daarmee aan moeten vangen.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, met die methode wordt het een gebed zonder einde.

De voorzitter: Oké. De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, 1 vraag nog aan gedeputeerde Koopmans. We hebben gehoord wat Brunssum zelf schrijft over haar eigen positie: kwetsbaar ambtenarenapparaat, moeilijk om de opgaven te bolwerken en er wordt gezegd: nou, dat is toch duurzaam. Hoe zit het dan met de duurzaamheid van Landgraaf, even los van de discussie die loopt over die moties. Hoe zit het met de duurzaamheid van de gemeente Landgraaf als zelfstandige entiteit als je op dezelfde manier zou wegen als Brunssum, waarbij de cijfers er gewoon beter en rooskleuriger voorstaan dan in Brunssum?

Gedeputeerde Koopmans: Nee voorzitter, dat laatste is niet waar. We hebben de afgelopen maanden, dat was ook deels de start van de discussie in Landgraaf, waarin het ging over de toekomstige tekorten op de 3 decentralisaties. Die zijn stevig, dan gaat het over € 5 miljoen, dat was toen bij de start aan de orde. Wie kijkt... En wij hebben recent een uitdraai, zeg maar een beschouwing ook, door onze afdeling Toezicht Gemeentefinanciën laten maken over de begroting van de gemeente Landgraaf, trouwens ook van de gemeente Heerlen. Dan zijn dat beide gemeenten die voor de toekomst echt financiële zorgen hebben. Daar is geen sprake van dat dat zomaar gladjes verloopt, zeker niet.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, in die beschouwing komt de gemeente Landgraaf er trouwens beter uit dan de gemeente Heerlen, maar los daarvan. Het is dezelfde problematiek waarvan u op 15 juli vorig jaar heeft gezegd: als die problematiek aan de orde is, is het aan de gemeenten om het op te lossen, ik ga geen herindelingen opleggen en u bent blijkbaar toch van mening veranderd.

De voorzitter: Dat is meer een statement, geen vraag. We gaan verder.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, daarmee ben ik aan het einde gekomen van de beantwoording in 1^e termijn.

De voorzitter: Ja en ik ga u voorstellen om, het is nu 22.20 uur, om 22.30 uur verder te gaan. Het Presidium heeft verzocht of de vergadering tegen een uur of 23.00 uiterlijk kan stoppen. Dat betekent dat ik u ga vragen om in 2^e termijn u te beperken tot het afleggen van verklaringen rond motie en dergelijke en het debat wat dat betreft in een halfuur te beëindigen. Ik schors de vergadering 10 minuten.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is Statenvoorstel G-17-0018, Herindeling Landgraaf-Heerlen. We hebben de 1^e termijn gehad van Provinciale Staten en een antwoord van Gedeputeerde Staten en de heer Housmans is bij de microfoon.

De heer Housmans (PVV): Voor een punt van orde. Ik heb uw oproep gehoord aan het einde van de 1^e termijn om in de 2^e termijn enkel stemverklaringen te doen en ik denk dat dat geen recht doet aan de aanwezigheid en het belang van het dossier.

De voorzitter: Ik trek dat meteen in. U mag rustig wat zeggen. Ik heb alleen gezegd: het Presidium heeft gezegd dat het om 23.00 uur gedaan moet zijn en er morgen alleen nog maar stemmingen zijn en dat betekent dat u zich zeer zult moeten beperken in de discussie. Dat is het enige wat ik nog kan zeggen.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, we hebben ook in het Presidium gezegd dat, voor die mensen die wat moeite hebben met vervoer, onder collega's vervoer geregeld kan worden en dat het geen enkel probleem of beletsel hoeft te zijn om geen inhoudelijk debat te voeren.

De voorzitter: Als het Presidium het slot van 23.00 uur afhaalt, is dat wat mij betreft geen enkel probleem. Ik heb de tijd.

De heer Housmans (PVV): Wat mij betreft wel. Dus dat is het punt van orde dat ik wil maken.

De voorzitter: Dan gaan we niet te lang over de orde beginnen. Ik stel voor dat we gewoon aan het debat beginnen en ik geef het woord aan de heer Frische van het CDA voor zijn 2^e termijn.

De heer Frische (CDA): Dank u wel mijnheer de voorzitter en ik zal kort zijn. In ieder geval zal de heer Kuntzelaers zo dadelijk reageren op het amendement dat gewijzigd zal worden, dus dat zal hij voor zijn rekening nemen. Voorzitter, we hebben een aantal reacties gekregen, reacties van voor- en tegenstanders. Kijk en wat ons betreft heeft iedere fractie recht op haar standpunt, recht op haar eigen mening en daar zouden we naar elkaar toe alleen maar respect voor moeten opbrengen. Wat ons als CDA is verweten, is gedraai en dat is toch een punt, voorzitter, waar ik ver afstand van wil nemen. Wij zijn op ons initiatief met de Statencommissie het gebied in gegaan, we hebben die hoorzittingen gehouden en we hebben naar de mensen geluisterd en op het moment dat je alleen maar gaat luisteren voor de bühne, dat je alleen maar gaat luisteren voor spek en bonen, ja dan neem je de mensen in de maling. Een hoorzitting is om iets mee te doen en op het moment dat je in een

hoorzitting of na hoorzittingen en na gesprekken tot het inzicht komt dat je uiteindelijk het voorstel kunt verbeteren in de wetenschap dat wij dat formeel niet kunnen, maar dat we wel een duidelijk signaal kunnen meegeven richting degenen die hier wel over gaan, lees de Tweede Kamer, dan moet je die verantwoordelijkheid nemen. En dat is de afweging die wij als fractie gemaakt hebben. Dat is een afweging waarbij we zeker niet over 1 nacht ijs zijn gegaan. Dat is een afweging waar we een aantal avonden met elkaar over hebben gesproken en een afweging die, ja ik zou het rustig durven zeggen, in alle integriteit is gemaakt.

Ja, en dan heeft de heer Van Rey nog heel kort gesproken over de datum 1 januari '19 of 1 januari '20. Voorzitter, dat is uit de context getrokken want ik heb daar een duidelijke context bij aangegeven. Ik heb gezegd: het zou voor ons niet bezwaarlijk zijn als het 1 januari '20 zou worden, mits de gemeenten Heerlen, Landgraaf en Brunssum samen zouden uitspreken dat zij dit traject zouden willen ingaan en daar de tijd voor willen nemen, maar goed dat is daar wel duidelijk aan gekoppeld, dus dat was geen open uitnodiging om nu ineens met de datum te gaan schuiven. Ik heb het gezegd zoals ik het gezegd heb.

De voorzitter: De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, dan even om echt klare wijn te schenken. Mijnheer Frische, via de voorzitter uiteraard, het is dus uw bedoeling om met dit amendement de Tweede Kamer bij haar stemming te laten overwegen om Brunssum toe te voegen aan de fusie Landgraaf-Heerlen.

De heer Frische (CDA): Ja, het staat heel duidelijk in het dictum en dat is ook datgene wat op pagina 74 moet worden toegevoegd; dat Provinciale Staten geconstateerd hebben tijdens die hoorzittingen, dat dat zo nadrukkelijk naar voren is gebracht en dat de bestuurlijke schaal op dat punt groter zou moeten zijn en dat het toevoegen van Brunssum daarin als zodanig het meeste is genoemd. Voorzitter, dat is het punt dat ik wil maken, wat ik ook voor mijzelf heb aangetekend.

De voorzitter: Oké helder.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, hoe kan het dan dat de mede-indiener, de heer Van den Akker, toen ik hem exact hetzelfde vroeg zegt: nee. En toen ik de gedeputeerde vroeg: hoe moet ik dit amendement duiden volgens u, waar blijkbaar contact over is geweest, want dat hebben we zo begrepen net: nee zo moet u dat niet zien. Hoe kan het dat er dan verschil is van inzicht in de doelstelling van het amendement?

De heer Frische (CDA): Er is geen verschil van inzicht, er staat heel duidelijk dat Provinciale Staten dit geconstateerd hebben en dat ze dit meegeven aan degenen die hier een finaal besluit over gaan nemen. Wij stellen een advies vast van Gedeputeerde Staten. We hebben onze eigen verantwoordelijkheid genomen, we zijn het gebied ingegaan. Dat heeft geleid tot een aantal constatering, die constatering zijn hier als zodanig opgetekend en die constatering geven wij nadrukkelijk mee aan de Tweede Kamer, zodat zij dat bij haar behandeling kan betrekken. Dus dit is geen oproep aan de minister, dat kan ook niet, daar gaan wij niet over, dit is een overweging die wij nadrukkelijk willen meegeven aan de Tweede Kamer.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, laat ik het eens anders proberen want de collega-ondertekenaar net achter mij heel hard duidelijk: nee, nee, nee. Oké, goed het zij zo, misschien heb ik wat aan mijn oren dan. Is het dan zo dat als dit amendement het niet haalt, dat ik uit uw betoog mag opmaken dat u dan zou kiezen om de fusie Landgraaf-Heerlen niet door te laten gaan?

De heer Frische (CDA): Ja voorzitter, als ik de zetels optel van partijen die dit voorstel mee indienen, los van eventuele andere adhesie die er mogelijk nog is, dan stel ik vast dat daar wel een meerderheid voor is en dat betekent dat het geamendeerde voorstel morgen in stemming wordt gebracht.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, dat is wederom een niet-gestelde vraag die beantwoord wordt. Laat ik het dan duidelijk stellen. Als het amendement, om welke reden dan ook, niet aangenomen wordt, betekent dat dan dat u tegen de fusie gaat stemmen?

De heer Frische (CDA): Ik heb geen enkele reden waarom het amendement niet wordt aangenomen voorzitter en dan ga ik niet speculeren op wat er in een ander scenario gaat gebeuren. Dat doen we hier nooit in deze zaal.

De voorzitter: Dank u.

De heer Housmans (PVV): Dus u geeft met dit 28.000 inwoners geen stemrecht.

De voorzitter: Dan ga ik naar de heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter dit is daadwerkelijk het konijn uit de hoge hoed waar ik al in de 1^e termijn over sprak. Eigenlijk een doekje voor de Bühne om hiermee toch te kunnen instemmen, maar als we nu terugkijken naar het proces, was het standpunt van het CDA begin februari in de Statenvergadering en het besluit dat vervolgens door het college is genomen om de artikel 8 met Brunssum te stoppen niet eigenlijk gewoon prematuur? Hadden we niet gewoon eerst moeten kijken wat er uit het veld gezegd en gedaan zou worden?

De heer Frische (CDA): Nou goed, wat ik eerder heb aangegeven, we hadden toen een standpunt, dat was een afgewogen fractiestandpunt. Vervolgens zijn we het veld in gegaan en dat heeft geleid tot een gewijzigd beeld en goed, dan zou ik mezelf moeten gaan herhalen. Op het moment dat je dan vervolgens niet bereid bent om je beeld bij te stellen, terwijl er een aantal nieuwe inzichten op tafel zijn gekomen, dan doe je dat voor spek en bonen of dan doe je puur die hoorzittingen voor de Bühne. Dat was toen onze bedoeling niet, dat is nu onze bedoeling niet en dat zal ook niet de bedoeling moeten zijn van toekomstige hoorzittingen want waarom ga je, als je jezelf als politiek serieus neemt, het veld in? Om te luisteren wat er daadwerkelijk speelt. Nou, dat is wat we gedaan hebben en die afweging hebben we meegenomen in de fractie en vervolgens hebben we met elkaar geconstateerd dat het in ieder geval niet zo kan zijn dat je daar Brunssum in veronachtzaamt en dat heeft geleid tot deze feitelijke constatering.

De heer Rossel (GroenLinks): We moeten dit allemaal niet zien en lezen en interpreteren alsof uw coalitie met uw college het moeilijke werk liever aan de minister overlaat?

De heer Frische (CDA): Nee. Het is heel simpel voorzitter. Wij zijn wettelijk niet in de positie om dit verhaal te amenderen. Wij kunnen alleen maar 'ja' of 'nee' zeggen, maar dan kom ik weer even terug op die arhi-wetgeving. We kunnen hier normaal alles amenderen omdat we het hoogste orgaan zijn, maar wij stellen een advies vast en het advies van Gedeputeerde Staten gaat over Heerlen-Landgraaf en vervolgens zitten wij nu in de omstandigheid dat de Staten in ieder geval een overweging meegeven aan degenen die hier een finaal besluit over gaan nemen.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, laatste keer als u mij toestaat.

De voorzitter: Laatste keer want anders...

De heer Rossel (GroenLinks): De heer Frische gaat natuurlijk voorbij aan het feit dat het CDA, ook begin februari hier in deze ruimte, iets heeft geroepen en naar aanleiding van het debat het college pas het besluit heeft genomen om artikel 8 met Brunssum te stoppen. Dus Brunssum had eventueel theoretisch gezien ook nog gewoon in deze procedure kunnen zitten, maar het is mede dankzij u dat Brunssum er nu uitgelaten wordt en er toch middels dat amendement nu iets wordt ingevoerd waarvan u zegt: dat is onze procedure geweest en we zien toch eigenlijk dat er draagvlak is vanuit die hoorzittingen voor een nog bredere herindeling.

De heer Frische (CDA): Ja voorzitter, ik zou mijzelf voor de 3^e keer gaan herhalen en gelet op uw oproep om het hier niet langer te maken dan nodig is, zou ik dat niet willen doen.

De voorzitter: Dat was ook een constatering. De heer Van den Akker nog een vraag.

De heer Van den Akker (VVD): Ja voorzitter, 3 korte dingen. Ik heb al in de 1^e termijn aangegeven dat in het amendement staat wat er staat en dat maakt dus alles wat in het document komt te liggen per definitie het advies aan de minister en mogelijk aan de Tweede Kamer is. Dus er wordt niets nadrukkelijker meegegeven aan de Tweede Kamer omdat dit geamendeerd wordt, het is gewoon een deel dat in een document komt. 2, wordt de gemeente Brunssum veronachtzaamd als dit amendement er niet is? Nee, we constateren alleen dat dit in de hoorzitting nadrukkelijk naar voren is gekomen en daar nemen Provinciale Staten kennis van en daarmee is het niet zo dat Provinciale Staten vinden dat Brunssum anders veronachtzaamd zou zijn.

De voorzitter: Ja, ik dacht even dat er nog een 3^e punt kwam. Dat was een statement en geen vraag. Nog een vraag van de heer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, even naar aanleiding van de heer Van den Akker. U bent het veld in gegaan, een ander inzicht gekregen, om dat woord te gebruiken, maar ik heb bij die hoorzittingen ook overal gezeten en de naam Brunssum is af en toe gevallen, er is meer over een bredere fusie gesproken, maar ik heb geen enkele inwoner van Brunssum op die hoorzittingen gezien.

De heer Frische (CDA): Die waren ook niet uitgenodigd.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Wat?

De heer Frische (CDA): Die waren ook niet uitgenodigd.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Die hadden zich toch kunnen melden dan? Hoe wilt u dan volhouden, zonder overleg, zonder dat u daarmee gesproken hebt en dergelijke want de burgemeester van Brunssum zegt dat hij aangenaam verrast is en dan drukt hij zich nog netjes uit.

De heer Frische (CDA): Aangenaam verrast?

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja, dat zei ik ook, aangenaam verrast.

De heer Frische (CDA): Ja.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Nee, maar goed, hij drukt zich ook netjes uit, hij wil dus zeggen: verdomme wat is er gebeurd? Dus wat zegt u tegen die mensen van Brunssum dan?

De heer Frische (CDA): Kijk, wij hoeven daar nu niks tegen te zeggen. In ieder geval zal degene die dadelijk het besluit gaat nemen, dat is de Kamer, die komt sowieso naar de regio terug, die gaat ook hoorzittingen organiseren en daar zal nadrukkelijk, tenminste dat zou mijn denklijn zijn, ook die vraag gesteld worden, door de Kamercommissie, hoe aangekeken wordt tegen datgene waar in Provinciale Staten zich nu een meerderheid voor aftekent.

De voorzitter: Dan nog mevrouw Plusquin met een vraag.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja. De hoorzittingen die waren duidelijk georganiseerd als een fusie van Heerlen-Landgraaf. Hoeveel meer insprekers zouden er zijn geweest als Brunssum hierbij was betrokken? U kunt dat toch niet meenemen in de overwegingen als degene waar het over gaat niet eens in kennis is gesteld?

De heer Frische (CDA): Kijk dat is weer een wat-alsvraag die ik niet kan beantwoorden want de mensen van Brunssum waren er niet bij. Wat ik gezegd heb: wij hebben gehoord...

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Precies, maar dan kunt u het toch ook niet meenemen in uw overwegingen?

De heer Frische (CDA): Wij hebben een aantal gesprekken gevoerd, we hebben de stukken tot ons genomen en we hebben in ieder geval geconstateerd, zoals ik al een aantal keer heb aangegeven voorzitter, dat onze inschatting is dat Brunssum op de middellange termijn niet zelfstandig kan blijven en dat betekent dat je daarvoor verantwoordelijkheid hebt te nemen.

De voorzitter: En dan nog de heer Van der Linden en dan eindig ik dit....

De heer Van der Linden (50PLUS): Voorzitter, ik vind het toch een merkaardige procedure. Eigenlijk zegt het CDA: Brunssum moet erbij, maar wij vatten dat in een amendement wat we aanbevelen aan de Tweede Kamer. De Tweede Kamer neemt een besluit en stel dat ze het besluit neemt 'Brunssum gaat erbij', dan heeft u eigenlijk, zonder zelf een besluit te nemen, Brunssum toegevoegd aan de nieuwe gemeente en u wenst daar ook geen verantwoordelijkheid voor te dragen zoals ik het nu zie. Dus ik vind dat niet erg bestuurskrachtig. Is dit nu uw intentie, wat ik verwoord, of moet ik het toch anders zien?

De heer Frische (CDA): Ja, ik was even aan het wachten op de vraag voorzitter, met het risico dat ik nu voor de 4^e keer hetzelfde moet gaan zeggen op een vraag die net iets anders geformuleerd is. Uiteindelijk gaat de Kamer erover en als wij puur kijken naar de arhi-wetgeving die wij hier geacht worden toe te passen, dan stellen wij een advies vast. Dan heeft Gedeputeerde Staten een advies voorgelegd, waar wij 'ja' of 'nee' tegen kunnen zeggen, niet 'ja, mits' of 'nee, tenzij'. Willen wij toch een bepaalde overweging meegeven, dan is dit het enige instrument om dat bij de Kamer op tafel te krijgen.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, ik ben opnieuw teruggerold als u mij toestaat omdat de heer Frische in de beantwoording net zei: wij achten als CDA dat de zelfstandigheid van Brunssum op

de middellange termijn niet houdbaar is. Dat is heel belangrijk om dat te herhalen nu. Dus het herindelingsadvies dat nu voorligt, daar is bij het stuk duurzaamheid wat het CDA betreft toch nog een vraagteken te plaatsen.

De heer Frische (CDA): Ja voorzitter, moet ik me nu voor de 5^e keer gaan herhalen?

De heer Rossel (GroenLinks): ...de 3^e, 4^e keer al niet meer gedaan...

De voorzitter: Dat zat al in de 1^e termijn zelfs.

De heer Frische (CDA): Ik denk dat ik daar in de 1^e termijn heel duidelijk in geweest ben, ja. Dank u wel.

De voorzitter: We gaan proberen de herhalingen wat eruit te halen zeg ik even. Ik ga het woord geven aan de heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. Kort houden en dingen eruit halen, dat gaan we doen. Het amendement is abusievelijk doorgenummerd en dat was niet de intentie. Wij willen a en b dan ook de nummering eruit halen en dan terugkeren tot alleen besispunt 1. Tot zover. Dank u wel.

De voorzitter: Het gaat over amendement 6, voor de mensen die dat voor zich hebben liggen. Er is nu een besluit van gemaakt, het wordt straks alleen een wijziging van de tekst, dat is de strekking van het verhaal. Even nog een vraag van de heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, ik hoor de heer Kuntzelaers vragen of hij mogelijk genegen is om ons het amendement mee te laten amenderen door eraan toe te voegen dat de stemverhouding die straks voor het amendement geldt in de tekst erbij geplaatst wordt.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Nee.

De heer Housmans (PVV): Dan kan de Kamer ook zien hoe dun uw meerderheid is.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja, nee. Ik snap het ook niet, het is niet heel regulier bruikbaar.

De voorzitter: En zoals alles, deze vergadering is volstrekt openbaar en na te kijken door iedereen, waar dan ook. Ik ga met u naar de heer Van der Linden kijken voor een 2^e termijn.

De heer Van der Linden (50PLUS): Dank u voorzitter. Ja, waar we het hier over hebben, is het verhogen van de bestuurskracht van een gemeente en waar we mee bezig zijn is met procedures en schimmige haarkloverij die ervoor zorgt dat het CDA een besluit neemt wat weer geen besluit is en wat dan als een advies wordt toegevoegd met de bedoeling om Brunssum wel bij de nieuwe gemeente te krijgen, maar op een zodanige manier dat het CDA er niet op aangesproken kan worden en dat is dan schijnbaar de nieuwe bestuurskracht. Het is een wanvertoning voorzitter en, het is ook al gezegd, dat zal de nieuwe gemeente niet in een proces brengen dat als duurzaam te kenmerken is. Ik ben vroeger ook toch vaak in de kerk geweest en daar hadden wij Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand. Ik vrees dat we hier een fusieproces ingaan van eeuwigdurende voortgang en dat is niet goed voor Parkstad en dat is niet goed voor iedere onafhankelijke gemeente die er is, dit is niet goed voor niemand en ik denk dat het verstandig is dat we dit voorstel gewoon van de agenda halen en laat bestuurders dan nu eens kloten hebben en dat gewoon doen. Dat is het. Dank u.

De voorzitter: Ik moet nog even nadenken over het woord, maar dat komt verder. Ik ga verder het woord geven aan de heer Vaessen. Die geeft geen 2e termijn. Dan de heer Schaminée wel een 2e termijn? Ja.

De heer Schaminée (SP): Ja voorzitter, dank u wel. Ik zal ook proberen het kort te houden, dat is met name nog even ingaan op het amendement, dat zal u niet verbazen. Ik heb hem maar even genoemd het amendement Brunssum want het heeft volgens mij geen naam. Allereerst, het zal duidelijk zijn voor iedereen, het is voor de SP zeer onwenselijk om nu aan het einde van het hele traject, wat ik net in de 1^e termijn benoemde, dat toch in onze ogen nog steeds zorgvuldig is, nog een bepaling toe te voegen over Brunssum aan het voorstel, ook al is dat op een pagina wat verder achteraan. Dat is wat ons betreft toch de deur op een kier zetten voor de Tweede Kamer om alsnog een grotere fusie te realiseren en dat strookt ook niet met de lijn die ik net in de 1^e termijn uitsprak, dat proces van onderop, dat is heel belangrijk voor..., dat is in Landgraaf gebeurd, in Heerlen gebeurd en dat zal in Brunssum niet het geval zijn. Dat is gewoon niet te rijmen met elkaar, maar dat hebben we in februari, en ook zojuist, ook uitgesproken. Dus dat strookt helemaal niet met onze lijn en daar kunnen wij natuurlijk nooit mee instemmen. Maar goed, we zijn natuurlijk niet de enige partij hier, dus in 1^e instantie bracht de duiding van de heer Frische toch wat verwarring. De duiding die we inmiddels hoorden van het college, van een enkele andere partij, ook de indiener PvdA gaf toch iets meer rust, laten we het zomaar noemen. Inmiddels hebben we ook nog de gewijzigde versie liggen, waardoor het besluit zelf op de 1^e pagina niet aangepast wordt, maar echt alleen een teksttoevoeging komt op het einde. Daarmee gaan we het amendement nog steeds niet steunen, dat zit er toch echt niet in, maar we zullen het voorstel uiteindelijk, die vraag heb ik ook gekregen, toch wel gaan steunen. In onze ogen is het voorstel niet zodanig aangetast dat je dan moet zeggen: het is een slecht voorstel. Nee, de fusie Heerlen-Landgraaf is wat ons betreft nog steeds een heel goed voorstel. Deze passage op pagina ergens in de 70 zal dat niet fundamenteel veranderen. Ik wil daar wel bij opmerken, als je geen nieuw verzet wilt in de regio, en dat is eigenlijk meer een oproep richting Tweede Kamer, maar ik hoorde net dat de Tweede Kamer onze beraadslagingen ook allemaal gaat bekijken, dan zou je dit echt niet moeten doen en laat ik dat maar eens zo uitspreken. Als de Kamer dit amendement zou aangrijpen om toch voor een grotere herindeling gaan, dan zal de SP in ieder geval, u kent ons voorzitter, daar flink tegen ten strijde trekken. Dus laat dat alvast een waarschuwing zijn en dat was het voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Schaminée. Het woord is aan de heer Rossel van GroenLinks.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, het voelt toch alsof er vanavond moedwillig gejooid wordt met Brunssum. De publieke tribune zat begin februari ook vol, maar dan met Brunssumse mensen die enkele werkdagen daarna een collegebesluit zagen, waarna ze weer rustig adem konden halen en na het besluit van Provinciale Staten, waarschijnlijk morgenvroeg, zullen ook daar weer loopgraven gecreëerd gaan worden is mijn vermoeden.

Voorzitter, de duurzaamheid blijft een punt van aandacht. Het amendement van de 4 coalitiepartijen verandert daar dus eigenlijk helemaal niets aan, het brengt gewoon iets tekstueels in over de hoorzittingen. Daarom is het denk ik des te belangrijker om nog eens een keer goed naar die motie te kijken die ik heb opgesteld en die nog een keer wijst naar het beleidskader waar de 5 toetsingscriteria in staan en waar ook een verzoek direct aan de minister is gericht om naar die bestuurlijke kaart van de regio Parkstad breder te kijken dan alleen het herindelingsadvies strekt en dat komt ook in lijn volgens mij tot velerlei inbrengen die ik vandaag heb gehoord. Dus ik ben benieuwd hoe het er morgen gaat uitzien. Wij zijn nog in dubio wat we gaan doen met de stemmingen morgen over dat

amendement en als het dan geamendeerd is, of het voorstel dat dan geamendeerd is en de motie er dan achteraan komt. Dus we gaan het spannend maken en u zult het morgen zien.

De voorzitter: Dank u wel. Ik geef graag het woord aan de heer Housmans van de PVV.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel voorzitter. Ja voorzitter, allereerst even heel simpel na de 1^e termijn van het college. Ik heb de heer Koopmans aangehoord, ik heb hem herhaaldelijk geïnterrupteerd. Als je het normaal gesproken niet eens bent met een rechter, dan ga je in beroep. Dat kan in dit geval niet, maar dan zou je een bodemprocedure moeten aanspannen. Maar goed, laten we dat maar eens even daar laten want de uitslag is uiteindelijk: we gaan er niet over en dat zal hij wel goed genoeg vinden. Maar voorzitter, waar gaat dit wel over? Het is pijnlijk duidelijk, het CDA kan niet instemmen met het voorstel zoals het er ligt en zoekt samen met de VVD, D66 en de PvdA via een excusamendement een uitweg om eruit te komen om de duurzaamheidstoetsing, die het volgens het CDA niet kan doorstaan getuige de 1^e termijn van de heer Frische, dan maar te versterken en dat doen ze door een kleine passage op te nemen die zegt: in de hoorzitting hebben we gehoord dat... en misschien moeten we eens denken om Brunssum erbij te doen. Het is hier al eerder gezegd, als je politiek gezien cojones hebt, zou je in dat amendement moeten zeggen dat je duidelijk bent en dan zou je daarin zeggen: de indieners stellen voor aan de minister om Brunssum bij Heerlen en Landgraaf mee in te dienen en heb je dan zekerheid, heb je dan duurzaamheid? Nee, want de minister gaat in 1^e instantie kijken naar Heerlen-Landgraaf en of die Brunssum erbij pakt, is nog maar de vraag. Of de Kamer dat doet, is nog maar de vraag, maar wat is bereikt? In deze zaal hoeft dat besluit in ieder geval niet door het CDA genomen te worden en voorzitter, ik kan u 1 ding vertellen. Morgen wordt het een hoofdelijke stemming, dat sowieso, die vraag ik bij dezen aan want ik kan me niet voorstellen dat mensen op basis van onzekerheid dit kunnen ondersteunen als ze daadwerkelijk vraagtekens hebben bij de duurzaamheid van die fusie.

Voorzitter, dit voorstel, en dan heb ik het niet alleen over het voorstel tot fusie Landgraaf-Heerlen, maar vooral dit amendement, zorgt voor nog meer gedoe, onzekerheid en vooral wantrouwen in de politiek en het ergste is, ik kan de mensen niet eens meer ongelijk geven, ik kan het gewoon niet meer en waar dit nu langzaam wat van weg krijgt is van wat er in het koloniale tijdstip gebeurd is op het moment dat Nederland en andere landen zich terugtrokken uit de koloniën. Men neme een kaart, men neme een liniaal, men trekke lijnen en zie daar landen. En voorzitter, 1 van de bekendste voorbeelden: voormalig Joegoslavië, dat heeft pijn gedaan. Ander voorbeeld, Midden-Oosten, brandt nog altijd. Afrika, opgevallen hoeveel rechte lijnen daar zitten? Hetzelfde, maar als we dit terugleggen op herindelingen, kijk eens naar de bestuurlijke rommelingen die er nog altijd bestaan in Sittard-Geleen en Born. Gedwongen fusie, Born erbij. Kijk eens naar andere plaatsen, waar het exact hetzelfde is geweest en waar het sentiment en die kloof nog generaties nodig heeft om te helen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Housmans. Het woord is aan mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. De heer Van Rey, de heer Van der Linden en de heer Housmans hebben al veel rake worden gezegd. We constateren dat er nu een voorstel naar Den Haag gaat voor een herindeling, waar niet 1 maar 2 van de 3 gemeenteraden niet achter staan. Bij 1 gemeente is er een halfslachtige raadpleging geweest, de andere gemeente weet helemaal van niks, zo lezen we in de pers. Het mag duidelijk zijn dat de Partij voor de Dieren niet achter een gedwongen herindeling staat en al helemaal niet op deze wijze. Ik begon mijn vorige betoog dat het vertrouwen in de politiek klein was en de kloof tot de burger groot. Ik weet het exacte cijfer niet, maar het schommelt ergens rond een 5. Ik ben bang dat dit nu naar een dieptepunt gezonken is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Plusquin. Het woord is aan de heer Van den Akker.

De heer Van den Akker (VVD): Ja mijnheer de voorzitter, conclusies. Herindelen, herindelingsadviezen vaststellen als Provinciale Staten, is het leuk? Nee meestal niet. Is het vermoeiend? Voor velen best wel. Is het nodig op dit moment een 1^e stap te zetten? Dat ook. In de Commissiebehandeling vorige week is uitgebreid gerefereerd aan het beleidskader van Minister Plasterk en de 5 criteria draagvlak, samenhang, bestuurskracht, regionale verhoudingen en duurzaamheid en terugblikkend vond de VVD het ook wel relevant wat gedeputeerde Koopmans op den duur aangaf en dat is dat je wellicht niet op alle 5 aspecten 100% scoort, maar dat je je ook moet afvragen: wat als we op dit moment niets doen? Wellicht schieten we dan wel op een aantal aspecten gewoon de min in en voor de VVD is het daarom ook gewoon een afweging waarbij je uiteindelijk de plussen en de minnen naast elkaar legt en wat we in ieder geval weten op dit moment, als wij morgen geen herindelingsadvies zouden vaststellen, dat dan een aantal gemeenten de komende jaren sowieso met elkaar blijft soebatten en de verwachting dat ze er snel uitkomen niet beter wordt en dat ook de sociaal-economische opgave waar die gemeenten voor staan, waar in ieder geval Heerlen als centrumgemeente voor staat, ook de komende jaren nog blijft voortduren. Dat brengt ons tot de conclusie dat wij voor een besluit durven gaan staan, in de hoop, in de verwachting dat dat door de minister en de besluitvorming in Den Haag zal worden gedragen, zal worden voortgezet en dat we daarmee een positieve grondhouding hebben voor dit herindelingsadvies, maar tegelijkertijd daarbij stellen en dat wordt ook duidelijk in het amendement: het is nog niet af.

De voorzitter: Dank u wel. Sorry, blijft u heel even staan want er komt nog een vraag van de heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Ik heb nog 1 vraag aan de heer Van den Akker als mede-indiener van het amendement. Is hierover gesproken met het college van Brunssum en met het college van Heerlen en Landgraaf, over het feit dat dat amendement eigenlijk...? En u zegt wel: er staat wat er staat, maar we hebben begrepen dat de doelstelling is om Brunssum er dan aan toe te voegen. Heeft u daarover gesproken met die colleges?

De heer Van den Akker (VVD): Voorzitter, voor zover ik weet, is er in ieder geval vanuit de VVD-fractie geen contact geweest met welk college dan ook over het amendement. 2, er staat inderdaad wat er staat en wij stellen een herindelingsadvies vast en niet meer dan dat.

De heer Housmans (PVV): En uw collega-indieners, hebben die contact gehad met die colleges?

De heer Van den Akker (VVD): Dat zou u aan hen moeten vragen, maar in zoverre is dat niet relevant want we stellen hier een herindelingsadvies vast voor Heerlen en Landgraaf en dat gaat naar Den Haag en dit is een weergave zoals die in de hoorzitting is geuit.

De heer Housmans (PVV): En daarvan concluderen we dat het een excuus is om het CDA mee te laten doen en inderdaad het draagvlak te vergroten want dat is herhaaldelijk gezegd en dat heeft uw collega zojuist bevestigd of gaat u dat bestrijden?

De heer Van den Akker (VVD): Dat zijn uw woorden. Ieder maakt daarin zijn eigen afweging.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, dank u wel. Ik dank de gedeputeerde voor gegeven antwoorden, maar hij heeft een aantal antwoorden niet gegeven. Wat is uw eigen rol geweest? Wanneer hebt u kennisgenomen van het amendement? Is er in Gedeputeerde Staten over gesproken? Hebt u nog overleg gehad met Brunssum? Ik heb er een hele hoop vragen over gesteld voorzitter. Dus daar wil ik wel graag een antwoord op hebben. De brief van Brunssum ken ik niet. U zegt: die zit bij de stukken. Ik heb op mijn iPad gekeken, ik ken die brief niet, maar nogmaals, tussen de 1500 pagina's heb ik hem in ieder geval vanavond niet zo snel kunnen vinden.

Voorzitter, het amendement is natuurlijk een gewone afleidingsmanoeuvre om de positie van de heer Koopmans niet verder te beschadigen en de heer Van der Linden van 50PLUS heeft dat keurig verwoord. En wie is daar de dupe van? Zuidoost-Limburg. Wanneer het idee van Landgraaf met betrekking tot de motie, ik heb het een paar keer gezegd, dan was daar denk ik een goede wending aan gegeven want wat gaat nu gebeuren? Als dit Statenvoorstel naar de minister gaat, dan wordt dit gelijk behandeld met het voorstel van Onderbanken, Nuth en Schinnen en ik voorspel u, daar komt iets uit waar Zuidoost-Limburg a, niet trots op is, maar ook niet wat wij graag zien ook met betrekking tot robuuste gemeenten en ik zie de toekomstige minister van BZK, mijnheer Van den Donk, al vragen aan de staatssecretaris Koopmans, want dan zijn we hem hier kwijt: hoe heb je dat broddelwerk zo kunnen leveren? Ja, en dan moet hij een uitleg geven en daar is geen meerderheid in de Kamer voor. CDA, D66 en VVD zullen hier niet voor stemmen, let u op mijn woorden. De PvdA die hier een grote broek aantrekt, zal in de Kamer vanwege de Herbronnen, een nieuwe beweging, daar heel anders tegenaan gaan kijken. Dus voorzitter, begin voor je bezint.

Bijzonder jammer is het ook dat de heer Koopmans nog geen begin heeft gemaakt van een zelfreflectie. 'Ik maak geen fouten'. Dat heeft hij niet zo gezegd, maar ik pak het even samen. Iedereen ziet het verkeerd, de rechter, de heer Elzinga, de media, vele sprekers, de inwoners van Landgraaf, de oppositie hier, iedereen ziet het verkeerd. Ik heb het bij het rechte eind. Mijnheer de voorzitter via u tegen de heer Koopmans. Zeg dat niet te vaak want dat wordt uw Waterloo. U bent vergeleken met Napoleon een aantal keer, maar dat wordt uw Waterloo. Dat hebben ook een paar sprekers gezegd.

Voorzitter dan de datum van 01-01-2020. Mijnheer Frische, ik vond dat een geweldig goed voorstel van u want het geeft ruimte om tegemoet te komen aan de wensen in Zuidoost-Limburg om die arhi-procedure te doen en ik blijf erbij voorzitter dat, als morgen een stemming is 24-23, dat die niet houdbaar is. Dan heb je het niet over duurzaam en als ik kijk naar het beleidskader Gemeentelijke herindeling, dan staat daar ook, en er is zelden over gesproken vanavond, over een evenwichtige regionale verhouding en die is naar mijn mening zoek. Die zou misschien met een robuustere herindeling misschien minder, in ieder geval minder kwetsbaar worden. Dus voorzitter, we wijken gewoon van ons eigen beleidskader af omdat nu op een achternamiddag, achterna-avond, erdoor te duwen.

Een voorzitter, de zaak blijft doorgaan, natuurlijk. Het Burgercomité heeft aangekondigd naar de rechter te lopen, Brunssum zal natuurlijk stampij gaan maken en ik had nooit gedacht voorzitter dat ik dit nog een keer zou zeggen, mijn oud-collega van het CDA, de heer Heinrichs en ik zijn op dat gebied bondgenoten geworden. Ik had dat nooit kunnen dromen in mijn leven. Voorzitter, en bespaar ons die ellende allemaal. De heer Elzinga zal hierop terugkijken en die zal een publicatie doen waarvoor wij ons helaas moeten gaan schamen. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald en voorzitter, dat zeg ik want ik heb de heer Koopmans er helemaal niets over... Gedeputeerde Staten, hij zegt: we spreken met 1 mond en daarom ben ik benieuwd: wanneer hebben die het amendement gekregen? Is dat al 14 dagen geleden, vertel daar iets over, ben transparant hier. Dat activistische college wil

transparant zijn, maar nee, wij horen daar niks van en ik hoop voorzitter, dat degenen die straks naar huis gaan eens even goed nadenken want dit pad moeten we niet op gaan.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was de 2^e termijn van Provinciale Staten. Ik geef graag voor de 2^e termijn van Gedeputeerde Staten het woord aan gedeputeerde Koopmans.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, dank u wel. Dank de Staten voor de bijdragen in 2^e termijn. Er resten nog een paar vragen en nog een oordeel van onze kant over de motie van de heer Rossel, daar begin ik als eerste mee voorzitter. Voorzitter, de heer Rossel had in zijn beschouwing een terechte, een soort waarschuwing dat je een risico loopt met het noemen van andere namen, dat je dan in een loopgravenoorlog terechtkomt, maar deze motie, ik ga ervan uit dat hij niet zo bedoeld is, maar hij zal een uitwerking hebben dat na vandaag, stel dat deze aangenomen wordt, eigenlijk de start van begin januari of half januari weer opnieuw gedaan wordt want u zegt: oké stuur het maar naar Den Haag, maar de minister moet, voordat hij dan een beluit neemt, voorafgaand aan een mogelijk wetgevingstraject, eerst nog de bestuurlijke kaart van de regio Parkstad Limburg in zijn geheel bezien. Voorzitter, dat is dus weer een hernieuwde oefening en dat is echt... Dat doet a, geen recht aan uw positie als Staten in relatie tot het vaststellen van een herindelingsadvies naar de minister en het maakt dat de hele regio daarna weer onderdeel is van een zoektocht en die motie voorzitter ontraad ik dan ook zeer.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, de heer Koopmans heeft heel wat uren debat met ons mogen meemaken en mogen voeren, vorige week vrijdag ook. Alles wat hier vandaag gezegd en besproken is, ook naar aanleiding van het amendement dat voorligt, dat is toch eigenlijk van een soortgelijke strekking?

Gedeputeerde Koopmans: Nee, dit gaat veel verder, dit gaat eigenlijk ja echt 100 stappen verder dan het toevoegen van een bevinding die Provinciale Staten in een hoorzitting heeft gehad in het hele herindelingsontwerp. Dit gaat veel verder.

De heer Rossel (GroenLinks): Volgens mij voorzitter, ik kan het fout hebben, maar is hier vanavond heel vaak gepasseerd dat de minister en de Staten-Generaal samen mogelijk breder moeten kijken dan hetgeen in het herindelingsadvies staat, namelijk alleen Landgraaf-Heerlen.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, de opvatting van het college van Gedeputeerde Staten staat in het herindelingsontwerp dat wij naar u toegestuurd hebben en dat dus nu een advies wordt, als u dat ondersteunt en dat het debat daarover in een bredere context plaatsvindt, is prima, maar vanaf morgen, na de stemming, ligt er een helder signaal van de Provincie Limburg bestaande uit het gemeen overleg dat heeft plaatsgevonden tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten, waarin een document is vastgesteld waarin staat dat de gemeenten Landgraaf en Heerlen bij elkaar leiden tot een betere gemeente, een betere gemeente voor hun inwoners op het gebied van zorg, op het gebied van aanpak winkelleegstand, op het gebied van woningtransities, op het gebied van energietransities. Zo kan ik nog een heleboel noemen die allemaal in die onderzoeken zaten. Het wordt er beter door, maar wat we niet moeten doen, is laat ik zeggen, daar rondom heen creëren dat middels zo'n motie de hele kaart nog een keer opnieuw bezien moet worden en voorzitter, het amendement dat ingediend wordt, waarvan ik heb gezegd en nu is het gewijzigd, dank zeg ik tegen de heer Kuntzelaers en de andere indieners, dat legt nu het geformuleerd is zoals het geformuleerd is, de vinger op een zere plek en ook als vanavond niemand het erover gehad had, dan was het nog steeds een zere plek, maar er

is over gesproken en daar is ook niks op tegen en dat iedereen met zo'n amendement een eigen bedoeling heeft, dat is onverlet wat er verder gebeurt want de tekst die wij naar Den Haag sturen morgen die is helder, namelijk er komt, zoals het er nu naar uitziet, met steun van Provinciale Staten een advies richting de minister met de bedoeling dat hij daar een wetsvoorstel voor maakt wat ertoe leidt dat er op 1 januari 2019 een goede nieuwe gemeente ontstaat.

Tot slot voorzitter. De heer Van Rey die vroeg me nog naar onze rol daarin. Ja, we hebben coalitieoverleg, dat hebben wij bij een Statenvergadering altijd op de maandagmorgen daarvoor, op het prachtige tijdstip van 07.30 uur in de Roosterhoeve en daarin is natuurlijk met elkaar gesproken over ieders afwegingen en ieders zielenroerselen die hebben geleid in fracties tot afwegingen en die ook vandaag weer: als jij dit, dan vind ik daar dat over. Weet je, dat is heel normaal en daar zitten wij bij als gedeputeerden want dat is een overleg dat plaatsvindt tussen collegeleden en fractievoorzitters. Afgelopen week, dat is ook altijd, op woensdag zitten de dames en heren fractievoorzitters ook nog bij elkaar. Daar zit ik niet bij, daar word ik nog wel eens over bijgepraat en anderen ook en net lag er een amendement, dat was weer een verrassing want die hele vernummering die ook een stuk onduidelijkheid bracht, ja die kende ik ook niet en daar heb ik ook meteen van gezegd wat ik daarvan gezegd heb in de 1^e termijn. Dat brengt onduidelijkheid. Dus voorzitter, ja soms zit je erbij, soms doe je mee, zo soms ben je verrast, zo gaat het leven.

Tot slot de nieuwe vriendengroep Heinrichs-Van Rey, zo'n nieuwe vriendenrepubliek zou ik bijna zeggen. Geweldig.

De voorzitter: De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, misschien een hele rare vraag, maar zou ik als fractievoorzitter dan ook een uitnodiging kunnen krijgen voor het overleg tussen fractievoorzitters en college?

Gedeputeerde Koopmans: Nee, dat is niet de bedoeling. Ik kijk even rond naar de voorzitters. Nee, ze zeggen allemaal 'nee'.

De heer Housmans (PVV): Goed, maar u bent zich ervan bewust dat we in een duaal stelsel zitten?

Gedeputeerde Koopmans: Ja, voorzitter, maar daar...

De heer Housmans (PVV): Dat u monistisch uitlegt. Nee, dat is dan helder want of u moet zeggen: u bent bereid om in onze fractievergadering, die is op de dinsdagavond dus dat kan agendatechnisch, exact hetzelfde te komen vertellen als u die anderen vertelt op de maandagavond.

Gedeputeerde Koopmans: Als u dan een beetje naar mij luistert, dan kom ik graag.

De heer Housmans (PVV): Ik luister heel vaak naar u, we zijn het alleen oneens, maar dat is waarvan akte. Ik geef de data door.

De voorzitter: Er ontstaan allemaal mooie dingen op zo'n avond, dat is heel helder. Ik ben benieuwd wat het kabinet van al dat soort verbanden vindt zal ik maar zeggen. Dames en heren, ik constateer dat de 2^e termijn, als het gaat over de beantwoording van Gedeputeerde Staten, daarmee is beëindigd.

7. Schorsing

De voorzitter: En ik ga de vergadering schorsen omdat wij morgenvroeg om 10.00 uur beginnen met de stemmingen over agendapunt 6.1 en 6.2. Morgen is bij 6.2 aan de orde amendement 6 en motie 2315. Ik schors de vergadering tot morgen 10.00 uur. Er is nog een nazit in de Grote Staat, dus u hoeft niet meteen naar huis, er is nog een nazit en ik dank de mensen beneden in de feestzaal voor het geduld. Dank u wel.

(Schorsing van de vergadering om 23.31 uur)

De notulen van de vergadering van 6 juli 2017 zijn door Provinciale Staten goedgekeurd in hun vergadering van.....

Mevr. drs. J.J. Braam, griffier

Dhr. drs. Th.J.F.M. Bovens, voorzitter